

2015

Извештај о пословању за 2015. годину
КОНТРОЛА ЛЕТЕЊА СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ
SMATSA доо БЕОГРАД

smatsa

Извештај о пословању за 2015. годину

Верзија:

Датум:

Статус:

САДРЖАЈ

1	Уводна реч директора	6
2	О Контроли летења Србије и Црне Горе	8
2.1	Профил организације	8
2.2	Услуге у ваздушној пловидби (ANS)	8
2.3	Додатне услуге	9
3	Пословни резултати који су обележили 2015. годину	10
3.1	Унапређења у области АТМ	10
	3.1.1 <i>Подаци о саобраћају у простору надлежности SMATSA доо</i>	12
3.2	Унапређење опреме, система и инфраструктуре	17
3.3	Унапређење АИС услуга	24
3.4	Унапређење МЕТ услуга	25
4	Успешност пословања	26
4.1	Пословање у складу са SES циљевима	26
	4.1.1 <i>Безбедност</i>	27
	4.1.2 <i>Капацитет и кашњења</i>	28
	4.1.3 <i>Трошковна ефикасност</i>	29
	4.1.4 <i>Заштита животне средине</i>	30
4.2	Пословање у односу на остале циљеве	31
	4.2.1 <i>Квалитет пружених услуга</i>	31
	4.2.2 <i>Остали показатељи успешности пословања</i>	33
5	Организационо-технолошки системи управљања	34
5.1	Безбедност ваздушног саобраћаја	34
5.2	Менаџмент квалитетом	36
5.3	Информационе технологије	37
5.4	Обезбеђивање	38
6	Људски ресурси	39
6.1	Флукуације и просечан број запослених у 2015. години	41
6.2	Структура запослених	42
7	Додатне услуге	43
7.1	Калибража ЗРНС из ваздуха	43
7.2	Центар за обуку АНС особља	44
7.3	SMATSA ваздухопловна академија	45
8	Консултовање са корисницима услуга	46
9	Финансијски извештаји	49
9.1	Биланс успеха	49
9.2	Биланс стања	53
9.3	Извештај о новчаним токовима	58
9.4	Напомене уз финансијске извештаје	60
	9.4.1 <i>Основа за састављање финансијских извештаја</i>	60
	9.4.2 <i>Преглед значајнијих рачуноводствених политика</i>	61
	9.4.3 <i>Управљање финансијским ризиком</i>	69
10	Извештај независног ревизора	72
11	Ознаке и скраћенице	74
12	Прилог 1 - Организациона структура SMATSA доо	78

СПИСАК СЛИКА

Слика 1. ТЕРИТОРИЈА ИЗНАД КОЈЕ SMATSA ДОО ПРУЖА УСЛУГЕ У ВАЗДУШНОЈ ПЛОВИДБИ	9
Слика 2. БРОЈ ЛЕТОВА У ПЕРИОДУ ОД 2008. ДО 2015. ГОДИНЕ	12
Слика 3. РАСПОДЕЛА ЛЕТОВА У 2015. ГОДИНИ	13
Слика 4. ВРШНИ ДАН И ВРШНИ САТ У ПЕРИОДУ ОД 2008. ДО 2015. ГОДИНЕ	13
Слика 5. УЧЕШЋЕ ПОЈЕДИНИХ ТИПОВА ВАЗДУХОПЛОВА У 2015. ГОДИНИ	14
Слика 6. БРОЈ ПОЛЕТАЊА И СЛЕТАЊА ПО АЕРОДРОМИМА У ПЕРИОДУ ОД 2008. ДО 2015. ГОДИНЕ	14
Слика 7. РАСПОДЕЛА САОБРАЋАЈА НА ПОЈЕДИНИМ АЕРОДРОМИМА У 2015. ГОДИНИ	14
Слика 8. БРОЈ СЕРВИСНИХ ЈЕДИНИЦА У ПЕРИОДУ ОД 2008. ДО 2015. ГОДИНЕ	15
Слика 9. ПРОСЕЧНА ДУЖИНА ЛЕТА И ПРОСЕЧАН MTOW У FIR БЕОГРАД У ПЕРИОДУ ОД 2008. ДО 2015. ГОДИНЕ	15
Слика 10. ЈЕДИНИЦА РУТНЕ НАКНАДЕ У 2015. ГОДИНИ	16
Слика 11. ПРОСЕЧНО ATFM КАШЊЕЊЕ ПО ЛЕТУ У ПРОСТОРУ НАДЛЕЖНОСТИ SMATSA ДОО	28
Слика 12. ЈЕДИНИЦА РУТНЕ НАКНАДЕ (UNIT RATE) ЗА ЗОНУ НАПЛАТЕ "СРБИЈА - ЦРНА ГОРА - KFOR " У 2015. ГОДИНИ	29
Слика 13. ЕФИКАСНОСТ ХОРИЗОНТАЛНОГ ЛЕТА У 2015. ГОДИНИ ЗА СРБИЈУ И ЦРНУ ГОРУ (ИЗВОР: EUROCONTROL/PRU)	30
Слика 14. СТРУКТУРА ЗАПОСЛЕНИХ ПРЕМА ПОЛУ	42
Слика 15. СТРУКТУРА ЗАПОСЛЕНИХ ПРЕМА КВАЛИФИКАЦИОНИМ ГРУПАМА	42
Слика 16. СТАРОСНА СТРУКТУРА ЗАПОСЛЕНИХ	42

СПИСАК ТАБЕЛА

ТАБЕЛА 1. РЕАЛИЗАЦИЈА ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ У 2015. ГОДИНИ У ОКВИРУ АТМ	11
ТАБЕЛА 2. РЕАЛИЗАЦИЈА ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ У 2015. ГОДИНИ У ОКВИРУ УНАПРЕЂЕЊА ОПРЕМЕ, СИСТЕМА И ИНФРАСТРУКТУРЕ У ОДНОСУ НА ПЛАНИРАНЕ ПРОЈЕКТЕ	17
ТАБЕЛА 3. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ НАЈЗНАЧАЈНИЈИХ ИНВЕСТИЦИЈА КОЈЕ СУ НАВЕДЕНЕ У ГОДИШЊЕМ ПЛАНУ ЗА 2015. ГОДИНУ, У ДЕЛУ СПЕЦИФИКАЦИЈА УЛАГАЊА	20
ТАБЕЛА 4. РЕАЛИЗАЦИЈА ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ У 2015. ГОДИНИ У ОКВИРУ УСЛУГА ВАЗДУХОПЛОВНОГ ИНФОРМИСАЊА	24
ТАБЕЛА 5. РЕАЛИЗАЦИЈА ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ У 2015. ГОДИНИ У ОБЛАСТИ ВАЗДУХОПЛОВНЕ МЕТЕОРОЛОГИЈЕ	25
ТАБЕЛА 6. ЦИЉАНЕ И ОСТВАРЕНЕ ВРЕДНОСТИ БЕЗБЕДНОСНИХ ИНДИКАТОРА У 2015. ГОДИНИ	27
ТАБЕЛА 7. АНАЛИЗА ИСПУЊЕНОСТИ ЦИЉЕВА КВАЛИТЕТА ЗА 2015. ГОДИНУ	31
ТАБЕЛА 8. ОСТАЛИ ПОКАЗАТЕЉИ УСПЕШНОСТИ ПОСЛОВАЊА	33
ТАБЕЛА 9. РЕАЛИЗАЦИЈА ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ У ОКВИРУ УНАПРЕЂЕЊА СИСТЕМА УПРАВЉАЊА БЕЗБЕДНОШЋУ У 2015. ГОДИНИ	35
ТАБЕЛА 10. РЕАЛИЗАЦИЈА ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ У 2015. ГОДИНИ У ОБЛАСТИ МЕНАџМЕНТА КВАЛИТЕТОМ	36
ТАБЕЛА 11. РЕАЛИЗАЦИЈА ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ У 2015. ГОДИНИ У ОБЛАСТИ ЉУДСКИХ РЕСУРСА	40
ТАБЕЛА 12. ПЛАНИРАНИ И СТВАРАН БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ У 2015. ГОДИНИ	41
ТАБЕЛА 13. ФЛУКТУАЦИЈЕ ЗАПОСЛЕНИХ У 2015. ГОДИНИ ПО МЕСЕЦИМА	41
ТАБЕЛА 14. РЕАЛИЗАЦИЈА ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ У 2015. ГОДИНИ У ОКВИРУ КАЛИБРАЖЕ ЗРНС	43
ТАБЕЛА 15. РЕАЛИЗАЦИЈА ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ У 2015. ГОДИНИ У ЦЕНТРУ ЗА ОБУКУ ANS ОСОБЉА	44
ТАБЕЛА 16. РЕАЛИЗАЦИЈА ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ У 2015. ГОДИНИ У SMATSA ВАЗДУХОПЛОВНОЈ АКАДЕМИЈИ	45
ТАБЕЛА 17. РЕАЛИЗАЦИЈА ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ У ОКВИРУ УНАПРЕЂЕЊА САРАДЊЕ СА РЕЛЕВАНТНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА ИЗ СФЕРЕ ВАЗДУХОПЛОВСТВА И КОРИСНИЦИМА УСЛУГА У ВАЗДУШНОЈ ПЛОВИДБИ У 2015. ГОДИНИ	46
ТАБЕЛА 18. ЗАДОВОЉСТВО ПОЛАЗНИКА ОБУКЕ ЗА ПИЛОТЕ	48
ТАБЕЛА 19. БИЛАНС УСПЕХА, 2015. ГОДИНА, У 000 РСД	49
ТАБЕЛА 20. АКТИВА 2015. ГОДИНА, У 000 РСД	53
ТАБЕЛА 21. ПАСИВА 2015. ГОДИНА, У 000 РСД	56
ТАБЕЛА 22. ИЗВЕШТАЈ О НОВЧАНИМ ТОКОВИМА, 2015. ГОДИНА, У 000 РСД	58
ТАБЕЛА 23. ОСНОВНЕ СТОПЕ АМОРТИЗАЦИЈЕ ЗА ПОЈЕДИНА МАТЕРИЈАЛНА УЛАГАЊА	62
ТАБЕЛА 24. ОСНОВНЕ СТОПЕ АМОРТИЗАЦИЈЕ ЗА НЕКРЕТНИНЕ, ПОСТРОЈЕЊА И ОПРЕМУ	63

01

Уводна реч директора

Радојица Ровчанин,
директор SMATSA доо

У 2016. години очекује нас наставак бројних започетих пројеката, као и нови изазови, а SMATSA доо ће настојати да својим активностима и убудуће оправда поверење корисника.

За SMATSA доо 2015. је била година успеха, почетка значајних пројеката и интензивне међународне сарадње. Започела је изузетно интензивном сарадњом са пружаоцима услуга у ваздушној пловидби у окружењу, на развоју и имплементацији пројеката у оквиру иницијативе ЕУ о успостављању Јединственог европског неба без обзира на границе између држава.

Почетком 2015. године, 5 пружалаца услуга у ваздушној пловидби: Хрватска контрола зрачне пловидбе - CCL, Словеначка контрола летења, Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби Босне и Херцеговине - BHANSA, Бугарска BULATSA и SMATSA доо, договорили су се да уведу 11 опција прекограничног директног саобраћаја (LRDs), како би проактивно приступили потребама корисника и побољшали квалитет пружених услуга. Успешно су завршена тестирања система и свих 11 опција је публиковано за примену која је планирана за почетак 2016. године. Поред ових 5 ANSPs који су директно учествовали, у овој фази пројекта учествовао је и аустријски ANSP-AUSTROCONTROL као придружени члан.

Паралелно смо наставили и сарадњу на развоју и имплементацији концепта слободног планирања рута на југоисточној оси (SEAFRA – South-East Axis Free Route Airspace). Реч је о пројекту започетом

у претходној години и задовољство ми је да истакнем да су 30. априла 2015. године SMATSA, CCL и BHANSA, одговорни за пружање услуга у ваздушној пловидби у ваздушном простору четири државе – Републике Србије, Црне Горе, Републике Хрватске и Босне и Херцеговине, понудили корисницима ваздушног простора могућност планирања и извршења летова без ограничења државним границама или границама зоне одговорности (AoR), путем примене прекограничног слободног планирања рута на југоисточној оси од нивоа FL325 до нивоа FL660.

Важно је истаћи да су учесници овог првог концепта европског FRA две државе припаднице FAB CE (Република Хрватска и Босна и Херцеговина), с једне стране и Република Србија и Црна Гора, с друге стране, које нису део FAB иницијативе, што је несумњив доказ да је таква сарадња могућа и корисна за све заинтересоване стране. Заједнички циљ је да се побољшају безбедност и ефикасност пружања услуга у ваздушном саобраћају, уз истовремену заштиту животне средине, смањењем потрошње горива, емисије CO₂ и оксида азота.

Куриозитет је да су активности везане за SEAFRA спроведене у складу са Регулативом 716/2014, тј. 7 година пре планираног датума за неограничено слободно коришћење ваздушног простора преко 9.000 метара изнад Европе – 1. јануара 2022. године.

Посебно је важно истаћи да пројекат прекограничног директног саобраћаја (LRDs) неће утицати на имплементацију FRA у ваздушном простору надлежности ANSP-а, који учествује у оба пројекта.

SMATSA доо успоставила је сарадњу са бројним пружаоцима услуга у ваздушној пловидби и у оквиру централизованих сервиса, потпуно новог концепта пројекта које је развио EUROCONTROL. Активно смо се укључили у ове пројекте и понудили да неке од сервиса у будућности пружамо европској заједници заједно са потенцијалним партнерима из региона и шире. Први резултати поступака очекују се у 2016. години.

У пролеће 2015. године били смо домаћин 16th Thales User Group (TUG) конференције, коју традиционално сваке друге године за своје кориснике организује један од највећих светских произвођача опреме, компанија THALES. Током четвородневне конференције угостили смо више од 120 представника пружалаца услуга у ваздушној пловидби из целог света, као и представнике компаније THALES. Наши гости су имали прилику и да уживају у лепотама и знаменитостима Београда.

Статистички подаци показују да је у 2015. години забележен пораст саобраћаја од 9%. Простор надлежности SMATSA доо укупно су током године користила 597.282 лета, којима је пружена услуга изузетног квалитета, без генерисања кашњења од стране контроле летења. Током најоптерећенијег дана, 29. августа, реализовано је рекордних 2.969 летова.

На аеродромима у Београду и Нишу почела је примена навигационих поступака заснованих на могућностима ваздухоплова (Performance Based Navigation – PBN), израђених уз примену Просторне навигације уз коришћење GNSS (Глобалног навигационог сателитског система), док је примена ових поступака за аеродроме у Подгорици и Тивту планирана за 2016. годину.

Са циљем да буде модерна, висококвалификована и одговорна компанија, SMATSA доо константно унапређује ниво услуга, како би омогућила безбедно, редовно и ефикасно одвијање ваздушног саобраћаја у простору надлежности, чак и

у случајевима повећаног броја корисника услуга. Започели смо и активности на вишегодишњем пројекту свеобухватне модернизације система контроле летења, а истовремено наставили или успешно окончали већ започете пројекте модернизације. Наставили смо и реализацију инфраструктурних пројеката, а у 2016. години очекујемо завршетак реконструкције торња контроле летења у Тивту.

SMATSA доо наставља и своју хуманитарну активност. У току 2015. године донаирали смо финансијска средства у укупном износу од 30.000.000 динара. Значајна средства донаирали смо Специјалној болници „Свети Сава“ у Београду, Центру за ендокрину хирургију Клиничког центра Србије, Институту за онкологију и радиологију Србије. Помогли смо народним кухињама на Косову и Метохији, учесницима Специјалне олимпијаде Србије и великом броју установа културе. SMATSA доо ће и у наредном периоду, као друштвено одговорна компанија, наставити да помаже онима којима је помоћ потребна, јер ми знамо да наше мало неке значајне пуно.

Наставили смо да успешно пружамо услуге калибраже аеродромских и осталих земаљских радио-навигационих средстава, по раније закљученим уговорима, али и да учествујемо на међународним тендерима за пружање ових услуга. Закључили смо нове уговоре, уписали нову класу самофинансирајућих кандидата за контролор летења. SMATSA Ваздухопловна академија уписала је 100 кандидата на различите типове обука.

С поносом истичем да су наша улагања у развој система, кроз људске ресурсе и перманентну модернизацију и усавршавање, као и кроз константно подизање свести о безбедности код свих запослених у SMATSA доо, резултирала да након спроводене анализе „Safety Maturity Score“ или „мерења зрелости“ система управљања безбедношћу, коју сваке године спроводи EUROCONTROL, SMATSA доо заузме прво место међу пружаоцима услуга у ваздушној пловидби.

У 2016. години очекује нас наставак бројних започетих пројеката, као и нови изазови, а SMATSA доо ће настојати да својим активностима и убудуће оправда поверење корисника.

О Контроли летења Србије и Црне Горе

2.1 Профил организације

Контрола летења Србије и Црне Горе SMATSA доо Београд (у наставку SMATSA доо) формирана је у циљу пружања услуга контроле летења у ваздушном простору надлежности и обављања других делатности у области ваздушне пловидбе. Оснивачи SMATSA доо су владе Републике Србије и Црне Горе. Уговором који су потписале владе обе државе 2012. године, након Споразума о сарадњи у области ваздушног саобраћаја закљученог између Републике Србије и Црне Горе, потврђен је континуитет постојања заједничког пружаоца услуга у ваздушној пловидби - SMATSA доо.

SMATSA доо у потпуности послује у складу са националном и међународном регулативом и међународним споразумима, учествује у раду најважнијих међународних ваздухопловних организација и на најбољи начин представља две државе - Републику Србију и Црну Гору.

Мисија SMATSA доо је пружање квалитетних услуга у ваздушној пловидби (из домена ATM, CNS, MET, AIS) цивилним и војним ваздухопловима, ради одржавања и унапређења безбедног, редовног и експедитивног саобраћаја у ваздушном простору FIR/UIR Београд и ваздушном простору других држава, на основу међудржавних уговора. Такође, SMATSA доо реализује обуке за пилоте авиона и особље у ваздушној пловидби и пружа услуге калибраже уређаја и система из ваздуха и одржавања ваздухоплова.

2.2 Услуге у ваздушној пловидби (ANS)

Основну делатност SMATSA доо представља пружање услуга у ваздушној пловидби (ANS), које обухватају:

1. услуге у ваздушном саобраћају (ATS - Air Traffic Services),
2. комуникацију, навигацију и надзор (CNS - Communication, Navigation and Surveillance),
3. ваздухопловно информисање (AIS - Aeronautical Information Services) и
4. ваздухопловну метеорологију (MET - Aeronautical Meteorological Services).

Србија, Црна Гора и Босна и Херцеговина су повериле SMATSA доо пружање услуга у ваздушном саобраћају.

Простор надлежности SMATSA доо обухвата ваздушни простор изнад:

1. Републике Србије,
2. Црне Горе,
3. међународних вода у Јадранском мору и
4. дела Босне и Херцеговине.

Слика 1. Територија изнад које SMATSA доо пружа услуге у ваздушној пловидби

2.3 Додатне услуге

Поред услуга у ваздушној пловидби, SMATSA доо пружа и додатне услуге које подразумевају:

1. школовање ANS особља и пилота,
2. калибражу ЗРНС и
3. одржавање ваздухоплова.

Пословни резултати који су обележили 2015. годину

3.1 Унапређења у области АТМ

SMATSA, CAA и BHANSA, одговорне за пружање услуга у ваздушној пловидби у ваздушном простору Србије, Црне Горе, Хрватске и Босне и Херцеговине, 30. априла 2015. омогућиле су планирање и извршење летова применом прекограничног слободног планирања рута (SEAFRA - South-East Axis Free Route Airspace) изнад нивоа лета 325. Након тога, 20. августа 2015. године, званично је измењен период у коме је мрежа АТС рута суспендована. Ова измена представља једно од кључних побољшања у оквиру иницијативе ЕУ о успостављању Јединственог европског неба без обзира на границе између држава и има за циљ повећање безбедности, ефикасности и капацитета ваздушног простора. Активности на овом пројекту ће бити настављене и у 2016. години, са циљем примене у периоду од 24 часа.

У мају 2015. године у Београду је започет Пројекат успостављања рута за планирање прекограничног директног саобраћаја (LRD – Long Range DCTs) и одржан први од три састанка групе коју чине представници Словеније, Хрватске, БиХ, Црне Горе, Србије и Бугарске, док се Аустрија накнадно прикључила иницијативи. Резултат рада групе био је избор 11 LRD опција, које се протежу од словеначко-аустријске до бугарско-турске границе, а чија је имплементација планирана за 4. фебруар 2016. године.

Током године ступили су на снагу PBN поступци за аеродроме “Никола Тесла” у Београду и “Константин Велики” у Нишу, док ће за аеродроме у Подгорици и Тивту бити пуштени у оперативну употребу следеће године, по добијању сагласности АЦВ.

Припремне активности за увођење пружања услуге радарског векторисања испод апсолутне висине од 10.000 стопа у ТМА Подгорица су током године успешно завршене и измене су ступиле на снагу 30. априла. Након летње сезоне, од 12. новембра, у ТМА Подгорица је у оперативну примену уведена и позиција RDR планера.

У циљу повећања капацитета ваздушног простора, током године се радило на промени и побољшању секторизације АСС Београд. Коришћењем Eurocontrol-овог NEST алата, тестирано је више од 20 различитих сценарија нове секторизације. Одабрано је решење којим се повећава капацитет за 30%, а које се заснива на увођењу нових DFL, без великих промена у латералним границама. Имплементација нове секторизације је планирана за 4. фебруар 2016. године.

Активности у оквиру пројекта изградње анекса зграде ЦКЛ са торњем, подразумевале су консултације са градским урбанистичким заводом, обезбеђење средстава за израду пројектног решења и израду предлога идејно-архитектонског решења. Активност је крајем године припојена Пројекту модернизације контроле летења – SUSAN (SMATSA Upgrade of System for Air Navigation). У септембру је почела изградња торња контроле летења на аеродрому Тиват, који по плану треба да буде завршен до средине маја наредне године.

ССАМС – Централизоване европске системе намењене ефикаснијем управљању SSR кодовима, активиран је 23. марта 2015. године.

Табела 1. Реализација планираних активности у 2015. години у оквиру АТМ

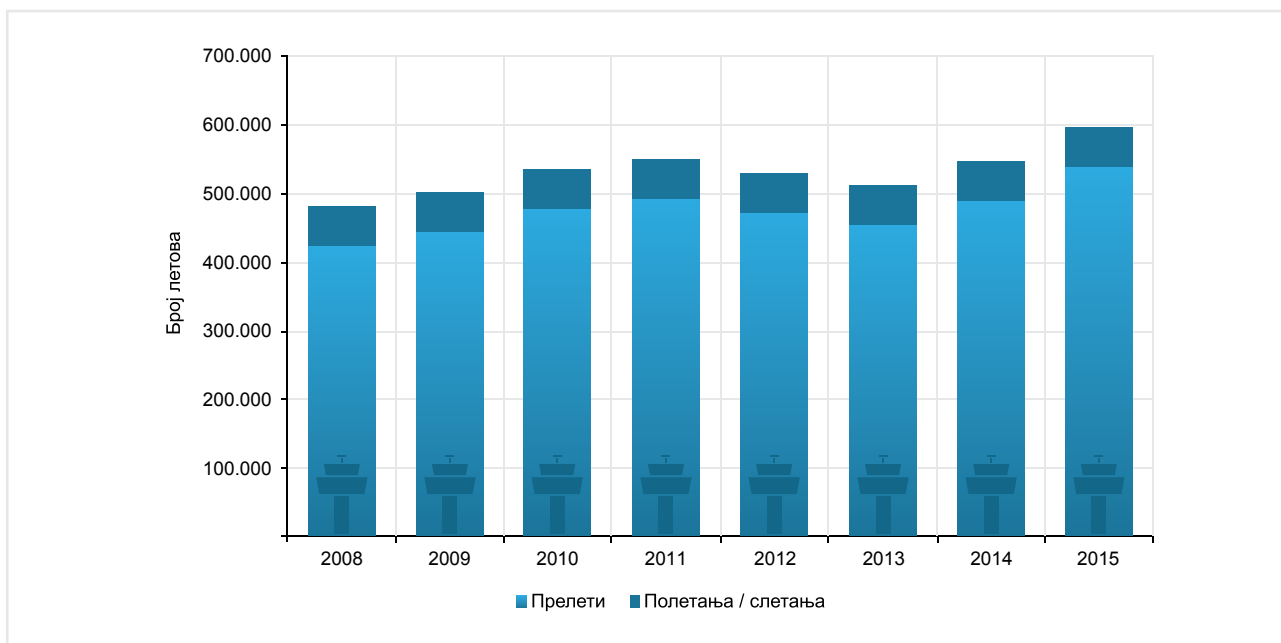
Ознака основног пројекта (BSO)	Назив основног пројекта	Реализација планираних активности
BSO 01.04.01	Реорганизовати доњи део ваздушног простора и рационализовати пружање услуга на аеродромима	<p>За ТМА Подгорица и ТМА Тиват израђено је идејно решење реорганизације ваздушног простора. EASA провером у Црној Гори констатовани су проблеми у VHF прекривању у простору надлежности ТМА и СТР Подгорица. Решење констатованих проблема имаће утицај на израђено идејно решење. Поред тога, констатована је потреба за изменом начина примене постојећих класа ваздушног простора у Црној Гори. Започето је прикупљање података о квалитету везе, што ће бити један од елемената за анализу реорганизације доњег ваздушног простора у Црној Гори. У договору са ваздухопловним властима Црне Горе, прикупљање података ће се вршити до краја сезоне 2016. године, након чега ће се радити коначна верзија предлога реорганизације ваздушног простора ТМА и СТР Подгорица и ТМА и СТР Тиват.</p> <p>За ТМА Београд у оквиру првог корака израђен је предлог реорганизације, којим се предвиђа увођење PBN поступака, подизање горње границе терминала на FL 195 уз проширење простора надлежности на север и југ, како би се структура ваздушног простора прилагодила оптималним профилима лета. Предлог је потврђен низом симулација. Истовремено, предвиђено је смањење висине простора надлежности суседних ТМА (Батајница, Краљево и Поникве) на FL125. Имплементација предлога чека валидацију из ваздуха (CNS - калибража). За реализацију другог корака неопходан је договор са надлежним војним органима о повећању волумена ваздушног простора који би био класификован класом G.</p>
BSO 01.04.02	Увести руте за планирање прекограничног директног саобраћаја – cross-border DCT routes	<p>Планови за 2015. годину су реализовани у потпуности.</p> <p>Пројекат се одвија планираним током. Могуће су измене или ранији завршетак, у зависности од имплементације локалних или прекограничних FRA концепата.</p>
BSO 01.04.03	Увести процедуре за просторну навигацију на аеродромима Београд, Ниш, Подгорица и Тиват	<p>Процедуре за просторну навигацију (PBN навигациони поступци) су у току 2015. године имплементирани на аеродромима Београд и Ниш. За аеродроме Подгорица и Тиват, у Црној Гори, објављени су пробни PBN поступци. У току је њихова валидација из ваздуха и израда безбедносне документације. Завршетак ових активности и прихватање примене PBN поступака од стране ваздухопловних власти Црне Горе се очекује до краја 2016. године.</p>
BSO 01.04.04	Применити CCAMS (Centralized SSR Code Assignment and Management System)	<p>Активност је завршена у складу са дефинисаним плановима.</p>

Табела 1. Реализација планираних активности у 2015. години у оквиру АТМ

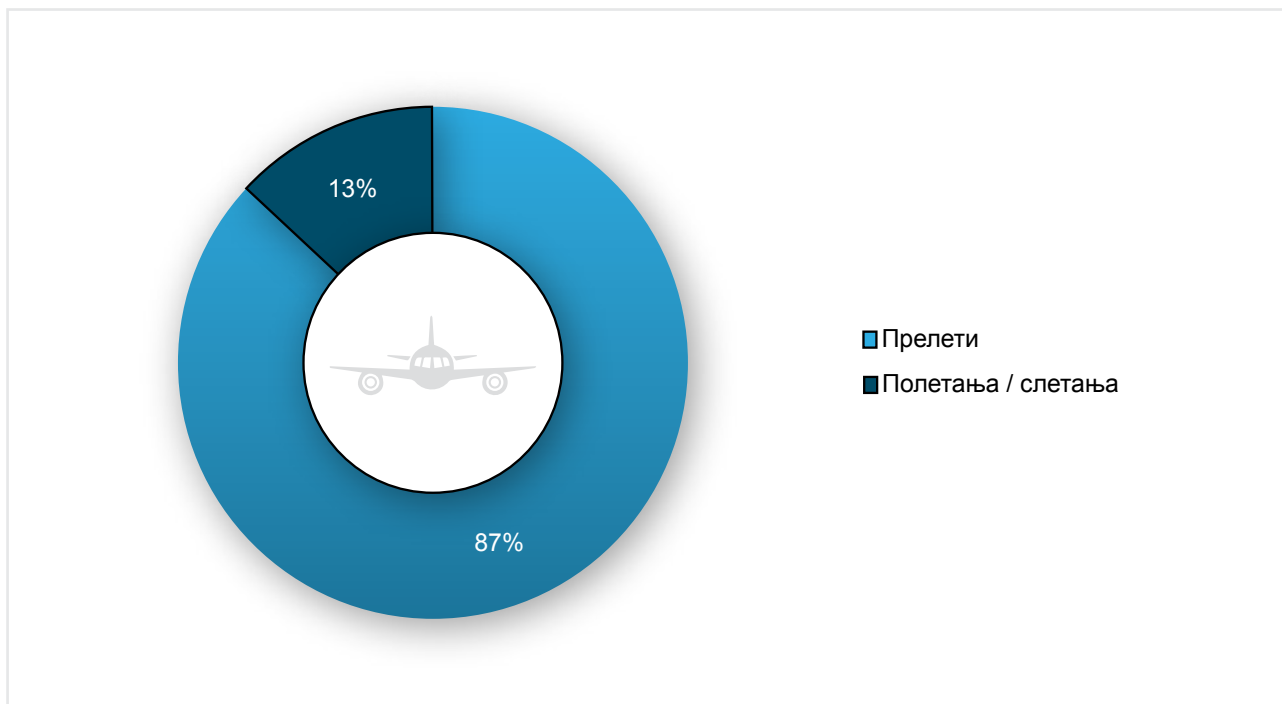
Ознака основног пројекта (BSO)	Назив основног пројекта	Реализација планираних активности
BSO 01.04.05	Применити H24 Free Route концепт од горње границе ТМА навише	Планови за 2015. су реализовани у потпуности. Пројекат се одвија планираним током.
BSO 03.03.01	Развити стратешку сарадњу са контролама летења Хрватске, Словеније, Босне и Херцеговине, Македоније и Албаније ради пружања заједничких комерцијалних услуга	Током 2015. године, у складу са планом, одржано је више стратешки значајних билатералних и мултилатералних састанака са ANSP из региона, у циљу реализације заједничких пројеката (Long Range DCTs, SEAFRA – SMATSA CCL night cross-border FRA, заједничко школовање кандидата BHANSA кроз Entry Point Nord и припрема за наредну сезону).
BSO 06.02.01	Извршити анализу предности и недостатака у поступцима заједничких набавки	Полазна тачка за спровођење активности је анализа која ће бити израђена у оквиру BSO 06.02.02. Анализа предности и недостатака у поступцима заједничких набавки биће израђена на основу Студије изводљивости ефеката придруживања партнерству ANSP, у циљу заједничке набавке унификованих АТМ система.
BSO 06.02.02	Ангажовање консултантске куће за израду Студије изводљивости за придруживање партнерству ANSP у циљу заједничке набавке унификованих АТМ система (COOPANS група или одговарајуће)	Активности су обављене по плану. Спроведен је процес набавке Студије изводљивости за придруживање партнерству ANSP у циљу заједничке набавке унификованих АТМ система (COOPANS група или одговарајуће). Изабрана је компанија за консултантске услуге Helios, која ће у току 2016. године израдити студију изводљивости.

3.1.1 Подаци о саобраћају у простору надлежности SMATSA доо

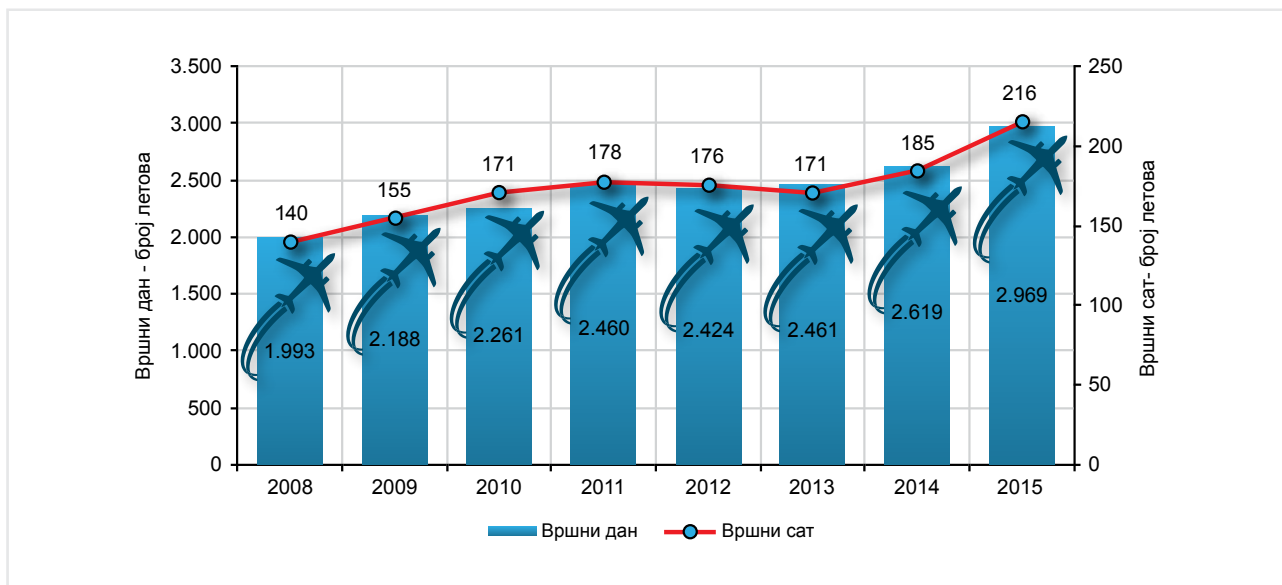
Слика 2. Број летова у периоду од 2008. до 2015. године

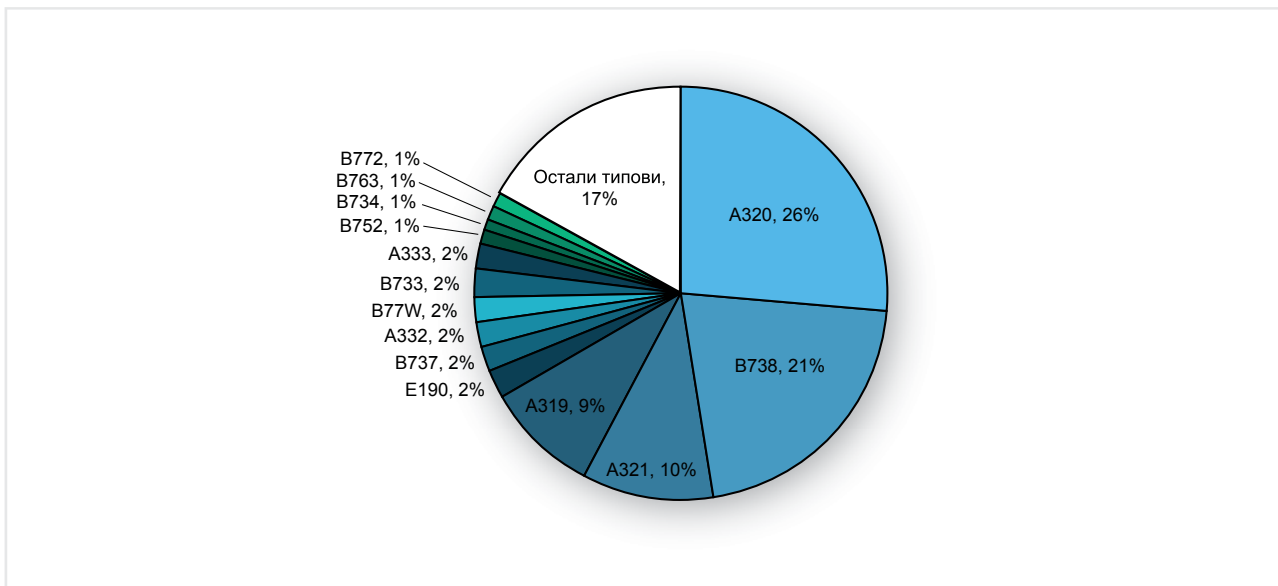
Слика 3. Расподела летова у 2015. години

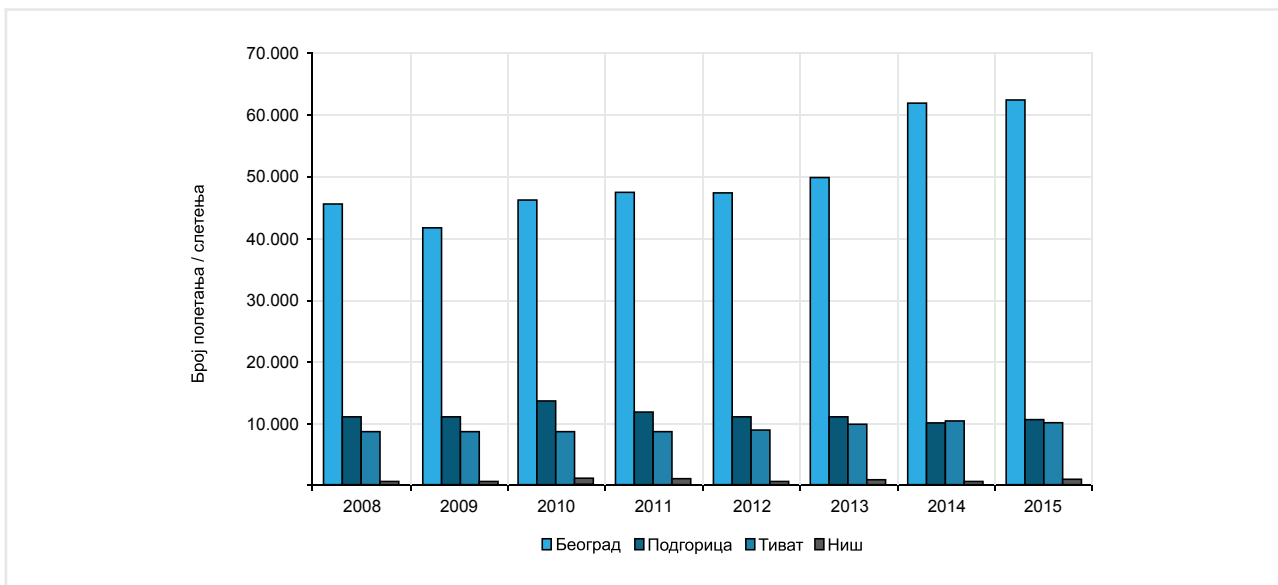
Слика 4. Вршни дан и вршни сат у периоду од 2008. до 2015. године

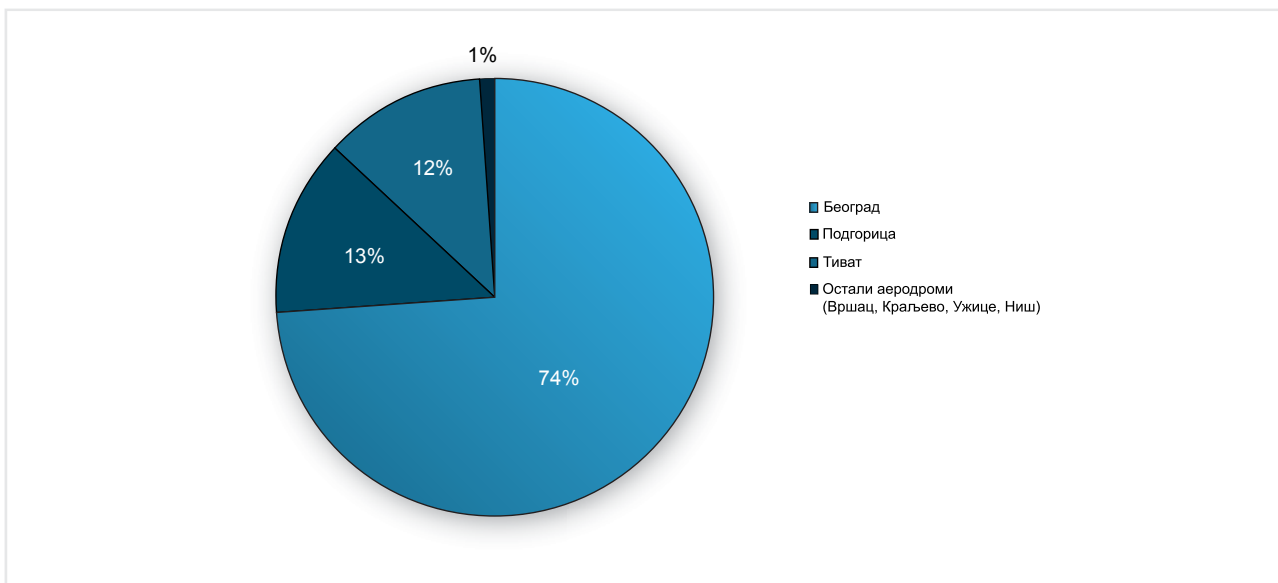
Слика 5. Учешће појединих типова ваздухоплова у 2015. години

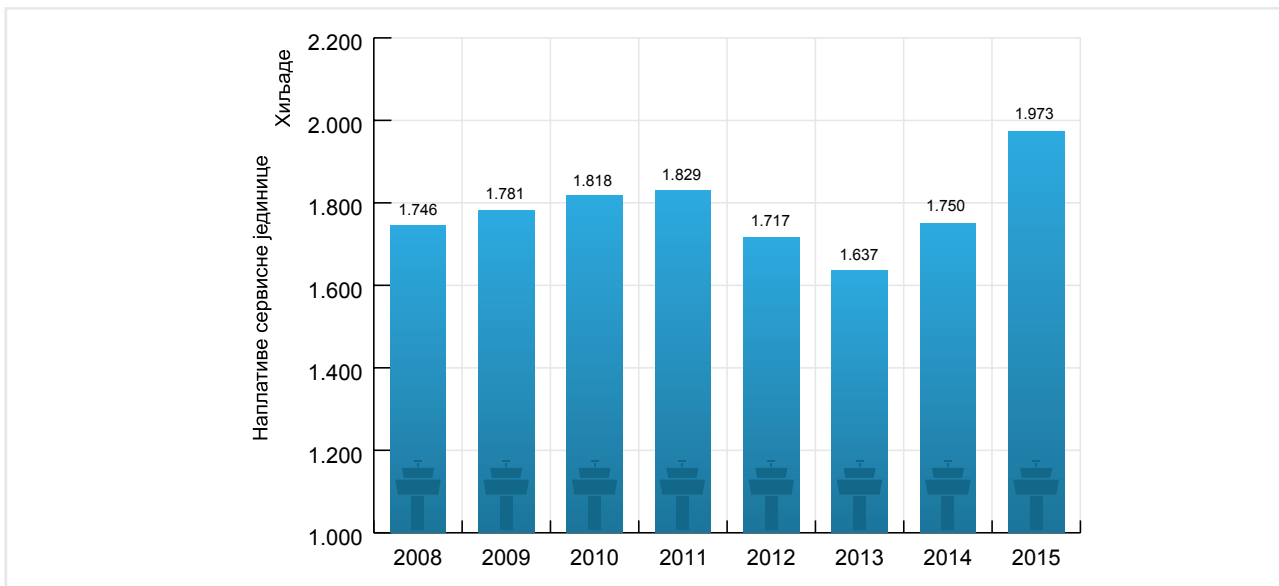
Слика 6. Број полетања и слетања по аеродромима у периоду од 2008. до 2015. године

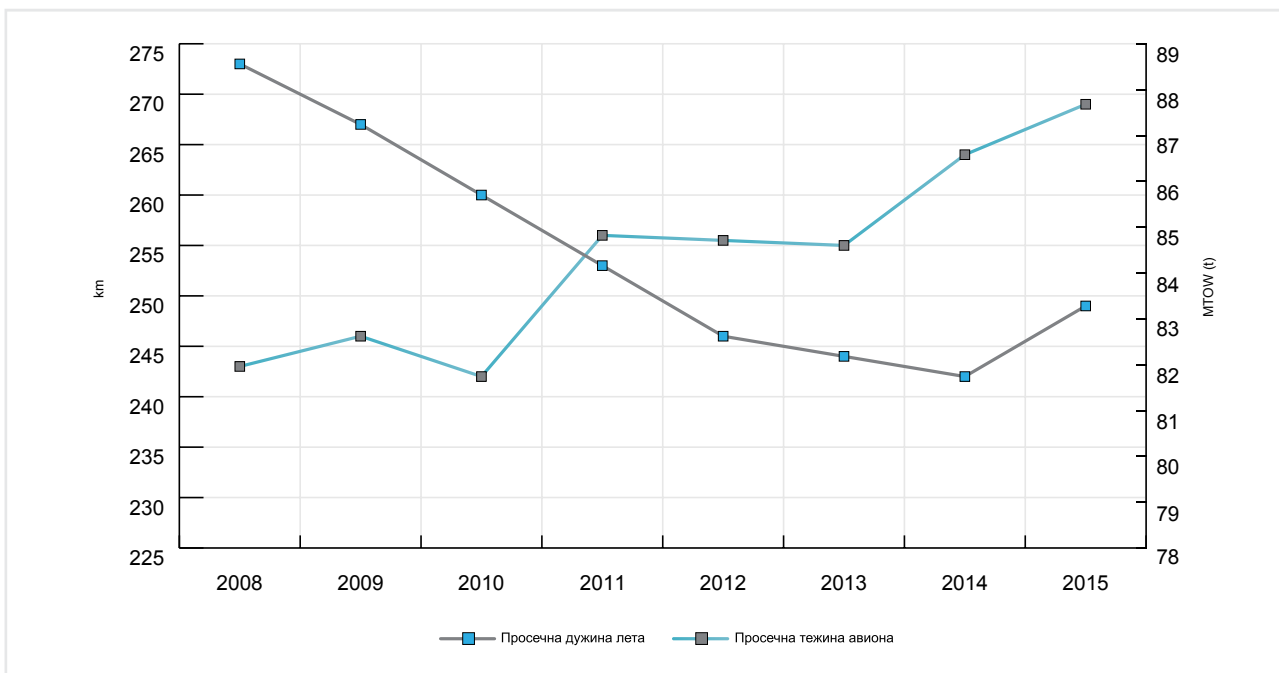
Слика 7. Расподела саобраћаја на појединим аеродромима у 2015. години

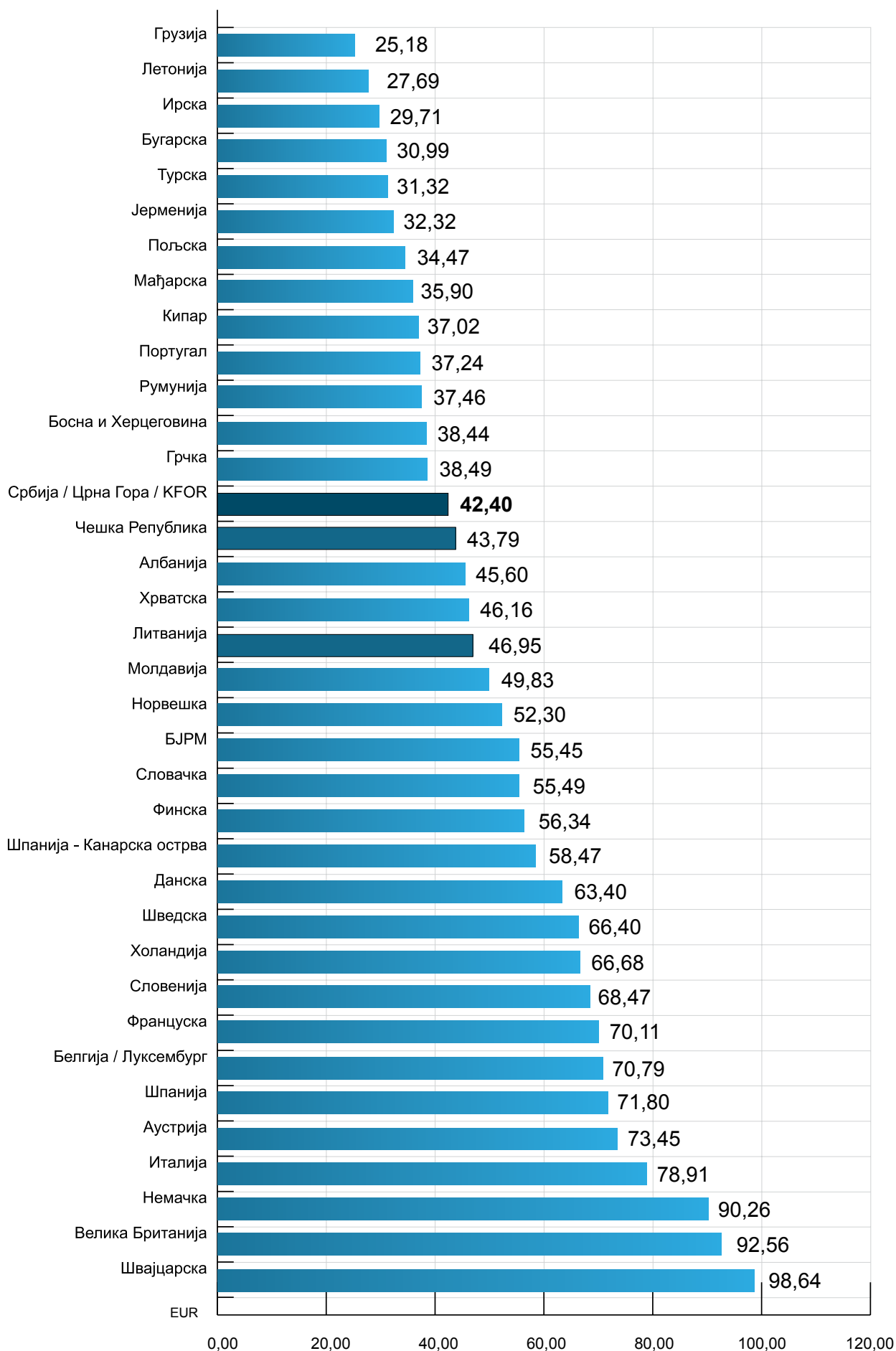
Слика 8. Број сервисних јединица у периоду од 2008. до 2015. године

Слика 9. Просечна дужина лета и просечан MTOW у FIR Београд у периоду од 2008. до 2015. године

Слика 10. Јединица рутне накнаде у 2015. години

3.2 Унапређење опреме, система и инфраструктуре

CNS инфраструктуру SMATSA доо чине технички системи и уређаји који у сваком тренутку могу да изађу у сусрет захтевима корисника, пружајући тачну, прецизну и поуздану информацију. Унапређења остварена у претходном периоду су омогућила да системи, опрема и инфраструктура у потпуности задовољавају међународне стандарде и услове у погледу капацитета, функционалности и заштите животне средине.

Активности реализоване према плану за 2015. годину су допринеле да се ниво пружања услуга из домена комуникације, навигације и надзора подигне на знатно виши ниво, излазећи у сусрет корисницима услуга.

Табела 2. Реализација планираних активности у 2015. години у оквиру унапређења опреме, система и инфраструктуре у односу на планиране пројекте

Ознака основног пројекта (BSO)	Назив основног пројекта	Реализација планираних активности
BSO 01.01.02	Инсталирати радарски систем на погодној локацији за покривање југоисточног простора надлежности ЦКЛ Београд	<p>Током 2015. године урађен је низ активности у оквиру надлежности Радне групе за анализу и избор локације за изградњу нове радарске станице:</p> <ul style="list-style-type: none"> • анализа могућих локација за изградњу нове радарске станице у југоисточном делу простора надлежности ЦКЛ Београд (као најпогоднија је изабрана локација Бесна кобила); • интерна анализа локације Бесна кобила за постављање новог радара SMATSA доо; • анализа међусобног утицаја секундарног радара за надзор ваздушног саобраћаја и постојећих/планираних радио-система на локацији Бесна кобила – урађена од стране Електротехничког факултета у Београду; • геодетска снимања локације Бесна кобила; • особље SMATSA доо и РАТЕЛ-а спровело мерење и анализу спектра; • покренуто је решавање питања имовинско-правних односа за изабрану локацију.

Табела 2. Реализација планираних активности у 2015. години у оквиру унапређења опреме, система и инфраструктуре у односу на планиране пројекте

Ознака основног пројекта (BSO)	Назив основног пројекта	Реализација планираних активности
BSO 01.01.03	Инсталирати секундарни радар на Српској гори	<p>У оквиру пројекта, током 2015. године су реализоване следеће активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> • завршена је инсталација и пријем опреме на локацији (SAT); • извршена је анализа радарских података; • реализована је провера радарског система из ваздуха; • извршена је обука запослених на локацији и пробни рад. <p>Пре пуштања у оперативни рад, 18.03.2015. године је потписан записник (сертификат) о коначном пријему (Final Acceptance Certificate), након чега је отпочео гарантни период у трајању од 12 месеци. Систем је пуштен у оперативни рад 30.04.2015. године.</p>
BSO 01.03.03	Унапредити VHF/ UHF радио-мрежу додавањем/ измештањем радио центара	<p>Настављен је рад на анализи започетој током 2014. године, чији је циљ одабир повољне локације за изградњу новог VHF/UHF радио-центра, захваљујући којем ће бити побољшана покривеност простора у надлежности SMATSA доо. Након обиласка и анализе потенцијалних локација, која је подразумевала поређење различитих техно-економских аспеката, извршен је избор, а потом се приступило провери урбанистичко-техничких услова и могућности за изградњу.</p>
BSO 01.03.04	Унапредити VHF/ UHF радио-систем за потребе ЦКЛ Београд	<p>Током 2015. године комплетирана је друга и спроведена трећа фаза пројекта инсталације радио-система на локацијама Копаоник, Подгорица и Пријемни центар Рудник, чиме су извршене све планиране активности у оквиру овог пројекта.</p>

Табела 2. Реализација планираних активности у 2015. години у оквиру унапређења опреме, система и инфраструктуре у односу на планиране пројекте

Ознака основног пројекта (BSO)	Назив основног пројекта	Реализација планираних активности
BSO 01.03.05	Унапредити АМНС функционалности	Током 2015. године припремљена је техничка спецификација за унапређење АМНС система новим функционалностима, али је због проблема инсолвентности фирме Comsoft, као јединог могућег понуђача, овај пројекат (набавка) померен за 2016. годину.
BSO 01.03.06	Реализовати повезивање на PENS мрежу	Повезивање на PENS мрежу није реализовано у 2015. години, с обзиром на комплексност поступка набавке коју треба спровести. Реализација пројекта се очекује у 2016. години.
BSO 01.08.02 ¹	Модернизовати и аутоматизовати ваздухопловна метеоролошка осматрања	
A1	Набавка и инсталација ласерских силометара и мерача видљивости - II фаза набавке	У складу са уговором из марта 2015. године, закљученим са понуђачем Vaisala из Финске, предвиђена је друга фаза, која подразумева испоруку и инсталацију ласерских силометара и мерача видљивости за аеродроме у Батајници, Нишу и Краљеву, и то: <ul style="list-style-type: none"> • АКЛ Батајница – уређај се користи оперативно од 17.09.2015. године, • АКЛ Ниш – уређај је инсталиран и пуштен у пробни рад у новембру 2015. године, • АКЛ Краљево – уређај је инсталиран у децембру 2015. године.
A3	Набавка и инсталација система за детекцију електричног пражњења у атмосфери	Израђена је сва потребна документација и 30.11.2015. године донета одлука о покретању поступка јавне набавке.
A5	Надоградња система SAWAS	Након успешно спроведеног преговарачког поступка са Институтом "Михајло Пупин", потписан је уговор о надоградњи система SAWAS NAB.00-75/82 од 20.08.2015. године. Уговором су предвиђене две фазе. Прва фаза реализације је у тест-периоду.
A6	Набавка МЕТ заклона	Набавка је успешно спроведена и закључен уговор, у складу са којим се испорука опреме очекује почетком 2016. године.

Осим наведених пројеката, у 2015. години је завршен пројектни задатак и инвестициони програм, припремљена је техничка спецификација и расписан тендер за набавку и имплементацију Fallback DPS система.

¹ У табели 2 активности на реализацији BSO 01.08.02 су образложене у контексту надзора МЕТ система.

Табела 3. Образложење реализације најзначајнијих инвестиција које су наведене у Годишњем плану за 2015. годину, у делу Спецификација улагања

		Образложење	Преноси се у 2016.	Реализовано	Започето
ПРОЈЕКТНА ДОКУМЕНТАЦИЈА					
1.	Пројектно-техничка документација за изградњу торња АКП Београд са анексом зграде ЦОКП Београд BSO 01.05.07	Израђено је идејно решење за потребе прибављања локацијских услова од надлежног министарства, на основу којих ће се приступити изради потребне техничке документације.	☒	☐	☒
2.	Пројектно-техничка документација за реконструкцију ЦОКП Београд BSO 01.05.01	У току 2015. године спроведен је отворени поступак јавне набавке и донета Одлука о обустави поступка (промењене околности које су утицале на издавање дозволе – лиценце за израду пројеката грађевинских конструкција за објекте високоградње на аеродромском комплексу). За набавку услуге израде пројектно-техничке документације за инфраструктурно повезивање зграде ЦОКП Београд и ЦКП Београд, такође је обустављен поступак набавке. Поступак набавке је поновљен и уговори су закључени са фирмом Машинопројект КОПРИНГ а.д. Београд, а реализација се очекује у 2016. години.	☒	☐	☒
3.	Пројектовање информационог система BSO 06.01.02	У 2015. години је формирана Радна група за израду пројектног задатка за реализацију пројектовања Информационог система SMATSA доо. Наставак активности се очекује у наредном периоду.	☒	☐	☐
4.	Пројектно-техничка документација за потребе легализације објеката BSO 01.05.02	SMATSA доо је у предвиђеном законском року поднела захтеве за легализацију свих објеката које користи, а за које не постоје одговарајуће дозволе, односно који нису на адекватан начин евидентирани и укњижени. У овом процесу SMATSA доо је обавезна да, између осталог, обезбеди и пројекте изведеног стања за објекте старе и неколико деценија. У случајевима у којима пројекте изведеног стања није могуће пронаћи у архивама, неопходно је извршити набавку услуга израде пројеката постојећих објеката.	☒	☐	☐
ИЗГРАДЊА И РЕКОНСТРУКЦИЈА ОБЈЕКТА					
1.	Адаптација Пријемног VHF/UHF радио-центра Рудник и изградња помоћног објекта BSO 01.05.05	У 2015. години је закључен уговор о јавној набавци радова на адаптацији Пријемног VHF/UHF радио-центра Рудник и изградњи помоћног објекта. У 2016. години се очекује коначан пријем свих изведених радова и реализација ове инвестиције. Адаптација Пријемног VHF/UHF радио-центра Рудник је неопходна како би се обезбедили услови за инсталацију новог VHF/UHF радио-система предвиђеног за ову локацију (обезбеђен у оквиру пројекта Унапређење VHF/UHF радио-система за потребе ЦКП Београд).	☒	☐	☒

Табела 3. Образложење реализације најзначајнијих инвестиција које су наведене у Годишњем плану за 2015. годину, у делу Спецификација улагања

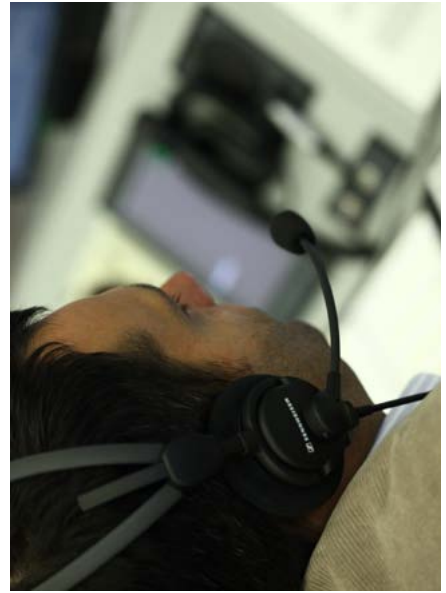
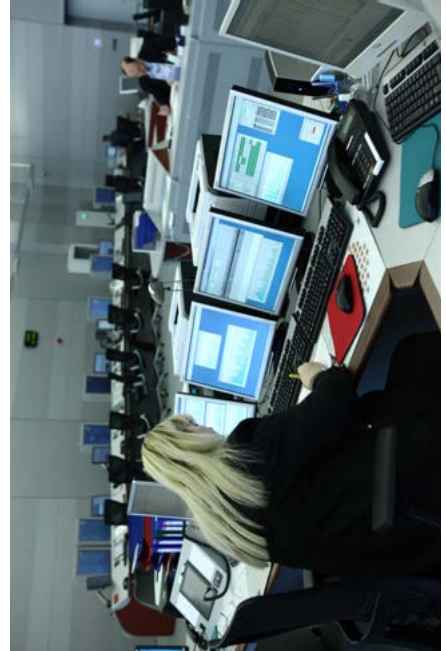
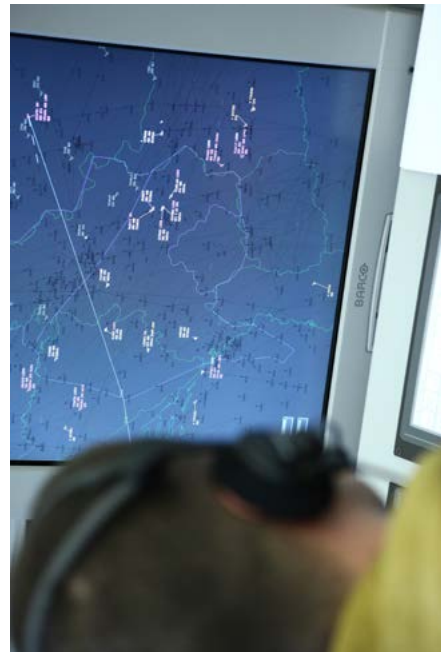
		Образложење			
		Започето	Реализовано	Преноси се у 2016.	
2.	Реконструкција АКЛ Тиват BSO 01.05.08	☒	☐	☒	У 2015. години је закључен уговор о јавној набавци радова на реконструкцији објекта АКЛ Тиват. Реализација ове инвестиције се очекује у 2016. години. Инвестиција има за циљ стварање бољих услова за рад контролора и осталог особља у АКЛ Тиват и припрему објекта за повећање саобраћаја на аеродрому Тиват.
3.	Реконструкција трафостаница, електроенергетских постројења и објеката BSO 01.05.03	☐	☐	☒	Реконструкција ЕЕ инсталација, постројења и објеката треба да се изведе на основу пројеката из услуге пројектовања електроенергетске инфраструктуре, чији је поступак набавке тренутно у току. Поменута реконструкција би обухватила радове на објектима SMATSA доо који не задовољавају прописане услове, што је установљено на основу редовних испитивања електричних инсталација, као и замену дотрајалих инсталација и опреме. Примарно су у плану реконструкције ЕЕ инсталација у објектима АКЛ Понишке и РС Кошевац. Инсталација нових, технолошки савремених уређаја, као и реконструкција дотрајале инфраструктуре, обезбеђују услове за квалитетније и сигурније пружање услуга сервиса система ЕЕ напајања.
ОПРЕМА					
1.	Набавка и инсталација добара у области електроенергетике BSO 01.05.03	☒	☐	☒	Овом набавком се наставља вишегодишњи процес замене уређаја за непрекидно напајање и уређаја за једносмерно напајање, на свим локацијама SMATSA доо. Куповина нових уређаја је условљена повећањем захтева који су настали инсталацијом нових система, као и мањом поузданошћу постојећих уређаја и све тежом набавком резервних делова за технички застарелу опрему. Локације које су планиране овом набавком у 2016/2017. су: РДР Копаоник (UPS 2x60 kVA, ВР,2xВMS), РДР Муртевица (UPS 2x60 kVA, ВР, 2xВMS), Управа (1xUPS 100 kVA, ВР, 2xВMS), ТХ БГ (2xUPS, ВР, 2xВMS, DC) АКЛ Понишке (DC), Тк Свети Илија (DC), ТХ Краљево (DC), ВС Земун (DC), ЦОКП БГ (DC), АКЛ Вршац (DC), ЗРНС Топола (UPS и DC), ЗРНС Пожаревац (UPS и DC), LLZ Тиват (UPS и DC), ТХ Тиват (UPS и DC), ЗРНС Сремска Митровица (UPS и DC), ЗРНС Ваљево (UPS и DC), ЗРНС Батајница РФ БТ (UPS), ЗРНС Батајница РФ ПЗ (UPS), ЗРНС Јајинци (UPS), ЗРНС Макиш (UPS), ЗРНС Угриновци (UPS), ЗРНС Крњешевци (UPS), ЗРНС Панчево (UPS). У 2015. години је започет поступак јавне набавке, а почетком 2016. године се очекује потписивање и реализација уговора.

Табела 3. Образложење реализације најзначајнијих инвестиција које су наведене у Годишњем плану за 2015. годину, у делу Спецификација улагања

		Образложење			
		Започето	Реализовано	Преноси се у 2016.	
2.	Набавка RDR симулатора	☒	☐	☒	У 2015. години је закључен уговор о јавној набавци радарског симулатора и у 2016. години се очекује реализација уговора у потпуности. Нови радарски симулатор треба да замени ASUE/FIRSTplus радарски симулатор, коме истиче ресурс, као и да омогући ефикасну обуку студената контролора летења и контролора летења. Истицање софтверско-хардверских ресурса је додатни разлог за покретање набавке радарског симулатора. Нови симулатор треба да омогући ефикасну обуку студената контролора летења и контролора летења, за следеће потребе: основна обука и обука за овлашћење, континуирана обука, посебна обука, тестирање и валидација оперативних процедура и поступака.
3.	Проширење капацитета VCS симулатора за RDR симулатор	☒	☒	☐	У 2015. години је закључен уговор о јавној набавци проширења капацитета VCS симулатора за радарски симулатор. Укупна вредност инвестиционог улагања у потпуности је реализована у 2015. години. Инвестиција је обухватила набавку додатног хардвера за опремање радних места радарског симулатора, како би се обезбедила потпуна функционалност система за спровођење обука.
4.	Набавка хардвера за потребе инсталације SIMACT система и инсталација система BSO 01.04.06	☒	☐	☒	У току 2015. године је закључен и реализован уговор о јавној набавци хардвера, док се у току 2016. године планира закључење уговора за набавку и инсталацију софтвера у циљу имплементације самог система на обезбеђеном хардверу. SIMACT систем ће обезбедити испуњавање преузетих обавеза за интеграцијом и компатибилношћу на регионалном и европском нивоу са становишта безбедности и заштите и Концепта флексибилног коришћења ваздушног простора. Цивилно-војна координација између јединица контроле летења и надлежних јединица Војске Србије и Војске Црне Горе обавља се на тактичком нивоу, у складу са поступцима и технологијом рада, која се није битно мењала у последњих неколико деценија.

Табела 3. Образложење реализације најзначајнијих инвестиција које су наведене у Годишњем плану за 2015. годину, у делу Спецификација улагања

Образложење		Преноси се у 2016.	Реализовано	Започето
5.	<p>Набавка DVOR/DME за локације Београд и Вршац BSO 01.02.02</p> <p>У 2015. години је закључен уговор о јавној набавци DVOR/DME уређаја за локације Београд и Вршац.</p> <p>Након успешно спроведеног поступка јавне набавке, потписан је уговор са Indra Navia из Норвешке, у августу 2015. године. Фабричка обука за одржавање уређаја одржана је у септембру, фабрички пријем уређаја извршен у новембру 2015. а испорука добара у децембру 2015. Инсталација је планирана у другом кварталу 2016. године, по завршетку припремних грађевинских радова.</p> <p>Инвестиција DVOR/DME на локацијама Београд и Вршац значајно ће унапредити инструментално летење и повећати безбедност ваздушног саобраћаја.</p>	☒	☐	☒
6.	<p>Локалајзер за аеродром Тиват BSO 01.02.03</p> <p>У 2015. години је закључен уговор о јавној набавци локалајзера за аеродром Тиват.</p> <p>Након успешно спроведеног поступка јавне набавке, потписан је уговор са Indra Navia из Норвешке, у марту 2015. Фабричка обука за одржавање уређаја одржана је у јулу, а фабрички пријем извршен у августу 2015. Уређај је инсталиран и успешно извршен пријем на локацији у децембру 2015. Почетак оперативног коришћења се планира од 07. јануара 2016. године.</p> <p>Уређај се набавља ради замене постојећег уређаја из 1993. године.</p>	☒	☐	☒

SMATSA доо је приступила различитим конзорцијумима ради учешћа у тендерским процесима за централизоване сервисе. Током 2015. године одржан је низ састанака у оквиру различитих конзорцијума, углавном у вези са припремом тендерске документације за подношење понуда (CS-1, CS-6-2, CS-6-3, CS-7-1), а за поједине централизоване сервисе су након подношења понуда (CS-6-3, CS-1) већ одржане и наменске сесије у Eurocontrol-у. Представници CNS учествовали су у раду конзорцијума за следеће централизоване сервисе: CS-1, CS-6-2, CS-6-3, CS-7-1. За централизоване сервисе CS-6-3, CS-1 су предале понуде у 2015. години.

3.3 Унапређење AIS услуга

Услуга ваздухопловног информисања (AIS) обухвата пружање ваздухопловних информација/ података неопходних за безбедну, редовну и експедитивну ваздушну пловидбу. Процеси ваздухопловног информисања усклађени су са међународним стандардима и препорученом праксом садржаном у заједничким захтевима Јединственог европског неба.

У циљу унапређења ваздухопловног информисања, током 2015. године још двоје запослених обучено је за коришћење софтвера за израду електронског AIP-а. Како би се побољшала сарадња са суседним пружаоцима услуга у ваздушној пловидби, представници AIS-а, заједно са инжењерима из ИТ сектора, упознали су се са начином функционисања система ваздухопловног информисања у Slovenia control, а посебно са пројектом усаглашавања са захтевима ADQ-а, односно радом и карактеристикама система за директну електронску везу. Крајем прошле године је одржана и радионица за безбедносну процену CS5 EAIMS.

Табела 4. Реализација планираних активности у 2015. години у оквиру услуга ваздухопловног информисања

Ознака основног пројекта (BSO)	Назив основног пројекта	Реализација планираних активности
BSO.01.07.01	Унапредити квалитет ваздухопловних података	Након дефинисања стратешких циљева започета је припрема набавки услуга подршке за израду студије изводљивости, као и за израду детаљнијег плана активности у периоду до 2020. године.
BSO.01.07.03	Увести систем за директну електронску везу са изворима података	Током 2015. године спроведене су активности на истраживању тржишта.
BSO.01.07.08	Успоставити систем менаџмента заштитом информација (ISO 17799) и заштитом ланца добављача (ISO 28000)	Није било активности. Студија изводљивости из BSO.01.07.01 ће дати одговоре на начин поступања са овим циљем.

3.4 Унапређење МЕТ услуга

У циљу унапређења безбедности, редовности и експедитивности ваздушне пловидбе, SMATSA доо обезбеђује ваздухопловне метеоролошке услуге у складу са националним и међународним стандардима и регулативама.

Током 2015. године, представници SMATSA доо учествовали су на 25. састанку Метеоролошке групе (METG), одржаном у Паризу од 14. до 18. септембра, у оквиру ICAO Европске групе за планирање ваздушног саобраћаја (EANPG), као и на 10. међународној радионици за професионалну обуку у метеорологији, у организацији EUMETCAL и Европског центра за средњорочну прогнозу (ECMVF), одржаној од 14. до 19. јуна у Редингу. У оквиру METG састанка, који се одржава једном годишње, прати се стање и координира увођење у

рад свих система у области ваздухопловне метеорологије у Европи, а на радионици су приказане интерактивне демонстрације, као и иновативне идеје и алати који ће бити важни елементи у будућем развоју ваздухопловних метеоролошких услуга.

Представници SMATSA доо су учествовали и на Европској конференцији о ваздухопловној метеорологији (ЕСМА 2015). Циљ конференције је био да се чланицама Светске метеоролошке организације (WMO), Регионалне асоцијације VI, скрене пажња на текуће и будуће метеоропромене у Европи, што ће допринети ефикаснијој организацији ваздушног саобраћаја у региону, а у складу је са ATM Мастер планом одобреним од стране Европског савета.

Табела 5. Реализација планираних активности у 2015. години у области ваздухопловне метеорологије

Ознака основног пројекта (BSO)	Назив основног пројекта	Реализација планираних активности
BSO.01.08.01	Централизовати прогностичке функције	<p>Планиране активности су у потпуности реализоване:</p> <ul style="list-style-type: none"> • формирана је радна група за имплементацију; • урађена је анализа постојећег стања и направљен план будућег стања, укључујући људске ресурсе; • планиране су потребне набавке током 2016. и 2017. године.
BSO.01.08.02	Модернизовати и аутоматизовати ваздухопловна метеоролошка осматрања	<p>Највећи део планираних активности је реализован:</p> <ul style="list-style-type: none"> • имплементација визибилиметара, силометара и PWD сензора планирана је и реализована на 4 локације; • надоградња софтвера за систем SAWAS за AUTO METAR за АКЛ Ужице није реализована, јер је захтевала измену редоследа имплементације визибилиметара, силометара и PWD сензора који је успостављен уговором, што није било могуће.

Успешност пословања

Успех SMATSA доо се заснива на квалитету пружене услуге и ефикасности система контроле летења. У циљу унапређења пословног учинка, у складу са обавезама које проистичу из домаћих и међународних стандарда као и потреба корисника, SMATSA доо активно прати реализацију у односу на постављене циљеве и предузима корективне мере, уколико је потребно.

4.1 Пословање у складу са SES циљевима

Имајући у виду да су Република Србија и држава Црна Гора потписнице ЕСАА споразума, Директорат цивилног ваздухопловства РС, као и Агенција за цивилно ваздухопловство ЦГ су преузеле основне уредбе везане за Шему оствареног учинка у оквиру Јединственог европског неба у домаће законодавство у виду:

- Правилника о условима и начину издавања и важења сертификата за пружање услуга у ваздушној пловидби ("Сл. гласник РС" 32/11, 54/12, 24/13), којим се преузимају у целини Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1035/2011 и 1034/2011 од 17.10.2011. године, којима се мења и допуњава Уредба (ЕУ) бр. 691/2010;
- Правилника о заједничким захтјевима, сигурносном надзору над управљањем ваздушним саобраћајем и услугама у ваздушној пловидби, систему за обезбјеђивање, сигурности софтвера и програму ефикасности (којим су преузете Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1035/2011, 1034/2011, 482/2008 и 691/2010), ("Сл. лист ЦГ" бр. 65/2012).

Уредбе Европске комисије које се односе на други референтни период - (ЕУ) 390/2013 и 391/2013, из маја 2013. године, још увек нису преведене у домаће законодавство.

Међутим, Европска комисија има за циљ да у потпуности интегрише ЕСАА партнере у трећи референтни период (од 2020. године). У том циљу, 2015. године потписан је документ усаглашен међу АЦВ, ДЦВ и SMATSA доо, који дефинише поступак и временски оквир иницијалне имплементације SES Performance Scheme (National Roadmap). Формиране су заједничке радне групе на нивоу ДЦВ, АЦВ и SMATSA доо. Представници SMATSA доо активно се баве питањима у односу на дефинисане циљеве и пружају сву неопходну експертизу у циљу реализације Иницијалног националног плана (Initial National Performance Plan).

У складу са SES захтевима SMATSA доо прати пословни учинак у оквиру четири кључне области: безбедност, капацитет, трошковна ефикасност и заштита животне средине.

4.1.1 Безбедност

У циљу задовољења захтева који се односе на оцену и праћење нивоа безбедности у оквиру Шеме оствареног учинка, SMATSA доо има развијен процес праћења безбедносних индикатора у свим деловима система. Међу циљевима који се односе на стање система управљања безбедношћу пружалаца услуга у ваздушној пловидби (SMS индикатори), у другом референтном периоду дефинисани су индикатори ефикасности система управљања безбедношћу, нивоа примене RAT методологије за процену озбиљности ризика догађаја од значаја за безбедност (које SMATSA анализира на основу свог SMS-а) и нивоа примене културе правичности и поверења (Just Culture).

Прикупљање информација и процену стања у домену SMS индикатора врши Европска агенција за безбедност цивилног ваздухопловства (EASA). Праћење ових индикатора од стране SMATSA подразумева годишњу анализу пристигле EASA процене, на основу које се предузимају одређене корективне акције, уколико је потребно.

Праћење SMS индикатора врши се добровољно, у циљу припреме за имплементацију регулативе која за сада није обавезујућа за Републику Србију, али се њена имплементација у правни систем очекује. У складу са тим, 31. децембра 2015. године на снагу је ступио измењени правилник ДЦВ, којим је дефинисано и праћење SMS индикатора.

Оцена ефикасности система управљања безбедношћу врши се на бази безбедносних индикатора, прописаних на националном нивоу од стране ваздухопловних власти (ДЦВ и АЦВ). Анализа безбедносних индикатора врши се на годишњем нивоу, а резултати за 2015. годину представљени су у табели.

Табела 6. Циљане и остварене вредности безбедносних индикатора у 2015. години

Назив безбедносног индикатора	Прихватљив ниво безбедности	Остварене вредности
Број удеса у којима је АТМ имао удела на годишњем нивоу	< 0,007 удеса	0
Број озбиљних инцидената на годишњем нивоу	< 5 инцидената	0
Број битних инцидената на годишњем нивоу	< 50 инцидената	0
Број неовлашћених излазака на писту на годишњем нивоу	< 3 инцидента	0
Откази DPS-а на годишњем нивоу	< 10 инцидената	1
Трајање прекида рада радарских станица SSR на годишњем нивоу	< 600 минута	5,86 минута Ковиона 0 минута Кошевац 634,46 минута Муртеница ² Без прекида Српска гора (Подгорица)

² PSR/SSR радар на PC Муртеница је током 2015. године имао прекид у укупном трајању од 634,46 минута услед догађаја из јуна (појава аларма на секундарном радару, узрокованих неповољним метео условима - учестала атмосферска прахњења).

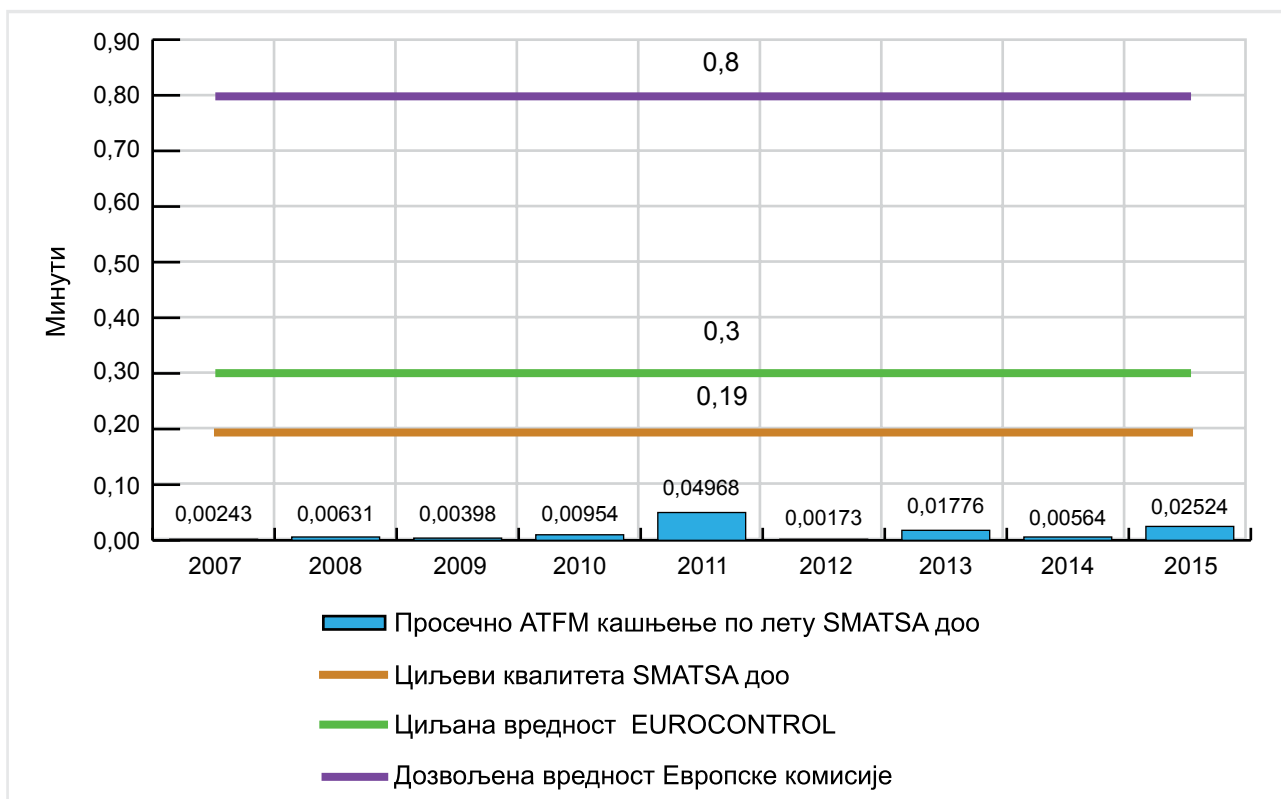
Табела 6. Циљане и остварене вредности безбедносних индикатора у 2015. години

Трајање прекида рада радарских станица PSR на годишњем нивоу	< 2.400 минута	105,28 минута Ковиона 670,25 минута Муртеница Без прекида Српска гора (Подгорица) ³
Средње време између отказа локалајзера ILS-а категорије III на годишњем нивоу	> 4.000 часова	8.746 часова
Средње време између отказа локалајзера ILS-а категорије I на годишњем нивоу	> 1.000 часова	8.747 часова
Број губитака или деградација једне или више радних фреквенција на годишњем нивоу	< 60 инцидената	7

4.1.2 Капацитет и кашњења

Према извору EUROCONTROL NMOC, током 2015. године просечно кашњење по једном IFR лету генерисано од стране SMATSA доо износило је 0,02524 минута, што задовољава прописане вредности.

Слика 11. Просечно ATFM кашњење по лету у простору надлежности SMATSA доо у периоду од 2007. до 2015. године

³ Примарни радар на локацији Српска гора је искључен из оперативне употребе 18.11.2014. године због инсталације секундарног радара у оквиру пројекта „Надоградња радарског система на локацији Српска гора (Подгорица) инсталацијом секундарног радара“. Примарни и секундарни радари на РС Српска гора су пуштени у оперативни рад 30. априла 2015. године. Системска и укупна расположивост за PSR/SSR Српска гора је рачуната за временски интервал од 01. маја до 31. децембра 2015. године.

4.1.3 Трошковна ефикасност

На новембарској седници Проширене комисије (Enlarged Committee) EUROCONTROL у 2014. години, утврђена је, а затим и усвојена вредност јединице рутне накнаде за зону наплате "Србија - Црна Гора - КФОР" за 2015. годину (Одлука бр. 132 од 05.12.2014. године у Прилогу бр. 1, објављена у "Сл. гласнику РС", бр. 141/14). У складу са наведеном одлуком, вредност јединице цене рутне накнаде за 2015. годину за зону наплате "Србија - Црна Гора - КФОР" износи 42,29 ЕУР (National Unit Rate), односно 42,40 ЕУР (Global Unit Rate), укључујући и EUROCONTROL Administrative Unit Rate.

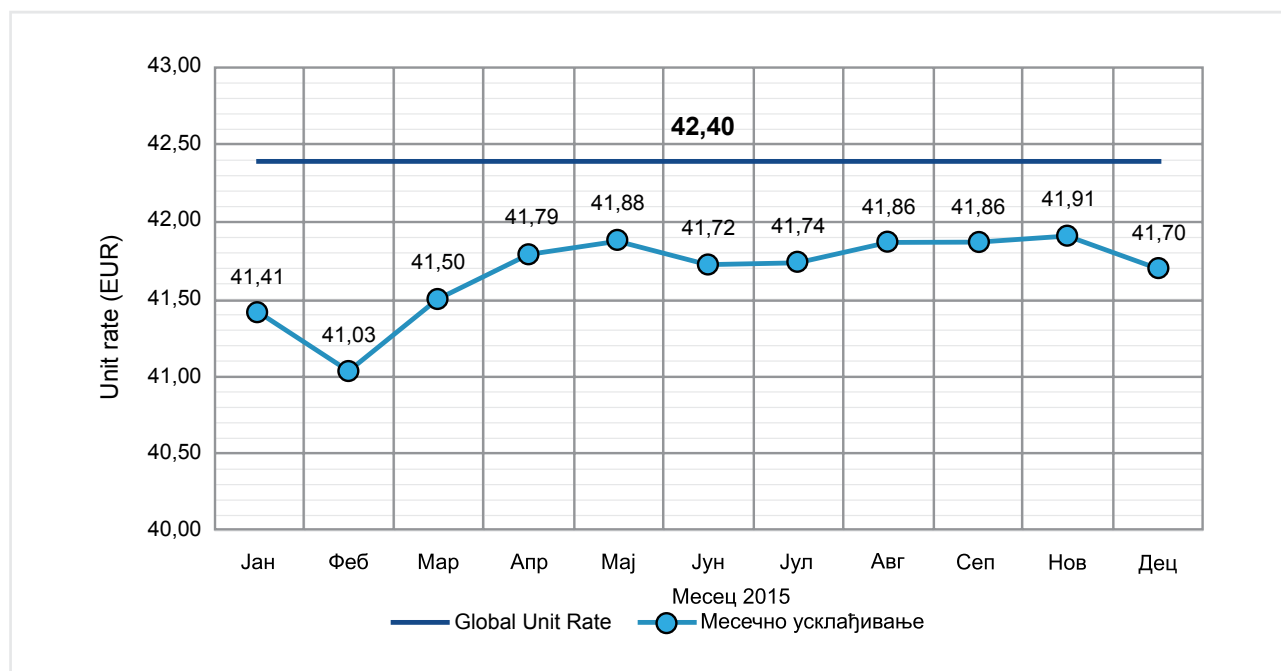
Утврђена јединична вредност рутне накнаде која припада искључиво SMATSA делу, у 2015. години износи око 33,47 ЕУР.

Приход SMATSA доо у 2015. години је за 5,2% виши од планираног, односно 5,6% мањи него у 2014.

години. И поред веће реализације саобраћаја и сервисних јединица, на генерисање нижег прихода у 2015. години утицале су месечне вредности цене јединице рутне накнаде и кључ расподеле прихода међу ентитетима. Осим тога, треба напоменути да је приход у 2014. години укључивао и наплату заосталих потраживања у значајнијем износу у поређењу са 2015. годином. Са друге стране, динамика реализације инвестиционих улагања у 2015. години је узроковала нижу реализацију у односу на план и резултирала преносом улагања у 2016. годину.

Све наведено није утицало на ефикасност пословања SMATSA доо, нити на безбедност и квалитет пружања услуга у ваздушној пловидби. Слика у наставку садржи преглед вредности јединице рутне накнаде за зону наплате "Србија - Црна Гора - КФОР" и месечне усклађене вредности за 2015. годину.

Слика 12. Јединица рутне накнаде (Unit Rate) за зону наплате "Србија - Црна Гора - KFOR" у 2015. години

*Извор података CRCO

У другом референтном периоду, на нивоу Европске уније основни показатељ трошковне ефикасности је просечна утврђена јединична вредност рутне накнаде, која за 2015. годину износи 56,64 ЕУР (сведена на нивоу ЕУР=2009. година). Циљ је дефинисан одлуком Европске комисије 2014/132/ЕС.

Планирана вредност јединице рутне накнаде за зону наплате "Србија - Црна Гора - KFOR, у којој SMATSA доо пружа услуге у ваздушној пловидби, у 2015. години била је у складу са дефинисаним SES циљем.

4.1.4 Заштита животне средине

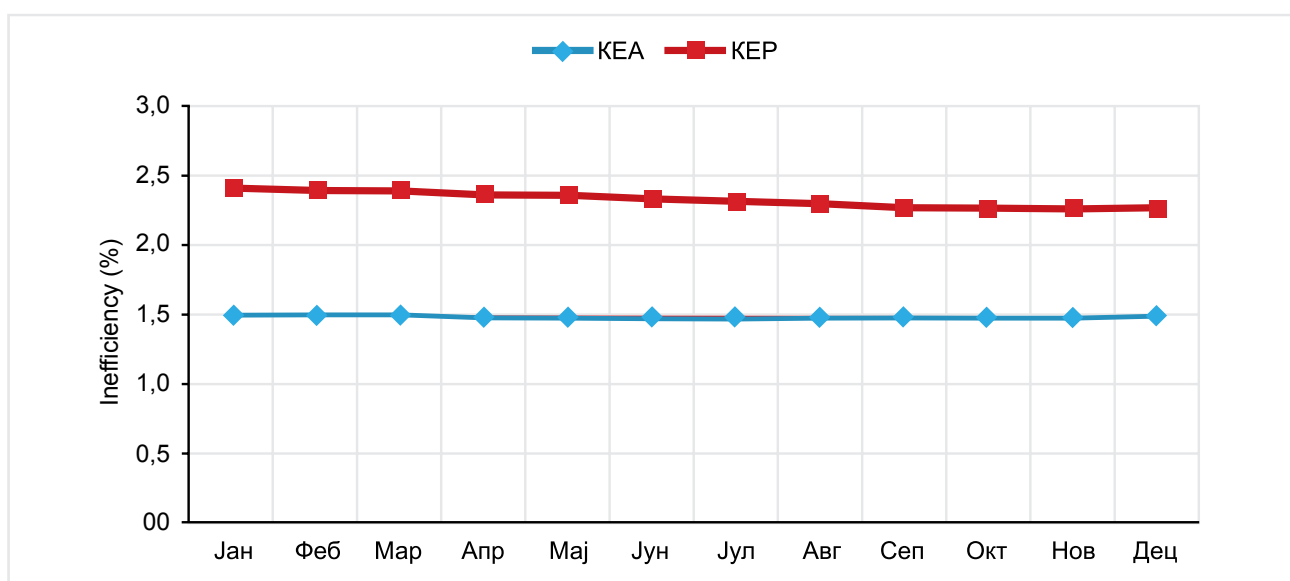
Оцена нивоа заштите животне средине врши се на бази просечне ефикасности хоризонталног лета, индикатора препознатог у уредбама које се тичу Шеме оствареног учинка у оквиру регулативе Јединственог европског неба. У другом референтном периоду (2015-2019), циљне вредности индикатора дефинисане су на следећи начин:

1. KEA (Key performance Environment indicator based on Actual trajectory) - индикатор одступања стварне путање лета у односу на путању по великом кругу; просечна ефикасност хоризонталног лета до 2019. године представља одступање стварне путање од 2,6% у односу на путању по великом кругу.

2. KEP (Key performance Environment indicator based on last filed flight plan) - индикатор одступања последње поднете путање лета у односу на путању по великом кругу; просечна ефикасност хоризонталног лета до 2019. године представља одступање последње достављене путање лета од 4,1% у односу на путању по великом кругу.

Вредности индикатора ефикасности хоризонталног лета за Србију и Црну Гору у 2015. години у потпуности задовољавају задате вредности, као што је приказано на наредној слици.

Слика 13. Ефикасност хоризонталног лета у 2015. години за Србију и Црну Гору (извор: EUROCONTROL/PRU)

Овим је још једном потврђено да константним унапређењем рутне мреже, организације ваздушног простора и технологије рада, као и увођењем нових процедура SMATSA доо даје значајан допринос заштити животне средине.

4.2 Пословање у односу на остале циљеве

4.2.1 Квалитет пружених услуга

SMATSA доо на редовној седници Комитета за квалитет утврђује, односно анализира годишње циљеве квалитета. У наредној табели приказана је анализа испуњености циљева квалитета за 2015. годину.

Табела 7. Анализа испуњености циљева квалитета за 2015. годину				
Услуга	Циљ	Планирано	Остварено	Напомена
ATM	Просечно кашњење по IFR лету генерисано од стране SMATSA доо на годишњем нивоу	Мање од 0,3 минута	ДА	0,0252 минута
	Процент ваздухоплова који полећу из простора надлежности SMATSA доо у оквиру временске толеранције издатог слота	Већи од 83%	ДА	89,91%
	Број озбиљних инцидената за које је анализом утврђено да су узроковани од стране ATM	Мањи од 5	ДА	Увидом у базу догађаја која се води у SAF.00, утврђено је да је за 2015. пријављен 251 догађај, од којих је 6 захтевало даљу анализу - 5 од стране одељења SAF.00 и један од стране ДЦВ у сарадњи са стручним лицима из SMATSA доо. Осим удеса хеликоптера, ниједан други догађај није квалификован од стране ваздухопловних власти као удес или озбиљна незгода.
CNS	Системска расположивост техничких уређаја и система који непосредно утичу на пружање услуга	A(t) = 99,9%	ДА	И поред изузетака од жељених вредности системске расположивости наведених у прилозима, а услед појединачне и групне редувантности CNS уређаја и система, током 2015. године може се сматрати да је циљ квалитета из домена CNS испуњен.
MET	Тачност прогноза за аеродром (TAF)	Према ICAO Annex 3, Attachment B	ДА	Просечно за све аеродроме 95,2%, чиме је постигнута пожељна оперативна тачност дата у ICAO Annex 3, Attachment B.
AIS	Оцена квалитета Q	Већа од 0,77	ДА	0,778
TRE	Оствареност броја часова теоријске наставе за текућу годину, за сваку започету групу кандидата у Центру за обуку ANS особља	100%	ДА	Часови теоријске обуке су реализовани у складу са одговарајућим решењима за одвијање обуке.
	Оствареност броја часова практичне обуке за текућу годину, за сваку започету групу кандидата у Центру за обуку ANS особља	100%	ДА	Часови практичне обуке су реализовани у складу са одговарајућим решењима за одвијање обуке.

Табела 7. Анализа испуњености циљева квалитета за 2015. годину

Услуга	Циљ	Планирано	Остварено	Напомена
АТО	Процент реализованих часова теоријске наставе у односу на планирани број часова за текућу годину, за сваку започету групу кандидата у SMATSA Ваздухопловној академији	100%	ДА	117%
	Поштовање планираних рокова завршетка теоријске обуке за текућу годину у SMATSA Ваздухопловној академији	100%	ДА	Рокови за све започете групе су испоштовани.
	Процент реализованих сати налета у односу на планирани број сати летења за текућу годину, за сваку започету групу кандидата у SMATSA Ваздухопловној академији	100%	ДА	116%
	Поштовање планираних рокова завршетка летачке обуке за текућу годину у SMATSA Ваздухопловној академији	100%	ДА	Рокови за све започете групе су испоштовани за све кандидате који су били редовни на летачкој обуци.
CAL	Реализација годишњег плана калибраже	100%	ДА	106%
	Успешно обнављање уговора	2 уговора	НЕ	1 уговор
МО	Испуњеност радних норми изражена у процентима, у односу на норме које је прописао произвођач ваздухоплова	Већа од 97%	ДА	97,78%
	Обнављање постојећих уговора са корисницима услуга одржавања ваздухоплова и потписивање и реализација уговора о пружању услуга одржавања ваздухоплова	Обнављање постојећих уговора са корисницима услуга одржавања ваздухоплова и потписивање и реализација уговора о пружању услуга одржавања ваздухоплова	ДА	На снази су сви стари уговори са корисницима услуга одржавања ваздухоплова. Потписана су и реализована 4 нова уговора о пружању услуга одржавања ваздухоплова чији је власник треће лице.

4.2.2 Остали показатељи успешности пословања

За одређене области које нису обухваћене циљевима квалитета, односно европском и домаћом регулативом, постављени су интерни циљеви који имају улогу мерења успешности пословања одређених области на основу индикатора пословања.

Табела 8. Остали показатељи успешности пословања				
Област	Назив индикатора	Начин праћења (методологија или формула)	Планирано	Остварено
CAL	Безбедност летења током извршавања послова калибраже ЗРНС	Број догађаја који су имали утицај на угрожавање безбедности летења	0	0
IT	Време рада VDI система без отказа и прекида у раду	Процент времена доступности у периоду од годину дана	95%	65%
IT	Време рада IT data центра базираног на виртуализацији серверских, мрежних и ресурса система за складиштење податка	Процент времена без отказног рада у периоду од годину дана	99%	99%
IT	Процент реализације планираних набавки у инвестиционом циклусу набавке IT опреме и лиценци	Процент реализације	100%	90%
IT	Време отклањања квара и пријаве сметњи на IT опреми и системима	Време изражено у минутима	15	30
IT	Мониторинг система под надзором	Процент система под надзором. Праћења примењених мера на IT систему са циљем повећања времена доступности система	70%	80%

05

Организационо-технолошки системи управљања

5.1 Безбедност ваздушног саобраћаја

Развој Система управљања безбедношћу у складу са захтевима и препорукама домаћег и међународног законодавства и препознатим или прихваћеним позитивним праксама, један је од основних циљева SMATSA доо. Константним унапређењем нивоа безбедности, SMATSA доо настоји да обезбеди све услове за безбедно одвијање ваздушног саобраћаја у свом простору надлежности и тиме на најбољи начин задовољи захтеве својих корисника.

Следећи основне принципе безбедности, SMATSA доо у свом пословању примењује одговарајуће процесе и процедуре који обезбеђују боље разумевање, прихватање и примену високих стандарда безбедности ваздушног саобраћаја, у складу са највишим стандардима и препорученом праксом. Оцену успешности успостављеног Система управљања безбедношћу сваке године врши

Европска организација за безбедност ваздушне пловидбе. Према резултатима анализе „Safety Maturity Score“ за 2015. годину, SMATSA доо је сврстана на прво место у конкуренцији 48 пружалаца услуга у ваздушној пловидби.

Успостављање „Runway Safety Team“ за АД „Никола Тесла“ Београд, средином 2015. године, један је од примера добре сарадње SMATSA доо са осталим учесницима у систему ваздушног саобраћаја Републике Србије и посвећености сталном унапређењу безбедности.

У складу са планом, у домену безбедности су током 2015. године реализоване активности у оквиру основних пројеката (BSOs), чија је реализација предвиђена Стратегијом пословања SMATSA доо (Табела 9).

Табела 9. Реализација планираних активности у оквиру унапређења Система управљања безбедношћу у 2015. години

Ознака основног пројекта (BSO)	Назив основног пројекта	Реализација планираних активности
BSO.05.01.01	Развити свест о Безбедносној култури (Safety Culture) и Култури поверења (Just Culture)	Спроведене су активности на побољшању Безбедносне културе, у складу са закључцима и препорукама независног мерења и планом описаним у интерним документима SAF. Повећани број иницијатива и указивања на латентне опасности у понашању и раду извршилаца, као и недоследности у прописаним документима, указују на популаризацију културе поверења код запослених.
BSO.05.01.02	Имплементирати политику Културе поверења (Just Culture)	Политика Културе поверења је усвојена и одобрена 30. јуна 2015. године.
BSO.05.01.03	Интегрисати концепт Безбедносне културе (Safety Culture) и Културе поверења (Just Culture) у организационе послове и процесе	<p>Унапређење Безбедносне културе и интегрисање принципа Културе поверења у организационе послове и процесе SMATSA доо спровођено је током 2015. године кроз следеће активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> • унапређење система пријављивања догађаја увођењем категорије добровољног пријављивања и давања предлога за побољшање свеукупних услуга; • рад на развоју организационе свести да су у раду грешке незаобилазна категорија, али да запослени морају поштовати прописане процедуре рада, те да се намерне грешке неће толерисати; • пружање стручне подршке запосленом који је учествовао у удесу/незгоди, у виду правног заступања у судском поступку; • израда документа CISM (Critical Incident Stress Management); • прописана процедура повратка у оперативни рад запослених сходно тежини догађаја у коме су учествовали.
BSO.05.02.01	Имплементирати ASMT (Automatic Safety Monitoring Tool)	Имплементација ASMT у 2015. години није реализована из објективних разлога. Припремљен је сет потребних докумената и организоване припремне активности у сврху имплементације алата.

5.2 Менаџмент квалитетом

Послови менаџмента квалитетом подразумевају учешће у припреми и координацији активности приликом периодичних провера од стране националних надзорних власти држава оснивача SMATSA доо, као и спровођења интерних провера. Провери подлежу све услуге које пружа SMATSA доо.

Такође, у склопу надзорне провере EASA која је 2015. године спроведена у Црној Гори, представници Одељења за менаџмент квалитетом учествовали су у свеобухватним припремним активностима и састанцима на нивоу SMATSA доо, као и са представницима Агенције за цивилно ваздухопловство Црне Горе. У склопу EASA надзора предмет провере је био и систем QMS и његова примена у организационим јединицама SMATSA доо у Црној Гори. Након провере,

представници QMS SMATSA доо су активно учествовали у дефинисању предлога мера према налазима EASA, као и у накнадним активностима након провере у организационим јединицама у Црној Гори.

У току 2015. године је успешно спроведена редовна годишња надзорна провера успостављеног система менаџмента квалитетом (QMS) у SMATSA доо од стране сертификационе куће SGS, у склопу одржавања важности ISO 9001 сертификата. Ступањем на снагу нове верзије стандарда ISO 9001:2015 почео је трогодишњи прелазни период за прилагођавање новим захтевима за систем менаџмента квалитетом. Осим тога, започете су активности на увођењу система менаџмента животном средином (EMS), према захтевима стандарда ISO 14001:2015.

Табела 10. Реализација планираних активности у 2015. години у области менаџмента квалитетом

Ознака основног пројекта (BSO)	Назив основног пројекта	Реализација планираних активности
BSO 04.02.01	Успоставити Политику заштите животне средине и одрживог развоја	Успостављена је Политика заштите животне средине и одрживог развоја, која је ступила на снагу 15. децембра 2015.
BSO 04.02.02	Документовати и имплементирати поступке у области заштите животне средине	Донета је процедура Управљање отпадом и припадајући планови. У току је израда већег броја нових процедура према захтевима EMS система, као и ажурирање извесног броја постојећих процедура из осталих домена (QM, NAB, CED, GEN).
BSO 04.02.03	Ускладити се са националним и ЕУ законским захтевима у области заштите животне средине	У циљу усклађивања са националним и ЕУ законским захтевима у области заштите животне средине, у току су припреме за спровођење јавних набавки за реализацију услуга испитивања земљишта, подземних вода, опреме и материјала.
BSO 04.02.04	Смањити емисије гасова стаклене баште (циљ ENV01)	Навигациони поступци који користе CDA (Continuous Descent Approach) технику су идентификовани као аспект утицаја на животну средину и њима ће се управљати у склопу система менаџмента животном средином.
BSO 04.02.05	Успоставити опште и посебне циљеве у области заштите животне средине	Делокруг рада Комитета за квалитет проширен је пословима из области менаџмента животном средином. Израђен је Предлог општих и посебних циљева у области заштите животне средине, који ће почетком 2016. године бити прослеђен Комитету за квалитет на усвајање.
BSO 06.01.01	Увести Lean концепт у пословање SMATSA доо и извршити анализу пословних процеса	У циљу оптимизације и унапређења система управљања на нивоу SMATSA доо, у план набавки за 2016. годину биће укључене обуке за савремене методе управљања организацијом, процесима и ризицима.

5.3 Информационе технологије

У надлежности функције информационих технологија у SMATSA доо је одржавање и надоградња информационе инфраструктуре и развој апликација за актуелне пословне процесе, уз обезбеђивање максималне поузданости и квалитета целокупног система.

У оквиру Одељења за апликативне сервисе током 2015. године израђено је више апликација:

1. апликација за евиденцију и праћење уговора јавних набавки,
2. нови веб-сајт за IFIS конференцију, који поред основних информација о догађају омогућава и регистрацију учесника, уз опцију плаћања котизације кредитном картицом и генерисања предрачуна и
3. веб-апликација за приказ радарских и сателитских метео података за потребе информисања контролора летења.

Започета је и израда веб-апликације која обједињује све функције двосмерне комуникације између CRCO и SMATSA доо, у циљу фактурисања и наплате рутних накнада.

Током године је рађено и на информационом порталу о реализованим операцијама, који ће вршити обраду и приказ саобраћаја у 3D/4D технологији, DCT анализу и проверу добијених информација са CRCO подацима. Портал ће се добити спајањем

SMATSA FDPS система и Eurocontrol NM система у постојећу базу података о реализованим операцијама. Апликација ће обухватати графички и аналитички алат, који ће се користити за анализу реализованог саобраћаја у транспортно-мрежном систему региона, анализу еколошких параметара и проверу прихода реализованог лета.

Израда веб-апликације за вођење магацинског пословања такође је започета током 2015. године. Уз помоћ ове апликације, са једне стране евидентираће се улаз основних средстава на основу улазног документа, а са друге стране бележиће се сва задужења и расходовања основних средстава. Корисницима ће бити доступно мноштво извештаја и записа, попут реверса, листе задужења, лагер листе, итд.

Континуирано улагање у ИТ инфраструктуру представља предуслов за развој пословних процеса, односно ефикасне и ефективне размене електронских података. У периоду од марта до децембра спроведен је годишњи инвестициони циклус набавке рачунарске, серверске и мрежне опреме, као и проширење система за складиштење података.

У складу са Пословном стратегијом SMATSA доо, формирана је и Радна група за израду пројектног задатка за реализацију пројектовања Информационог система SMATSA доо (BSO 06.01.02).

5.4 Обезбеђивање

Са циљем подизања свести о значају безбедности, здравља на раду и заштити од пожара, за запослене у SMATSA доо је у току прошле године спроведена обука у складу са важећим прописима из ових области.

У периоду од октобра до децембра прошле године спроведена је обука о значају обезбеђивања у ваздухопловству, у коју је укључено 150 запослених који без пратње могу да приступе обезбеђивању рестриктивним зонама аеродрома и критичним информационим системима.

Током 2015. године добијена су одобрења ДЦВ-а и АЦВ-а за докумената из области обезбеђивања у ваздухопловству:

1. SCM.MAN.001 - програм за обезбеђивање у ваздухопловству за територију Црне Горе (Security) и
2. SCM.MAN.002 - програм за обезбеђивање у ваздухопловству.

Програми су усклађени са Националним програмом за обезбеђивање у ваздухопловству Републике Србије и Националним програмом безбједности цивилног ваздухопловства Црне Горе.

Током године извршена је инсталација система за видео-надзор у АКЛ Ниш, РС Ковиона и Предајном центру Рудник, као и система за контролу приступа у АКЛ Ниш, АКЛ Вршац, Предајном центру Рудник и Предајном центру Београд.

Урађена је и инсталација противпровалног система са могућношћу даљинског надзора путем 2G/3G мобилне мреже на ЗРНС локацијама.

У новембру месецу SMATSA доо је била део ЕСАС Провере обезбеђивања у ваздухопловству Републике Србије, а током провере тестиране су мере обезбеђивања које примењује SMATSA доо, у складу са захтевима ЕСАС Дос 30.

Како би се допринело унапређењу мера за обезбеђивање у ваздухопловству и процедура на аеродрому, представници SMATSA доо су током 2015. године редовно учествовали на састанцима Аеродромског комитета за обезбеђивање у ваздухопловству.

Људски ресурси

У складу са савременим тенденцијама у области развоја људских ресурса, у 2015. години је настављен рад на унапређењу, ревидирању и имплементацији процедура и политика из ове области.

Представници SMATSA доо су учествовали на редовном годишњем састанку FEAST User Meeting Group 13, у циљу праћења развоја селекционог инструмента, размене искустава са осталим корисницима теста, анализе и интерпретације постигнућа кандидата и примене нове софтверске платформе.

У сарадњи са Директоратом цивилног ваздухопловства Републике Србије организован је курс освежења знања - ATCO Medical Requirements, са акцентом на приказивању послова и задатака контролора летења и анализом са становишта људског фактора.

Табела 11. Реализација планираних активности у 2015. години у области људских ресурса

Ознака основног пројекта (BSO)	Назив основног пројекта	Реализација планираних активности
BSO.07.01.01	Координирати активности унапређења систематизације радних места у складу са Пословном стратегијом	Донет је Правилник о измени и допуни Правилника о организацији и систематизацији послова Контроле летења Србије и Црне Горе SMATSA доо Београд
BSO.07.01.02	Извршити анализу послова по радним местима/OJ	После доношења Каталога задатака OJ, започета је и делимично извршена анализа послова по радним местима/OJ. У 2016. години очекује се завршетак анализе и предлог измена и допуна описа послова по радним местима/OJ.
BSO.07.01.03	Извршити детаљну анализу знања и вештина које су потребне за кључне позиције за развој пословања SMATSA доо	Започета је и делимично извршена анализа захтеваних знања и вештина свих радних места SMATSA доо. Кроз предлог текста документа „Управљање каријером“ извршено је предлагање измена и допуна захтеваних критеријума за одређена радна места. У 2016. години биће започет процес дефинисања кључних позиција за развој пословања SMATSA доо.
BSO.07.01.04	Извршити детаљну анализу психофизичких захтева радних места и контраиндикација за одређени посао	Започета је и делимично извршена анализа психофизичких захтева радних места и контраиндикација за одређени посао. У 2016. години биће израђене процедуре за праћење психофизичких захтева радних места и контраиндикација за одређени посао.

Табела 11. Реализација планираних активности у 2015. години у области људских ресурса

Ознака основног пројекта (BSO)	Назив основног пројекта	Реализација планираних активности
BSO.07.03.01	Континуирано развијати све објективније системе процене запослених	Дефинисана је процедура за Управљање каријером, чија се имплементација очекује у 2016. У оквиру процедуре су развијени обрасци: процена запослених током обуке, пробни рад, периодична (годишња) процена запослених од стране непосредног руководиоца.
BSO.07.03.04	Системски покретати активности на подизању нивоа задовољства запослених	У оквиру процедуре за Управљање каријером је развијен образац за самопроцену, који даје могућност запосленом да исказе своје способности и афинитете у погледу развоја каријере у SMATSA доо.
BSO.07.04.01	Успостављање система континуираног праћења психофизичког стања ваздухопловног особља са становишта безбедности ваздушног саобраћаја	Донета је процедура HUM.PROC.004 - праћење здравствене способности контролора летења и пилота.
BSO.07.04.02	Успоставити системски процес управљања стресом у радној средини	Израђена је Процедура за управљање стресом у критичним ситуацијама и достављена на мишљење.
BSO.07.04.05	Имплементирати CISM	CISM програм представља део системског процеса управљања стресом у радној средини. Обухваћен је Предлогом процедуре Управљање стресом у критичним ситуацијама.
BSO.07.05.01	Развити програм за обуку контролора летења у сарадњи са факултетима за достизање VI и VII степена стручне спреме	Започет је процес сарадње са Саобраћајним факултетом у Београду, у погледу развоја студијских програма за контролоре летења и пилоте.
BSO.07.05.02	Успоставити систем континуираног образовања и усавршавања запослених	Спроведен је поступак јавне набавке за унапређење знања енглеског језика контролора летења ван оквира ваздухопловне терминологије. Реализација ове набавке планирана је за 2016. годину.
BSO.07.05.03	Успоставити систем праћења континуираног образовања и усавршавања	Започета је израда процедуре за праћење континуираног образовања и усавршавања запослених, чија се имплементација планира за 2016. годину.

6.1 Флукуације и просечан број запослених у 2015. години

Просечан број од 885 запослених у 2015. години је незнатно испод планираног.

Табела 12. Планирани и стваран број запослених у 2015. години

Месец	Планирани број запослених	Стваран број запослених
Јануар	875	881
Фебруар	879	882
Март	885	882
Април	890	882
Мај	891	883
Јун	894	886
Јул	895	887
Август	895	886
Септембар	893	885
Октобар	894	885
Новембар	895	888
Децембар	899	888
Просек у 2015.	890	885

Табела 13. Флукуације запослених у 2015. години по месецима

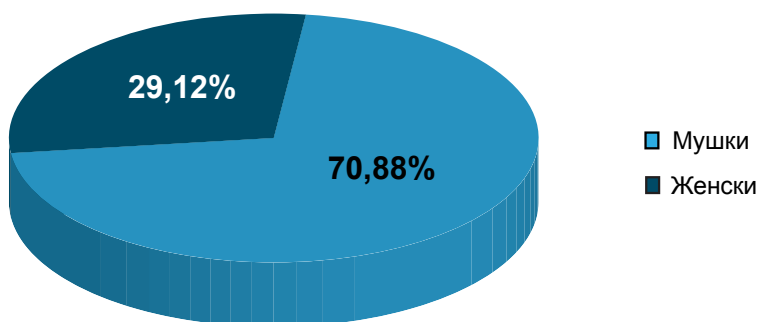
Флукуације	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Укупно
Прилив (+)	9	2	2	0	4	4	2	0	2	1	3	1	30
Одлив (-)	0	1	2	0	3	1	1	1	3	1	0	0	13

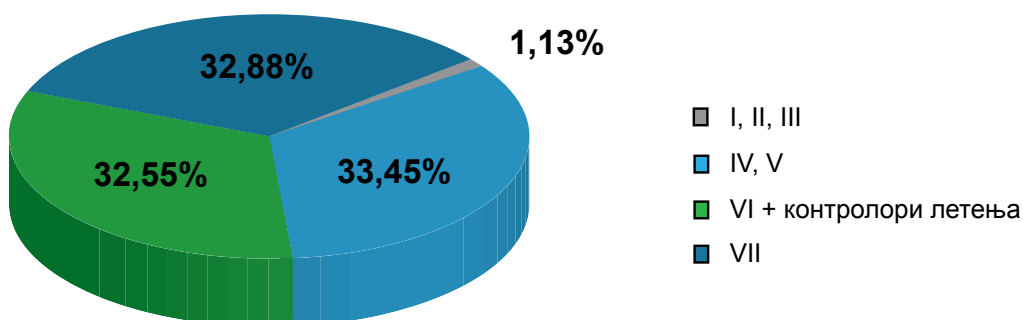
6.2 Структура запослених

На следећим сликама приказана је структура запослених на крају 2015. године, према полу, квалификационим групама и старости.

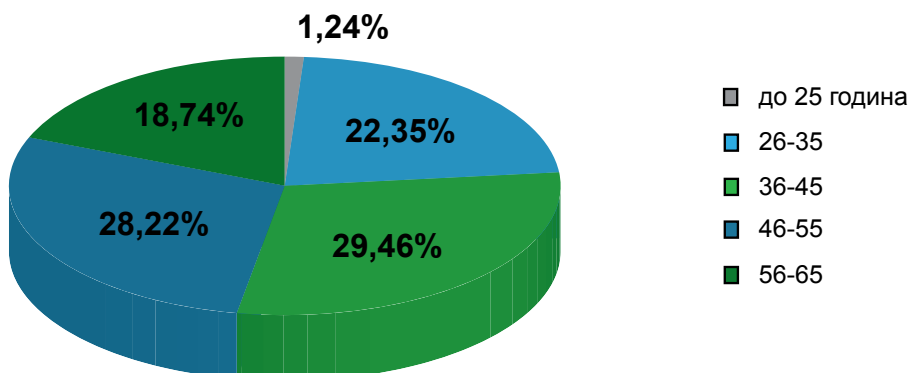
Слика 14. Структура запослених према полу

Слика 15. Структура запослених према квалификационим групама

Слика 16. Старосна структура запослених

Додатне услуге

7.1 Калибража ЗРНС из ваздуха

Захваљујући адекватној опреми и компетентним људским ресурсима, SMATSA доо је оспособљена да пружа услуге калибраже земаљских радио-навигационих средстава (ЗРНС) из ваздуха, врши проверу летних процедура, као и испитивања која се односе на одабир локације за постављање новог ЗРНС. У ту сврху се користи модеран ваздухоплов Hawker Beechcraft King Air 350 са уграђеном опремом за калибражу (AD-AFIS-260), који SMATSA доо користи за сопствене потребе, али и пружа услуге екстерним корисницима.

Пружање услуга се врши у складу са захтевима и препорукама који су дефинисани у документима Међународне организације за цивилну авијацију (International Civil Aviation Organization - ICAO) - Annex 10, Annex 14 и Doc 8071.

У току 2015. године извршене су редовне и ванредне калибраже по основу закључених уговора са Croatia Control Ltd, Slovenia Control, HungaroControl, Budapest Airport, LFV - Шведска контрола летења и Агенцијом за пружање услуга у зрачној пловидби Босне и Херцеговине (BHANSA).

Како би се ишло у корак са савременим тенденцијама из ове области, представници SMATSA доо су у марту 2015. године учествовали на 43. састанку Међународног комитета за ваздухопловне стандарде и калибражу (ICASC) у Тулузу, Француска, на коме је разматрана законска регулатива, технички захтеви и тренутно стање. На 44. састанку ICASC, који је одржан у Београду, од 3. до 5. новембра, поред осталог, извршена је и припрема за организацију IFIS-a (International Flight Inspection Symposium), који ће се одржати наредне године у Београду.

Образложење степена реализације постављених циљева за 2015. годину у оквиру пружања услуга калибраже ЗРНС је приказано у наредној табели.

Табела 14. Реализација планираних активности у 2015. години у оквиру калибраже ЗРНС

Ознака основног пројекта (BSO)	Назив основног пројекта	Реализација планираних активности
BSO 03.01.01	Ангажовати се на одржавању постојећег броја корисника услуга калибраже ЗРНС из ваздуха	Степен реализације је умањен, јер није добијен посао на међународном тендеру за пружање услуга калибраже на период од две године у Македонији. Број осталих корисника услуга остао је непромењен. Током године неколико пута пружена је услуга за корисника у Шведској.

7.2 Центар за обуку ANS особља

Центар за обуку SMATSA доо је овлашћени центар за школовање и усавршавање контролора летења, ваздухопловно-техничког и ваздухопловно-метеоролошког особља. Програми обуке усклађени су са захтевима ESARR, националном и међународном регулативом, као и са ICAO стандардима.

Поред школовања за сопствене потребе, Центар пружа услуге обуке и екстерним корисницима, како организацијама тако и појединцима. Уведен је и концепт школовања самофинансирајућих класа контролора летења.

Током 2015. године извршена је набавка новог 2D/3D симулатора, чиме је додатно подигнут квалитет и ефикасност школовања у Центру за обуку. На симулатору ће се спроводити обука кандидата у оквиру почетне, посебне и континуиране обуке контролора летења.

Наредна табела приказује најзначајније обуке које су реализоване у 2015. години, у складу са Планом извођења обука у Центру за обуку ANS особља.

Табела 15. Реализација планираних активности у 2015. години у Центру за обуку ANS особља

Назив обуке	Број планираних кандидата	Број обучених - кандидата
Основна обука	25	25
Обука за овлашћење ADI	15	15
Обука за овлашћење APP	3	3
Обука за додатно овлашћење TCL	12	12
Освежење знања ОЈТ инструктора и инструктора за спровођење обуке на симулатору	9	9

7.3 SMATSA ваздухопловна академија

У SMATSA Ваздухопловној академији, у 2015. години различите фазе обуке је прошло 135 кандидата. Од почетка године уписана су 42 кандидата: 15 у марту и 23 у септембру на ATP(A) Integrated обуку и 4 кандидата на FI(A) обуку.

У току године завршена је обука 33 кандидата, од којих су 22 кандидата завршила најзахтевнију обуку ATP(A).

У циљу остваривања развојних циљева и побољшања квалитета постојећих обука, у току 2015. године остварени су контакти са високошколским установама. Реализована је сарадња са Саобраћајним факултетом Универзитета у Београду, као најреспектабилнијом установом. У току је анализа компатибилности наставних програма у циљу дефинисања новог смера - пилот - инжењер.

Такође, у току 2015. године уложен је значајан напор у побољшање услова за спровођење обука, односно унапређење и ревитализацију инфраструктуре. Закључен је уговор о јавној набавци услуге одржавања ALSIM симулатора са произвођачем симулатора ALSIM SIMULATEURS SARL, Француска, којим се обезбеђује највећи могући ниво одржавања симулатора летења FNPT II.

У оквиру SMATSA Ваздухопловне академије пружају се и услуге одржавања ваздухоплова. У току 2015. године закључени су уговори о пружању услуга са компанијама из Грчке, Србије и Македоније. Појединим компанијама Ваздухопловна академија пружа и услугу хангарисања ваздухоплова.

Табела 16. Реализација планираних активности у 2015. години у SMATSA ваздухопловној академији

Ознака основног пројекта (BSO)	Назив основног пројекта	Реализација планираних активности
BSO 03.02.01	Извршити неопходне анализе у циљу доношења одлуке за издвајање SMATSA Ваздухопловне академије као независног ентитета из система SMATSA доо	Пренос активности у наредну годину.

Консултовање са корисницима услуга

SMATSA доо остварује своје пословне циљеве поштујући захтеве корисника услуга, међу којима су: авио-компаније и оператери (цивилни и војни) у оквиру пружања ANS услуга, аеродроми и контроле летења у оквиру услуге калибраже ЗРНС, појединци и групе у оквиру обуке ANS особља и пилота, као и компаније које користе услугу одржавања ваздухоплова.

Поред консултација са појединачним корисницима, SMATSA доо има сарадњу и са међународним удружењима и организацијама у области ваздушног саобраћаја (EUROCONTROL, CRCO, IATA, ICAO, EASA, CANSO, ICASC, итд). Кроз учешће у радним групама, на конференцијама и састанцима, SMATSA доо консултује кориснике, у циљу константног унапређења својих услуга.

У настојању да постане регионални лидер у пружању услуга у ваздушној пловидби, калибраже и школовања ваздухопловног особља, SMATSA доо спроводи бројне активности, које имају за циљ унапређење сарадње са корисницима услуга и релевантним организацијама из сфере ваздухопловства.

Током 2015. године, у оквиру реализације основних пројеката спроведене су активности чији је циљ унапређење сарадње са корисницима услуга. Степен реализације поменутих активности у односу на Годишњи план за 2015. годину представљен је у Табели 17.

Табела 17. Реализација планираних активности у оквиру унапређења сарадње са релевантним организацијама из сфере ваздухопловства и корисницима услуга у ваздушној пловидби у 2015. години

Ознака основног пројекта (BSO)	Назив основног пројекта	Реализација планираних активности
BSO 02.01.01	Унапредити сарадњу кроз установљавање директних редовних консултација и контаката са авио-компанијама које су највећи корисници услуга у ваздушној пловидби	У циљу унапређења сарадње са корисницима услуга, тј. авио-компанијама, крајем 2015. године урађена је анализа SMATSA „Топ 100 корисника“, објављена од стране EUROCONTROL-а, како би успоставили будућу редовну комуникацију.
BSO 02.01.02	Унапредити сарадњу кроз установљавање директних редовних консултација и контаката (састанци и учешће у радним групама) са осталим корисницима услуга у ваздушној пловидби	Крајем 2015. године спроведене су припремне активности за спровођење анкетирања корисника услуга у ваздушној пловидби.

Табела 17. Реализација планираних активности у оквиру унапређења сарадње са релевантним организацијама из сфере ваздухопловства и корисницима услуга у ваздушној пловидби у 2015. години

Ознака основног пројекта (BSO)	Назив основног пројекта	Реализација планираних активности
BSO 02.02.01	Унапредити и одржавати сарадњу са министарствима Србије и Црне Горе која су надлежна за усвајање планова пословања	Основни пројекат је отказан, с обзиром да се активности на овом плану подразумевају у оквиру редовних пословних поступака.
BSO 02.02.02	Унапредити сарадњу са Директоратом цивилног ваздухопловства Републике Србије и Агенцијом за цивилно ваздухопловство Црне Горе	Основни пројекат је отказан, с обзиром да се активности на овом плану подразумевају у оквиру редовних пословних поступака.
BSO 02.02.03	Проактивно учествовати у радним групама, конференцијама и састанцима са релевантним организацијама и групама где се формирају регулативе, политике или стратегије које могу утицати на пословање SMATSA доо	Представници SMATSA доо су и током 2015. године учествовали у бројним радним групама, конференцијама и састанцима, са циљем унапређења пословања у свим доменима.
BSO 02.02.04	Успоставити "Runway Safety Team" за АД "Никола Тесла" Београд	"Runway Safety Team" за АД "Никола Тесла" Београд је успостављен 14.05.2015. године.

Најбољи показатељ квалитета услуга које SMATSA доо пружа су резултати испитивања задовољства корисника, које се спроводи на годишњем нивоу. Резултати из 2015. године показали су да SMATSA доо задовољава захтеве корисника у погледу нивоа и квалитета свих услуга:

1. Извештаји са састанка RNDSG и NM EUROCONTROL указују да су превозиоци задовољни нивоом и квалитетом ATM услуге. Без помињања SMATSA доо у извештају о кашњењима и неиспуњеним очекивањима корисника, NM EUROCONTROL истиче значај имплементације FRA концепта.
2. У 2015. години није било примедби корисника CNS услуга.
3. Испитивање задовољства корисника MET услуга путем упитника показује позитивне резултате.
4. Анализом упитника о задовољству корисника AIS услуга, констатовано је да се квалитет услуга ваздухопловног информисања може оценити одличном оценом. Од 11 упитника примљених у 2015. години, 10 је са оценом одлично, а један са оценом добро.

5. На основу разговора са корисницима услуга калибраже ЗРНС, процењено је да је средња оцена корисника остала непромењена у односу на прошлу годину и износи 4,93 од максималних 5,00. Закључено је да нема потребе за писаном анкетом и испитивањем.

6. Промена статуса процедуре која налаже спровођење анкете за оцену обуке у Центру за обуку ANS особља, условила је да оцена задовољства корисника за 2015. годину буде утврђена на бази чињенице да није било приговора полазника обуке.

7. Резултати анкете спроведене током 2015. године на узорку од 30 кандидата на обуци за пилоте, показују да је 43% полазника задовољно, а чак 53% веома задовољно обуком. Детаљни резултати представљени су у Табели 18.

8. Испитивање задовољства корисника услуге одржавања ваздухоплова спроводи се попуњавањем одговарајућег обрасца. Корисници су услуге МО у 2015. години оценили оценом изврсно.

Табела 18. Задовољство полазника обуке за пилоте

Домен	Незадовољан	Неутралан	Задовољан	Веома задовољан
Знање пре доласка на Академију	10%	43%	33%	13%
Знање након завршетка Академије	0%	3%	43%	53%
Инструктори теорије	3%	21%	38%	38%
Учила и наставна средства	3%	33%	40%	23%
Уџбеници	3%	17%	60%	20%
Стечене летачке вештине	0%	3%	33%	63%
Инструктори летења	0%	6%	17%	77%
Организација летачке обуке	6%	27%	40%	27%
Дневна организација	3%	20%	67%	10%
Брифинзи и дебрифинзи	0%	7%	60%	33%
Општа оцена целокупне обуке	0%	3%	70%	27%

Финансијски извештаји

9.1 Биланс успеха

Табела 19. Биланс успеха, 2015. година, у 000 РСД

ПОЗИЦИЈА	АОП	Износ Текућа година	Износ Претходна година
ПРИХОДИ ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА			
A. ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ (1002 + 1009 + 1016 + 1017)	1001	10.001.482	10.103.295
I. ПРИХОДИ ОД ПРОДАЈЕ РОБЕ (1003 + 1004 + 1005 + 1006 + 1007+ 1008)	1002	0	0
1. Приходи од продаје робе матичним и зависним правним лицима на домаћем тржишту	1003		
2. Приходи од продаје робе матичним и зависним правним лицима на иностраном тржишту	1004		
3. Приходи од продаје робе осталим повезаним правним лицима на домаћем тржишту	1005		
4. Приходи од продаје робе осталим повезаним правним лицима на иностраном тржишту	1006		
5. Приходи од продаје робе на домаћем тржишту	1007		
6. Приходи од продаје робе на иностраном тржишту	1008		
II. ПРИХОДИ ОД ПРОДАЈЕ ПРОИЗВОДА И УСЛУГА			
(1010 + 1011 + 1012 + 1013 + 1014 + 1015)	1009	9.586.995	9.792.091
1. Приходи од продаје производа и услуга матичним и зависним правним лицима на домаћем тржишту	1010		
2. Приходи од продаје производа и услуга матичним и зависним правним лицима на иностраном тржишту	1011		
3. Приходи од продаје производа и услуга осталим повезаним правним лицима на домаћем тржишту	1012		
4. Приходи од продаје производа и услуга осталим повезаним правним лицима на иностраном тржишту	1013		
5. Приходи од продаје производа и услуга на домаћем тржишту	1014	397.878	356.762
6. Приходи од продаје готових производа и услуга на иностраном тржишту	1015	9.189.117	9.435.329
III. ПРИХОДИ ОД ПРЕМИЈА, СУБВЕНЦИЈА, ДОТАЦИЈА, ДОНАЦИЈА И СЛ.	1016	585	1.352
IV. ДРУГИ ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ	1017	413.902	309.852

Табела 19. Биланс успеха, 2015. година, у 000 РСД

ПОЗИЦИЈА	АОП	Износ Текућа година	Износ Претходна година
РАСХОДИ ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА			
Б. ПОСЛОВНИ РАСХОДИ	1018	8.947.731	8.325.929
(1019 - 1020 - 1021 + 1022 + 1023 + 1024 + 1025 + 1026 + 1027 + 1028+ 1029) ≥ 0			
I. НАБАВНА ВРЕДНОСТ ПРОДАТЕ РОБЕ	1019		
II. ПРИХОДИ ОД АКТИВИРАЊА УЧИНАКА И РОБЕ	1020		
III. ПОВЕЋАЊЕ ВРЕДНОСТИ ЗАЛИХА НЕДОВРШЕНИХ И ГОТОВИХ ПРОИЗВОДА И НЕДОВРШЕНИХ УСЛУГА	1021		
IV. СМАЊЕЊЕ ВРЕДНОСТИ ЗАЛИХА НЕДОВРШЕНИХ И ГОТОВИХ ПРОИЗВОДА И НЕДОВРШЕНИХ УСЛУГА	1022		
V. ТРОШКОВИ МАТЕРИЈАЛА	1023	91.602	61.673
VI. ТРОШКОВИ ГОРИВА И ЕНЕРГИЈЕ	1024	144.983	138.348
VII. ТРОШКОВИ ЗАРАДА, НАКНАДА ЗАРАДА И ОСТАЛИ ЛИЧНИ РАСХОДИ	1025	5.560.053	5.183.503
VIII. ТРОШКОВИ ПРОИЗВОДНИХ УСЛУГА	1026	1.114.143	1.036.732
IX. ТРОШКОВИ АМОРТИЗАЦИЈЕ	1027	1.196.698	1.117.340
X. ТРОШКОВИ ДУГОРОЧНИХ РЕЗЕРВИСАЊА	1028	108.595	120.012
XI. НЕМАТЕРИЈАЛНИ ТРОШКОВИ	1029	731.657	668.321
В. ПОСЛОВНИ ДОБИТАК (1001 - 1018) ≥ 0	1030	1.053.751	1.777.366
Г. ПОСЛОВНИ ГУБИТАК (1018 - 1001) ≥ 0	1031		
Д. ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ (1033 + 1038 + 1039)	1032	110.335	355.050
I. ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ ОД ПОВЕЗАНИХ ЛИЦА И ОСТАЛИ ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ (1034 + 1035 + 1036 + 1037)	1033	0	0
1. Финансијски приходи од матичних и зависних правних лица	1034		
2. Финансијски приходи од осталих повезаних правних лица	1035		
3. Приходи од учешћа у добитку придружених правних лица и заједничких подухвата	1036		
4. Остали финансијски приходи	1037		
II. ПРИХОДИ ОД КАМАТА (ОД ТРЕЋИХ ЛИЦА)	1038	22.327	23.694
III. ПОЗИТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ И ПОЗИТИВНИ ЕФЕКТИ ВАЛУТНЕ КЛАУЗУЛЕ (ПРЕМА ТРЕЋИМ ЛИЦИМА)	1039	88.008	331.356

Табела 19. Биланс успеха, 2015. година, у 000 РСД

ПОЗИЦИЈА	АОП	Износ Текућа година	Износ Претходна година
Ђ. ФИНАНСИЈСКИ РАСХОДИ (1041 + 1046 + 1047)	1040	186.485	538.926
I. ФИНАНСИЈСКИ РАСХОДИ ИЗ ОДНОСА СА ПОВЕЗАНИМ ПРАВНИМ ЛИЦИМА И ОСТАЛИ ФИНАНСИЈСКИ РАСХОДИ (1042 + 1043 + 1044 + 1045)	1041	0	0
1. Финансијски расходи из односа са матичним и зависним правним лицима	1042		
2. Финансијски расходи из односа са осталим повезаним правним лицима	1043		
3. Расходи од учешћа у губитку придружених правних лица и заједничких подухвата	1044		
4. Остали финансијски расходи	1045		
II. РАСХОДИ КАМАТА (ПРЕМА ТРЕЋИМ ЛИЦИМА)	1046	114.484	142.018
III. НЕГАТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ И НЕГАТИВНИ ЕФЕКТИ ВАЛУТНЕ КЛАУЗУЛЕ (ПРЕМА ТРЕЋИМ ЛИЦИМА)	1047	72.001	396.908
Е. ДОБИТАК ИЗ ФИНАНСИРАЊА (1032 - 1040)	1048		
Ж. ГУБИТАК ИЗ ФИНАНСИРАЊА (1040 - 1032)	1049	76.150	183.876
З. ПРИХОДИ ОД УСКЛАЂИВАЊА ВРЕДНОСТИ ОСТАЛЕ ИМОВИНЕ КОЈА СЕ ИСКАЗУЈЕ ПО ФЕР ВРЕДНОСТИ КРОЗ БИЛАНС УСПЕХА	1050	150.179	723.462
И. РАСХОДИ ОД УСКЛАЂИВАЊА ВРЕДНОСТИ ОСТАЛЕ ИМОВИНЕ КОЈА СЕ ИСКАЗУЈЕ ПО ФЕР ВРЕДНОСТИ КРОЗ БИЛАНС УСПЕХА	1051	165.842	301.955
Ј. ОСТАЛИ ПРИХОДИ	1052	54.272	36.718
К. ОСТАЛИ РАСХОДИ	1053	621.514	243.370
Л. ДОБИТАК ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (1030 - 1031 + 1048 - 1049 + 1050 - 1051 + 1052 - 1053)	1054	394.696	1.808.345
Љ. ГУБИТАК ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (1031 - 1030 + 1049 - 1048 + 1051 - 1050 + 1053 - 1052)	1055		
М. НЕТО ДОБИТАК ПОСЛОВАЊА КОЈЕ СЕ ОБУСТАВЉА, ЕФЕКТИ ПРОМЕНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ И ИСПРАВКА ГРЕШАКА ИЗ РАНИЈИХ ПЕРИОДА	1056		
Н. НЕТО ГУБИТАК ПОСЛОВАЊА КОЈЕ СЕ ОБУСТАВЉА, РАСХОДИ ПРОМЕНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ И ИСПРАВКА ГРЕШАКА ИЗ РАНИЈИХ ПЕРИОДА	1057		
Њ. ДОБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (1054 - 1055 + 1056 - 1057)	1058	394.696	1.808.345
О. ГУБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (1055 - 1054 + 1057 - 1056)	1059		

ПОЗИЦИЈА	АОП	Износ Текућа година	Износ Претходна година
П. ПОРЕЗ НА ДОБИТАК			
I. ПОРЕСКИ РАСХОД ПЕРИОДА	1060	197.130	347.180
II. ОДЛОЖЕНИ ПОРЕСКИ РАСХОДИ ПЕРИОДА	1061		37.151
III. ОДЛОЖЕНИ ПОРЕСКИ ПРИХОДИ ПЕРИОДА	1062	22.852	
Р. ИСПЛАЋЕНА ЛИЧНА ПРИМАЊА ПОСЛОДАВЦА	1063		
С. НЕТО ДОБИТАК	1064	220.418	1.424.014
(1058 - 1059 - 1060 - 1061 + 1062)			
Т. НЕТО ГУБИТАК	1065		
(1059 - 1058 + 1060 + 1061 - 1062)			
I. НЕТО ДОБИТАК КОЈИ ПРИПАДА МАЊИНСКИМ УЛАГАЧИМА	1066		
II. НЕТО ДОБИТАК КОЈИ ПРИПАДА ВЕЋИНСКОМ ВЛАСНИКУ	1067		
III. ЗАРАДА ПО АКЦИЈИ			
1. Основна зарада по акцији	1068		
2. Умањена (разводњена) зарада по акцији	1069		

9.2 Биланс стања

Табела 20. Актива 2015. година, у 000 РСД			
ПОЗИЦИЈА	АОП	Износ Текућа година	Износ Претходна година
АКТИВА			
А. УПИСАНИ А НЕУПЛАЋЕНИ КАПИТАЛ	0001		
Б. СТАЛНА ИМОВИНА (0003 + 0010 + 0019 + 0024 + 0034)	0002	12.329.351	13.822.829
І. НЕМАТЕРИЈАЛНА ИМОВИНА (0004 + 0005 + 0006 + 0007 + 0008 + 0009)	0003	27.775	25.275
1. Улагања у развој	0004		
2. Концесије, патенти, лиценце, робне и услужне марке, софтвер и остала права	0005	25.484	24.199
3. Гудвил	0006		
4. Остала нематеријална имовина	0007		
5. Нематеријална имовина у припреми	0008	2.291	1.076
6. Аванси за нематеријалну имовину	0009		
ІІ. НЕКРЕТНИНЕ, ПОСТРОЈЕЊА И ОПРЕМА (0011 + 0012 + 0013 + 0014 + 0015 + 0016 + 0017 + 0018)	0010	12.299.727	13.795.705
1. Земљиште	0011	548.314	548.314
2. Грађевински објекти	0012	5.314.671	5.405.273
3. Постројења и опрема	0013	5.996.681	7.262.490
4. Инвестиционе некретнине	0014		
5. Остале некретнине, постројења и опрема	0015	4.284	4.509
6. Некретнине, постројења и опрема у припреми	0016	357.356	445.438
7. Улагања на туђим некретнинама, постројењима и опреми	0017	2.240	3.308
8. Аванси за некретнине, постројења и опрему	0018	76.181	126.373
ІІІ. БИОЛОШКА СРЕДСТВА (0020 + 0021 + 0022 + 0023)	0019	1.849	1.849
1. Шуме и вишегодишњи засади	0020	1.849	1.849
2. Основно стадо	0021		
3. Биолошка средства у припреми	0022		
4. Аванси за биолошка средства	0023		
ІV. ДУГОРОЧНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАСМАНИ (0025 + 0026 + 0027 + 0028 + 0029 + 0030 + 0031 + 0032 + 0033)	0024	0	0
1. Учешћа у капиталу зависних правних лица	0025		
2. Учешћа у капиталу придружених правних лица и заједничким подухватима	0026		
3. Учешћа у капиталу осталих правних лица и друге хартије од вредности расположиве за продају	0027		

Табела 20. Актива 2015. година, у 000 РСД

ПОЗИЦИЈА	АОП	Износ Текућа година	Износ Претходна година
4. Дугорочни пласмани матичним и зависним правним лицима	0028		
5. Дугорочни пласмани осталим повезаним правним лицима	0029		
6. Дугорочни пласмани у земљи	0030		
7. Дугорочни пласмани у иностранству	0031		
8. Хартије од вредности које се држе до доспећа	0032		
9. Остали дугорочни финансијски пласмани	0033		
V. ДУГОРОЧНА ПОТРАЖИВАЊА (0035 + 0036 + 0037 + 0038 + 0039 + 0040 + 0041)	0034	0	0
1. Потраживања од матичног и зависних правних лица	0035		
2. Потраживања од осталих повезаних лица	0036		
3. Потраживања по основу продаје на робни кредит	0037		
4. Потраживање за продају по уговорима о финансијском лизингу	0038		
5. Потраживања по основу јемства	0039		
6. Спорна и сумњива потраживања	0040		
7. Остала дугорочна потраживања	0041		
V. ОДЛОЖЕНА ПОРЕСКА СРЕДСТВА	0042		
Г. ОБРТНА ИМОВИНА			
(0044 + 0051 + 0059 + 0060 + 0061 + 0062 + 0068 + 0069 + 0070)	0043	5.105.927	4.681.223
I. ЗАЛИХЕ (0045 + 0046 + 0047 + 0048 + 0049 + 0050)	0044	146.275	162.004
1. Материјал, резервни делови, алат и ситан инвентар	0045	138.060	161.172
2. Недовршена производња и недовршене услуге	0046		
3. Готови производи	0047		
4. Роба	0048		
5. Стална средства намењена продаји	0049		
6. Плаћени аванси за залихе и услуге	0050	8.215	832
II. ПОТРАЖИВАЊА ПО ОСНОВУ ПРОДАЈЕ			
(0052 + 0053 + 0054 + 0055 + 0056 + 0057 + 0058)	0051	1.001.567	1.559.225
1. Купци у земљи - матична и зависна правна лица	52		
2. Купци у иностранству - матична и зависна правна лица	53		
3. Купци у земљи - остала повезана правна лица	54		
4. Купци у иностранству - остала повезана правна лица	55		
5. Купци у земљи	56	31.614	383.187
6. Купци у иностранству	57	969.953	1.176.038
7. Остала потраживања по основу продаје	58		
III. ПОТРАЖИВАЊА ИЗ СПЕЦИФИЧНИХ ПОСЛОВА	59		

Табела 20. Актива 2015. година, у 000 РСД

ПОЗИЦИЈА	АОП	Износ Текућа година	Износ Претходна година
IV. ДРУГА ПОТРАЖИВАЊА	60	203.083	41.235
V. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА КОЈА СЕ ВРЕДНУЈУ ПО ФЕР ВРЕДНОСТИ КРОЗ БИЛАНС УСПЕХА	61		
VI. КРАТКОРОЧНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАСМАНИ (0063 + 0064 + 0065 + 0066 + 0067)	62	0	0
1. Краткорочни кредити и пласмани - матична и зависна правна лица	63		
2. Краткорочни кредити и пласмани - остала повезана правна лица	64		
3. Краткорочни кредити и зајмови у земљи	65		
4. Краткорочни кредити и зајмови у иностранству	66		
5. Остали краткорочни финансијски пласмани	67		
VII. ГОТОВИНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ И ГОТОВИНА	68	3.638.462	2.857.298
VIII. ПОРЕЗ НА ДОДАТУ ВРЕДНОСТ	69	68.887	32.699
IX. АКТИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА	70	47.653	28.762
Д. УКУПНА АКТИВА = ПОСЛОВНА ИМОВИНА (0001 + 0002 + 0042 + 0043)	71	17.435.278	18.504.052
Ђ. ВАНБИЛАНСНА АКТИВА	72	204.934	136.253

Табела 21. Пасива 2015. година, у 000 РСД

ПОЗИЦИЈА	АОП	Износ Текућа година	Износ Претходна година
A. КАПИТАЛ (0402 + 0411 - 0412 + 0413 + 0414 + 0415 - 0416 + 0417 + 0420 - 0421) ≥ 0 = (0071 - 0424 - 0441 - 0442)	401	12.226.886	11.993.592
I. ОСНОВНИ КАПИТАЛ	402	1.873.820	1.873.820
(0403 + 0404 + 0405 + 0406 + 0407 + 0408 + 0409 + 0410)			
1. Акцијски капитал	403		
2. Удели друштва с ограниченом одговорношћу	404	355	355
3. Улози	405		
4. Државни капитал	406	1.862.848	1.862.848
5. Друштвени капитал	407		
6. Задружни удели	408		
7. Емисиона премија	409		
8. Остали основни капитал	410	10.617	10.617
II. УПИСАНИ А НЕУПЛАЋЕНИ КАПИТАЛ	411		
III. ОТКУПЉЕНЕ СОПСТВЕНЕ АКЦИЈЕ	412		
IV. РЕЗЕРВЕ	413	507.044	507.044
V. РЕВАЛОРИЗАЦИОНЕ РЕЗЕРВЕ ПО ОСНОВУ РЕВАЛОРИЗАЦИЈЕ НЕМАТЕРИЈАЛНЕ ИМОВИНЕ, НЕКРЕТНИНА, ПОСТРОЈЕЊА И ОПРЕМЕ	414	3.179.315	3.384.470
VI. НЕРЕАЛИЗОВАНИ ДОБИЦИ ПО ОСНОВУ ХАРТИЈА ОД ВРЕДНОСТИ И ДРУГИХ КОМПОНЕНТИ ОСТАЛОГ СВЕОБУХВАТНОГ РЕЗУЛТАТА	415	13.132	17.965
VII. НЕРЕАЛИЗОВАНИ ГУБИЦИ ПО ОСНОВУ ХАРТИЈА ОД ВРЕДНОСТИ И ДРУГИХ КОМПОНЕНТИ ОСТАЛОГ СВЕОБУХВАТНОГ РЕЗУЛТАТА	416		
VIII. НЕРАСПОРЕЂЕНИ ДОБИТАК	417	6.653.575	6.210.293
(0418 + 0419)			
1. Нераспоређени добитак ранијих година	418	6.210.293	4.778.395
2. Нераспоређени добитак текуће године	419	443.282	1.431.898
IX. УЧЕШЋЕ БЕЗ ПРАВА КОНТРОЛЕ	420		
X. ГУБИТАК (0422 + 0423)	421	0	0
1. Губитак ранијих година	422		
2. Губитак текуће године	423		
Б. ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА И ОБАВЕЗЕ (0425 + 0432)	424	2.943.325	4.033.860
I. ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА	425	692.151	625.134
(0426 + 0427 + 0428 + 0429 + 0430 + 0431)			
1. Резервисања за трошкове у гарантном року	426		
2. Резервисања за трошкове обнављања природних богатстава	427		
3. Резервисања за трошкове реструктурирања	428		
4. Резервисања за накнаде и друге бенефиције запослених	429	660.768	602.893
5. Резервисања за трошкове судских спорова	430	31.383	22.241

Табела 21. Пасива 2015. година, у 000 РСД

ПОЗИЦИЈА	АОП	Износ Текућа година	Износ Претходна година
6. Остала дугорочна резервисања	431		
II. ДУГОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ			
(0433 + 0434 + 0435 + 0436 + 0437 + 0438 + 0439 + 0440)	432	2.251.174	3.408.726
1. Обавезе које се могу конвертовати у капитал	433		
2. Обавезе према матичним и зависним правним лицима	434		
3. Обавезе према осталим повезаним правним лицима	435		
4. Обавезе по емитованим хартијама од вредности у периоду дужем од годину дана	436		
5. Дугорочни кредити и зајмови у земљи	437		
6. Дугорочни кредити и зајмови у иностранству	438	2.251.174	3.408.726
7. Обавезе по основу финансијског лизинга	439		
8. Остале дугорочне обавезе	440		
V. ОДЛОЖЕНЕ ПОРЕСКЕ ОБАВЕЗЕ	441	565.197	610.908
Г. КРАТКОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ			
(0443 + 0450 + 0451 + 0459 + 0460 + 0461 + 0462)	442	1.699.870	1.865.692
I. КРАТКОРОЧНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ			
(0444 + 0445 + 0446 + 0447 + 0448 + 0449)	443	1.201.618	1.140.354
1. Краткорочни кредити од матичних и зависних правних лица	444		
2. Краткорочни кредити од осталих повезаних правних лица	445		
3. Краткорочни кредити и зајмови у земљи	446		
4. Краткорочни кредити и зајмови у иностранству	447		
5. Обавезе по основу сталних средстава и средстава обустављеног пословања намењених продаји	448		
6. Остале краткорочне финансијске обавезе	449	1.201.618	1.140.354
II. ПРИМЉЕНИ АВАНСИ, ДЕПОЗИТИ И КАУЦИЈЕ	450	113.980	140.865
III. ОБАВЕЗЕ ИЗ ПОСЛОВАЊА (0452 + 0453 + 0454 + 0455 + 0456 + 0457 + 0458)	451	315.185	296.155
1. Добављачи - матична и зависна правна лица у земљи	452		
2. Добављачи - матична и зависна правна лица у иностранству	453		
3. Добављачи - остала повезана правна лица у земљи	454		
4. Добављачи - остала повезана правна лица у иностранству	455		
5. Добављачи у земљи	456	116.345	183.909
6. Добављачи у иностранству	457	198.725	112.131
7. Остале обавезе из пословања	458	115	115
IV. ОСТАЛЕ КРАТКОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ	459	22.742	119.374
V. ОБАВЕЗЕ ПО ОСНОВУ ПОРЕЗА НА ДОДАТУ ВРЕДНОСТ	460		
VI. ОБАВЕЗЕ ЗА ОСТАЛЕ ПОРЕЗЕ, ДОПРИНОСЕ И ДРУГЕ ДАЖБИНЕ	461	30.845	166.321

Табела 21. Пасива 2015. година, у 000 РСД

ПОЗИЦИЈА	АОП	Износ Текућа година	Износ Претходна година
VII. ПАСИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА	462	15.500	2.623
Д. ГУБИТАК ИЗНАД ВИСИНЕ КАПИТАЛА (0412 + 0416 + 0421 – 0420 – 0417 – 0415 - 0414 - 0413 - 0411 - 0402) ≥ 0 = (0441 + 0424 + 0442 – 0071) ≥ 0	463		
Ђ. УКУПНА ПАСИВА (0424 + 0442 + 0441 + 0401 – 0463) ≥ 0	464	17.435.278	18.504.052
Е. ВАНБИЛАНСНА ПАСИВА	465	204.934	136.253

9.3 Извештај о новчаним токовима

Табела 22. Извештај о новчаним токовима, 2015. година, у 000 РСД

ПОЗИЦИЈА	АОП	Износ Текућа година	Износ Претходна година
А. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ ПОСЛОВНИХ АКТИВНОСТИ			
I. Приливи готовине из пословних активности (1 до 3)	3001	10.923.495	10.664.579
1. Продаја и примљени аванси	3002	10.093.928	10.001.136
2. Примљене камате из пословних активности	3003	22.327	23.694
3. Остали приливи из редовног пословања	3004	807.240	639.749
II. Одливи готовине из пословних активности (1 до 5)	3005	9.317.064	8.098.993
1. Исплате добављачима и дати аванси	3006	2.843.732	2.322.547
2. Зараде, накнаде зарада и остали лични расходи	3007	5.769.664	5.284.427
3. Плаћене камате	3008	217.111	142.018
4. Порез на добитак	3009	486.557	350.001
5. Одливи по основу осталих јавних прихода	3010		
III. Нето прилив готовине из пословних активности (I-II)	3011	1.606.431	2.565.586
IV. Нето одлив готовине из пословних активности (II-I)	3012		
В. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ИНВЕСТИРАЊА			
I. Приливи готовине из активности финансирања (1 до 5)	3013	1.094.757	-
1. Продаја акција и удела (нето приливи)	3014		
2. Продаја нематеријалне имовине, некретнина, постројења, опреме и биолошких средстава	3015	1.094.757	
3. Остали финансијски пласмани (нето приливи)	3016		
4. Примљене камате из активности инвестирања	3017		
5. Примљене дивиденде	3018		
II. Одливи готовине из активности инвестирања (1 до 3)	3019	809.609	783.426
1. Куповина акција и удела (нето одливи)	3020		

Табела 22. Извештај о новчаним токовима, 2015. година, у 000 РСД

ПОЗИЦИЈА	АОП	Износ Текућа година	Износ Претходна година
2. Куповина нематеријалне имовине, некретнина, постројења, опреме и биолошких средстава	3021	809.609	783.426
3. Остали финансијски пласмани (нето одливи)	3022		
III. Нето прилив готовине из активности инвестирања (I-II)	3023	285.148	
IV. Нето одлив готовине из активности инвестирања (II-I)	3024		783.426
V. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ИНВЕСТИРАЊА			
I. Приливи готовине из активности финансирања (1 до 5)	3025	-	-
1. Увећање основног капитала	3026		
2. Дугорочни кредити (нето приливи)	3027		
3. Краткорочни кредити (нето приливи)	3028		
4. Остале дугорочне обавезе	3029		
5. Остале краткорочне обавезе	3030		
II. Одливи готовине из активности финансирања (1 до 6)	3031	1.113.317	992.551
1. Откуп сопствених акција и удела	3032		
2. Дугорочни кредити (одливи)	3033	1.113.317	992.551
3. Краткорочни кредити (одливи)	3034		
4. Остале обавезе (одливи)	3035		
5. Финансијски лизинг	3036		
6. Исплаћене дивиденде	3037		
III. Нето прилив готовине из активности финансирања (I-II)	3038		
IV. Нето одлив готовине из активности финансирања (II-I)	3039	1.113.317	992.551
Г. СВЕГА ПРИЛИВ ГОТОВИНЕ (3001 + 3013 + 3025)	3040	12.018.252	10.664.579
Д. СВЕГА ОДЛИВ ГОТОВИНЕ (3005 + 3019 + 3031)	3041	11.239.990	9.874.970
Ђ. НЕТО ПРИЛИВ ГОТОВИНЕ (3040 - 3041)	3042	778.262	789.609
Е. НЕТО ОДЛИВ ГОТОВИНЕ (3041 - 3040)	3043		
Ж. ГОТОВИНА НА ПОЧЕТКУ ОБРАЧУНСКОГ ПЕРИОДА	3044	2.857.298	1.927.235
З. ПОЗИТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ ПО ОСНОВУ ПРЕРАЧУНА ГОТОВИНЕ	3045	10.233	202.310
И. НЕГАТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ ПО ОСНОВУ ПРЕРАЧУНА ГОТОВИНЕ	3046	7.331	61.856
Ј. ГОТОВИНА НА КРАЈУ ОБРАЧУНСКОГ ПЕРИОДА			
(3042 - 3043 + 3044 + 3045 - 3046)	3047	3.638.462	2.857.298

9.4 Напомене уз финансијске извештаје

9.4.1 Основа за састављање финансијских извештаја

Финансијски извештаји за 2015. годину су састављени на начин и у складу са законском регулативом. Правна лица и предузетници у Републици Србији су у обавези да вођење пословних књига, признавање и процењивање имовине и обавеза, прихода и расхода, састављање, приказивање, достављање и обелодањивање финансијских извештаја врше у складу са Законом о рачуноводству ("Сл. гласник РС", бр. 62/2013) и осталом подзаконском регулативом. SMATSA доо, као велико правно лице, у обавези је да примењује Међународне стандарде финансијског извештавања (МСФИ), који у смислу наведеног закона обухватају: Оквир за припремање и приказивање финансијских извештаја (Оквир), Међународне рачуноводствене стандарде (МРС), Међународне стандарде финансијског извештавања (МСФИ) и са њима повезана тумачења издата од Комитета за тумачење рачуноводствених стандарда (IFRIC), накнадне измене тих стандарда и са њима повезана тумачења, одобрена од Одбора за међународне рачуноводствене стандарде (Одбор), чији је превод утврдило и објавило министарство надлежно за послове финансија.

Решењем Министарства од 13. марта 2014. године, које је објављено у „Службеном гласнику РС“ бр. 35 од 27. марта 2014. године (у даљем тексту: Решење о утврђивању превода), утврђени су и објављени преводи основних текстова МРС и МСФИ Концептуалног оквира за финансијско извештавање (Концептуални оквир), усвојени од стране Одбора, као и повезана IFRIC тумачења. Наведени преводи објављени у Решењу о утврђивању превода не укључују основе за закључивање, илуструјуће примере, смернице, коментаре, супротна мишљења, разрађене примере, као и други допунски објашњавајући материјал који може да се усвоји у вези са стандардима, односно тумачењима, осим ако се изричито не наводи да је тај материјал саставни део стандарда, односно тумачења. На основу Решења о утврђивању превода, Концептуални оквир, МРС, МСФИ, IFRIC и са њима повезана тумачења која су преведена, у примени су од финансијских извештаја који се састављају на дан 31. децембра 2014. године. Измењени или издати МСФИ и тумачења стандарда након овог датума нису преведени и објављени, па стога нису ни примењени приликом састављања приложених финансијских извештаја.

Међутим, до датума састављања приложених финансијских извештаја, нису биле преведене све измене МРС/МСФИ и IFRIC тумачења која су била на снази од 1. јануара 2014. године. Осим тога, поједина законска и подзаконска регулатива прописује рачуноводствене поступке, вредновања и обелодањивања која у појединим случајевима одступају од захтева МРС/МСФИ и IFRIC тумачења.

Поред наведеног, приложени финансијски извештаји одступају од МРС и МСФИ у следећем тачкама:

- „Ванбилансна средства и обавезе“ су приказани на обрасцу биланса стања. Ове ставке по дефиницији МСФИ не представљају ни средства ни обавезе.
- SMATSA доо је ове финансијске извештаје саставила у формату прописаном од стране Министарства финансија, који није у складу са захтевима МРС 1 – Приказивање финансијских извештаја.

Финансијски извештаји су састављени према концепту историјских трошкова, модификованом за ревалоризацију некретнина, постројења и опреме, као и финансијских средстава и обавеза чији се ефекти промена у фер вредностима исказују у билансу успеха. SMATSA доо је у састављању ових финансијских извештаја примењивала усвојене рачуноводствене политике. У складу са Законом о рачуноводству, финансијски извештаји SMATSA доо су исказани у хиљадама динара. Динар представља званичну извештајну валуту у Републици Србији.

Састављање финансијских извештаја за 2015. годину Контроле летења Србије и Црне Горе SMATSA доо Београд за обрачунски период који се завршава 31.12.2015. године, по свим материјално значајним питањима, извршено је у складу са Законом о рачуноводству ("Службени гласник РС" бр. 62/2013), који подразумева примену Међународних рачуноводствених стандарда, односно Међународних стандарда финансијског извештавања (МРС/МСФИ), као и прописима издатим од стране Министарства финансија Републике Србије.

Решењем министра финансија Републике Србије (број 401-00-380/2010. од 25.10.2010. године), утврђени су и објављени Оквир и превод МРС који су били у примени на дан 31. децембра 2014.

године и на коме се заснива Закон о рачуноводству. Руководство SMATSA доо процењује утицај промена МРС, нових МСФИ, као и тумачења стандарда у вези са изработом консолидованих финансијских извештаја. Измене и допуне постојећих МРС-а, нови МСФИ и тумачења стандарда, замене важећих МРС-а новим, који су ступили на снагу почев од 1. јануара 2014. године, као и примена нових тумачења која су ступила на снагу у току 2014. године, нису имали за резултат значајније промене рачуноводствених политика SMATSA доо, нити материјално значајан утицај на финансијске извештаје у периоду почетне примене. И поред тога што многе од ових промена нису применљиве на пословање, руководство SMATSA доо не истиче експлицитну и безрезервну изјаву о усаглашености финансијских извештаја са МСФИ, који се примењују на периоде приказане у приложеним финансијским извештајима.

Ревизија финансијских извештаја SMATSA доо за 2014. годину извршена је од стране Привредног друштва за ревизију, рачуноводство и консалтинг „Moore Stephens Revizija i Računovodstvo“ d.o.o., Студентски трг 4/IV, Београд. Према извештају независног ревизора, финансијски извештаји истинити и објективно, по свим материјално значајним питањима, приказују финансијско стање SMATSA

9.4.2. Преглед значајнијих рачуноводствених политика

9.4.2.1 Нематеријална улагања

Нематеријално улагање је одредиво немонетарно средство без физичког садржаја:

- које служи за производњу или испоруку робе или услуга, за изнајмљивање другим лицима или се користи у административне сврхе;
- које друштво контролише као резултат прошлих догађаја и
- од којег се очекује прилив будућих економских користи.

Нематеријална улагања чине: улагања у развој, концесије, патенти, лиценце и слична права, остала нематеријална улагања, нематеријална улагања у припреми и аванси за нематеријална улагања.

Набавка нематеријалних улагања у току године евидентира се по набавној вредности. Набавну вредност чини фактурна вредност увећана за све зависне трошкове набавке и све трошкове довођења у стање функционалне приправности.

доо на дан 31.12.2014. године, као и резултат њеног пословања и токове готовине за пословну годину завршену на тај дан, у складу са рачуноводственим прописима важећим у Републици Србији и рачуноводственим политикама обелодањеним у напоменама уз финансијске извештаје.

У складу са одредбама члана 34 Закона о рачуноводству, финансијски извештаји за 2014. годину, заједно са извештајем независног ревизора „Moore Stephens Revizija i Računovodstvo“ d.o.o., Одлуком Скупштине SMATSA доо о усвајању финансијских извештаја за 2014. годину, Одлуком Скупштине SMATSA доо о расподели добити на нераспоређену добит и Извештајем о пословању за 2014. годину, достављени су Агенцији за привредне регистре ради објављивања на интернет страници Регистра финансијских извештаја.

Састављање финансијских извештаја у складу са МСФИ захтева примену извесних кључних рачуноводствених процена, али и да руководство користи своје просуђивање у примени рачуноводствених политика SMATSA доо.

Грешке из претходних година се нису одразиле на финансијске извештаје за 2015. годину, већ су евидентирани на рачунима групе 57 и 67 у финансијским извештајима за 2015. годину.

Цену коштања нематеријалних улагања произведених у сопственој режији чине директни трошкови и припадајући индиректни трошкови који се односе на то улагање. Трошкови позајмљивања настали до момента стављања нематеријалне имовине у употребу, капитализују се, односно укључују у набавну вредност. Након што се призна као средство, нематеријално улагање се исказује по набавној вредности или по цени коштања умањеној за укупан износ обрачунате амортизације и укупан износ губитака због обезвређења.

Као нематеријална улагања признају се и подлежу амортизацији нематеријална улагања која испуњавају услове прописане ревидираним МРС 38 – Нематеријална улагања и имају корисни век трајања дужи од годину дана. Накнадни издатак који се односи на већ призната нематеријална улагања приписује се исказаном износу тог средства, ако је вероватно да ће прилив будућих економских користи да буде већи од првобитно процењене стопе приноса тог средства.

SMATSA доо признаје у књиговодствену вредност нематеријалног улагања трошкове замене неких делова тих ставки, у моменту када ти трошкови

настану и када су задовољени критеријуми признавања из MPC 38 – Нематеријална имовина (параграф 21). Сваки други накнадни издатак признаје се као расход у периоду у коме је настао. Уколико постоје показатељи да је дошло до умањења вредности процењује се књиговодствена вредност нематеријалних средстава. Уколико умањење постоји, вредност средстава се умањује до надокнадивог износа.

Добици или губици који проистекну из расходовања или отуђења утврђују се као разлика између процењених нето прилива од продаје и исказаног износа средстава и признају се као приход или расход у билансу успеха.

Обезвређење вредности нематеријалних улагања признаје се смањењем вредности улагања уз истовремено признавање расхода у Билансу успеха, у складу са MPC 36 – Умањење вредности имовине.

Уколико постоје показатељи да је дошло до умањења вредности процењује се књиговодствена вредност нематеријалних средстава и уколико умањење постоји вредност средстава се умањује до надокнадивог износа. Преостала вредност нематеријалних улагања сматра се једнаком нули, осим када:

- постоји уговорена обавеза трећег лица да откупи то средство на крају века трајања или
- за то средство постоји активно тржиште на којем се може одредити преостала вредност, а које ће бити активно и када истекне век средстава.

Амортизација нематеријалних улагања која подлежу амортизацији врши се применом пропорционалног метода у року од пет година, осим улагања чије је време утврђено уговором, када се отписивање врши у роковима који проистичу из уговора. Обрачун амортизације нематеријалног улагања врши се од почетка наредног месеца у односу на месец када је нематеријално улагање стављено у употребу. Основицу за обрачун амортизације нематеријалних улагања чини набавна вредност умањена за кумулирану амортизацију и укупне губитке због обезвређења.

Табела 23. Основне стопе амортизације за поједина материјална улагања

Назив	Стопа амортизације
Лиценце	14,28-100
Лиценцирани софтвери	10-100
Пројектна документација	20

Стопе амортизације за нематеријална улагања могу се изменити и допунити само на основу налога у писаној форми, који издаје стручна служба по налогу директора за ваздухопловну технику и уз сагласност директора SMATSA доо, као и на основу усвојеног извештаја независног проценитеља.

Нематеријална имовина, односно право коришћења по основу уговора о лиценци, рачуноводствено се признаје у складу са MPC 38. Уговором о лиценци регулише се предмет уступања даваоца лиценце и обавезе стицаоца лиценце. Накнада коју плаћа стицалац лиценце представља за њега нематеријално улагање (под условом да се право које је предмет уговора користи дуже од годину дана).

Трошкови који се могу директно приписати софтверу капитализују се као део софтверског производа. Остали издаци за развој који не могу испунити критеријуме признају се као расходи када настану. Нематеријална улагања престају да се исказују у билансу стања након отуђивања или када је средство трајно повучено из употребе и када се од његовог отуђења не очекују никакве будуће економске користи.

9.4.2.2 Некретнине, постројења и опрема

Као некретнине, постројења и опрема признају се и подлежу амортизацији материјална средства која испуњавају услове за признавање прописане МРС 16 – Некретнине, постројења и опрема, чији је корисни век трајања дужи од годину дана. Почетно мерење некретнина, постројења и опреме који испуњавају услове за признавање као стална средства, врши се по набавној вредности или по цени коштања. Накнадни издатак који се односи на већ признату некретнину, постројење и опрему приписује се исказаном износу тог средства, ако је вероватно да ће прилив будућих економских користи да буде већи од првобитно процењене стопе приноса тог средства. Сваки други накнадни издатак признаје се као расход у периоду у коме је настао.

Накнадни издаци чија је висина можда значајна, а који се састоје првенствено од трошкова рада, потрошног материјала и ситнијих резервних делова, исказују се као трошкови текућег одржавања. Замена крупнијих резервних делова, чији је рок употребе краћи од годину дана, исказује се као трошак одржавања, јер такав резервни део не испуњава критеријуме да буде признат као средство.

С обзиром да саставни делови грађевинских објеката могу захтевати замену пре истека века трајања објекта као целине, ставом 13. ревидираног МРС 16 дата је могућност да предузеће средство које

се замењује признаје као посебно средство, ако испуњава два основна услова из става 7 овог стандарда: (а) да је вероватно да ће будуће економске користи у вези са тим средством притицати у предузеће и (б) да се набавна вредност, односно цена коштања средства може поуздано одредити. Признавање се врши у моменту када трошкови замене настану, с тим што се књиговодствена вредност делова који се замењују искњижава, без обзира да ли је замењени део амортизован или није. Ако није прикладно да се утврди књиговодствена вредност замењеног дела, према ставу 70 ревидираног МРС 16, могу се користити трошкови замене као информација о томе колики су били трошкови замењеног дела у време његове набавке или изградње.

Ако део који се замењује није евидентиран у књиговодству као посебно средство, а има различит век трајања од века трајања средства и ако се књиговодствена вредност утврђује по методу замене, износ отписане вредности (обрачунате амортизације) утврђује се применом стопе по којој је отписано средство чији је то део, а не по стопи која проистиче из века трајања дела који се замењује.

Амортизација некретнина, постројења и опреме врши се применом пропорционалног метода и започиње када је средство расположиво за коришћење.

Основне стопе амортизације за поједине групе некретнина, постројења и опреме су следеће:

Табела 24. Основне стопе амортизације за некретнине, постројења и опрему

Назив	Стопа амортизације 2015.	Стопа амортизације 2014.
Грађевински објекти	0,24-50%	0,24-50%
Опрема	5,56-50%	5,56-50%
Возила	10-50%	16,67-50%
Рачунарска опрема	14,28-50%	14,28-50%
Намештај	10-50%	10-50%
Остала опрема	4-50%	5,56-50%
Авиони	2,86-12,50%	2,86-12,50%
Улагања у туђу опрему	6,66-20%	6,66-20%

Обрачун амортизације за пореске сврхе врши се у складу са Законом о порезу на добит правних лица Републике Србије и Правилником о начину разврставања сталних средстава по групама и начину утврђивања амортизације за пореске сврхе, што резултира у одложеним порезима. Улагања

на туђим основним средствима ради обављања делатности признају се и исказују на посебном рачуну као основна средства, под условом да је њихов корисни век трајања дужи од годину. Амортизација улагања на туђим основним средствима врши се на основу процењеног века коришћења.

Некретнине, постројења и опрема престају да се исказују у билансу стања након отуђивања или када је средство трајно повучено из употребе и када се од његовог отуђења не очекују никакве будуће економске користи. Добици или губици који проистекну из расходања или отуђења некретнина, постројења и опреме утврђују се као разлика између процењених нето прилива од продаје и исказаног износа средстава и признају се као приход или расход у билансу успеха.

Када се ревалоризована средства продају, износ ревалоризације укључен у ревалоризациону резерву преноси се на нераспоређену добит.

Некретнине, постројења и опрема који су повучени из активне употребе и држе се ради отуђења, исказују се у износима по којима су исказани на дан повлачења средства из активне употребе.

На дан сваког биланса стања, SMATSA доо процењује да ли постоји нека индиција да је средство можда обезвређено. Уколико таква индиција постоји, SMATSA доо процењује износ који може да се поврати. Ако је надокнадива вредност средства мања од његове књиговодствене вредности, књиговодствена вредност се своди на надокнадиву вредност и истовремено се смањују претходно формиране ревалоризационе резерве по основу тог средства. Ако нису формиране ревалоризационе резерве по основу средства чија је вредност умањена или су искоришћене за друге сврхе, за износ губитка од умањења вредности признаје се расход периода.

Ако на дан биланса стања постоје наговештаји да претходно признат губитак од умањења вредности не постоји или је умањен, врши се процена надокнадиве вредности тог средства. Губитак због умањења вредности признат у претходним годинама признаје се као приход, у случају да је примењен основни поступак вредновања некретнина, постројења и опреме, односно као повећање ревалоризационе резерве, уколико је примењен алтернативни поступак вредновања некретнина, постројења и опреме, а књиговодствена вредност се повећава до надокнадиве вредности.

Процену фер вредности и остатка вредности средства (као и резидуалне вредности) врши овлашћени проценитељ, а у складу са MPC 16 – Некретнине, постројења и опрема, уз евидентирање резултата процене на приходима, односно расходима. Накнадни издатак који се односи на већ признате некретнине, постројења и опрему приписује се исказаном износу тог средства, ако је вероватно да ће прилив будућих економских користи да буде већи од првобитно процењене стопе приноса тог средства и да се набавна вредност/цена коштања накнадног издатка може поуздано утврдити.

9.4.2.3 Алат и ситан инвентар

Средства алата и инвентара чији је век употребе краћи од годину дана обавезно се исказују као обртна средства (залихе), независно од тога колика је њихова набавна вредност. За ова средства не обрачунава се амортизација, већ се стављањем у употребу њихова целокупна вредност преноси на трошкове. Као стално средство признају се и подлежу амортизацији средства алата и ситног инвентара који се калкулативно отписује, чији је корисни век трајања дужи од годину дана. Средства алата и инвентара која не задовољавају ове услове исказују се као обртна средства (залихе). За истоврсан алат и инвентар који се заједно користи појединачна вредност се утврђује као збир појединачних вредности свих истоврсних алата и инвентара.

9.4.2.4 Резервни делови

Као стално средство признају се уграђени резервни делови чији је корисни век трајања дужи од годину. Такви резервни делови, по уградњи, увећавају књиговодствену вредност средства у које су уграђени. Резервни делови који не задовољавају услове из става 1 овог члана приликом уградње, исказују се као трошак пословања.

9.4.2.5 Залихе

Залихе се рачуноводствено обухватају у складу са MPC 2 - Залихе и представљају материјале или помоћна средства који се троше у процесу производње или приликом пружања услуга. Залихе обухватају основни и помоћни материјал који ће бити искоришћен у процесу производње или приликом пружања услуга.

Залихе материјала које се набављају од добављача мере се по набавној вредности или нето продајној вредности, ако је нижа. Набавну вредност или цену коштања залиха чине сви трошкови набавке и други трошкови настали довођењем залиха на њихово садашње место и стање. Трошкови набавке материјала обухватају набавну цену, увозне дажбине и друге порезе (осим оних које предузеће може накнадно да поврати од пореских власти, као што је ПДВ који се може одбити као претходни порез), трошкове превоза, манипулативне трошкове и друге трошкове који се могу директно приписати набавци материјала. Попуст, рабати и друге сличне ставке одузимају се при утврђивању трошкова набавке.

Процену нето продајне вредности залиха материјала врши посебна комисија коју образује директор SMATSA доо. Обрачун излаза (утрошка) залиха

материјала врши се по методи просечне пондерисане цене. Утврђивање пондерисане просечне цене врши се после сваког новог улаза материјала. У условима пословања уз хиперинфлацију врши се усклађивање вредности залиха према индексу раста цена, у складу са MPC 29.

9.4.2.6 Краткорочна потраживања и пласмани

Краткорочна потраживања обухватају потраживања од купаца у земљи и иностранству по основу продаје робе и услуга. Краткорочни пласмани обухватају кредите, хартије од вредности и остале краткорочне пласмане са роком доспећа, односно продаје од годину дана од дана биланса. Краткорочна потраживања од купаца мере се по вредности из оригиналне фактуре. Ако се вредност у фактури исказује у иностранској валути, врши се прерачунавање у извештајну валуту по средњем курсу важећем на дан трансакције. Промене девизног курса од датума трансакције до датума наплате потраживања исказују се као курсне разлике у корист прихода или на терет расхода. Потраживања исказана у иностранској валути на дан биланса прерачунавају се према важећем средњем курсу, а курсне разлике признају се као приход или расход периода.

Индиректан отпис, односно исправка вредности потраживања од купаца на терет расхода периода преко рачуна исправке вредности, врши се код потраживања од купаца, у складу са законом прописаним роком од доспећа фактуре за наплату, уз процену наплативости сваког појединачног потраживања. Одлуку о индиректном отпису, односно исправци вредности потраживања од купаца, преко рачуна исправке вредности на предлог Комисије за попис потраживања и краткорочних пласмана доноси Надзорни одбор SMATSA доо. Директан отпис потраживања од купаца на терет расхода периода се врши уколико је ненаплативост извесна и документована - предузеће није успело судским путем да изврши њихову наплату и потраживање је претходно било укључено у приходе предузећа. Одлуку о директном отпису потраживања од купаца доноси Надзорни одбор SMATSA доо на предлог Комисије за попис потраживања и краткорочних пласмана и/или на основу годишњег извештаја EUROCONTROL-а. Обрачун и наплата услуга обезбеђења ваздушног саобраћаја у ваздушном простору Републике Србије – Области информисања у лету Београд (FIR Београд), врши се у складу са важећим прописима и висином накнаде за коришћење услуга обезбеђења ваздушног саобраћаја у области терминалних контрола летења.

9.4.2.7 Готовина и готовински еквиваленти

Готовински еквиваленти и готовина чине део обртно (текуће) имовине правног лица, која се процењује по номиналној, односно фер вредности, у складу са MPC 39 – Финансијски инструменти: признавање и одмеравање и другим релевантним стандардима (MPC 32 – Финансијски инструменти: обелодањивање и презентација и MPC 7 – Извештај о токовима готовине).

Готовина и готовински еквиваленти обухватају: новац у благајни, депозите по виђењу код банака, друга краткорочна високо ликвидна улагања са првобитним роком доспећа до три месеца или краће (чекови и менице примљене на наплату, текућа улагања у хартије од вредности) и прекорачења по текућем рачуну. Прекорачења по текућем рачуну укључена су у обавезе по кредитима у оквиру текућих обавеза, у билансу стања.

9.4.2.8 Ванбилансна средства и обавезе

Ванбилансна средства/обавезе обухватају евиденцију за примљене гаранције, дате гаранције, контрагаранције и обавезе по том основу.

9.4.2.9 Основни капитал

Основни капитал настаје приликом оснивања SMATSA доо, по основу улога оснивача, а то су Република Србија (92%) и Црна Гора (8%). Иницијално, основни капитал се исказује у висини процењеног улога у SMATSA доо, односно, чине га уплаћени капитал и уписани неуплаћени капитал. Промене на основном капиталу врше се искључиво према правилима прописаним Законом о привредним друштвима, а све промене на основном капиталу бележе се код одговарајућег регистра. Основни капитал исказан у динарима се не мења према променама курса ЕУР, иако је у поменутом регистру уписана вредност у еврима.

9.4.2.10 Резерве

SMATSA доо има резерву формирану из нерасподељене добити, док резерва не достигне најмање 20% основног капитала, што је регулисано Уговором о потврђивању континуитета пружања услуга у ваздушној пловидби у просторима Србије и Црне Горе.

9.4.2.11 Ревалоризационе резерве

Ревалоризационим резервама обухваћени су позитивни ефекти промена поштене (фер) вредности некретнина, постројења, опреме, нематеријалних улагања и других финансијских инструмената. Према МРС 16 и МРС 38, када се увећа књиговодствена вредност неког средства услед ревалоризације, позитиван ефекат исказује се у корист сопственог капитала као ревалоризациона резерва. Смањење ревалоризационе резерве јавља се по основу негативне ревалоризације средстава за која је претходно формирана ревалоризациона резерва. Негативни ефекат ревалоризације у случају реализације (отуђење и расходовање средстава) јавља се уколико је по основу конкретног средства била исказана ревалоризациона резерва.

9.4.2.12 Нераспоређени добитак

Нераспоређени добитак се евидентира као нераспоређени добитак ранијих година и нераспоређени добитак текуће године. На рачуну Нераспоређени добитак ранијих година исказује се кумулирани нераспоређени добитак ранијих година, као и ефекат по основу промене рачуноводствене политике и исправке значајне материјалне грешке, у складу са МРС 8 и усвојеним рачуноводственим политикама. Нераспоређени добитак текуће године настаје преносом резултата текуће године на рачун нераспоређеног добитка. Реализоване ревалоризационе резерве преносе се на Нераспоређени добитак текуће године преко Биланса стања.

9.4.2.13 Резервисања

Дугорочна резервисања обухватају резервисања у гарантном року, резервисања за задржане кауције и депозите, резервисања за трошкове реструктурирања предузећа, резервисања у вези са примањима запослених (МРС 19 – Накнаде запосленима) и остала дугорочна резервисања за покриће обавеза (правних или стварних) насталих као резултат прошлих догађаја, за које је вероватно да ће изазвати одлив ресурса који садрже економске користи, ради њиховог измиревања и које се могу поуздано проценити (на пример, спорови у току), као и резервисања за издате гаранције и друга јемства.

Дугорочна резервисања за трошкове и ризике прате се по врстама, а њихово смањење, односно укидање, врши се у корист прихода. Резервисања се не признају за будуће пословне губитке. Разликују се од других обавеза, као што су, на пример, обавезе према добављачима и обрачунате обавезе, јер је код њих присутна неизвесност у погледу рока настанка или износа будућих издатака који су потребни за измирење.

Мерење резервисања врши се у износу који је признат као резервисање и представља најбољу процену издатка који је потребан за измирење садашње обавезе на дан биланса стања. Резервисање се испитује на дан сваког биланса стања и коригује тако да одражава најбољу садашњу процену. Ако више није вероватно да ће одлив ресурса који представља економску корист бити потребан за измирење обавеза, резервисање се укида.

Резервисање је обавеза (законска или изведена) која постоји на дан биланса, али има неизвестан рок доспећа и износ. SMATSA доо на рачуну Резервисања за накнаде и друге бенефиције запослених исказује дугорочна резервисања по основу бенефиција

(отпремнине и јубиларне награде), које се исплаћују у складу са правима стеченим у току трајања и након престанка запослења, а у складу са МРС 19 – Примања запослених. Према МРС 19, исплате по основу отпремнина и јубиларних награда не терете период у којем је извршена исплата запосленима, већ се врши укалкулисавање од датума запослења до датума када се врши исплата по основу стеченог права. По овом основу SMATSA доо резервише средства према процени овлашћеног актуара.

9.4.2.14 Обавезе

Дугорочне обавезе (према повезаним правним лицима и правним лицима са узајамним учешћем, дугорочни кредити, обавезе по дугорочним хартијама од вредности и остале дугорочне обавезе), доспевају у року дужем од годину дана од дана настанка, односно од дана биланса, а признају се и вреднују у складу са МРС 39 – Финансијски инструменти: признавање и одмеравање и другим релевантним МРС. SMATSA доо има формирану дугорочну обавезу по основу дугорочних кредита у иностранству.

Код признавања дугорочних обавеза по основу кредита, SMATSA доо се руководила смерницама МРС 23 – Трошкови позајмљивања. Расходи камата и други трошкови позајмљивања који се непосредно могу приписати стицању, изградњи или изради квалификованог средства, морају се капитализовати (приписати) набавној вредности (цени коштања) средства. Период капитализације је период од почетка улагања у средство које се квалификује (почетак капитализације) до момента када су суштински завршене све активности неопходне да би се средство припремило за планирану употребу или продају (престанак капитализације). Трошкови позајмљивања настали пре и после периода капитализације, без обзира да ли су настали по основу наменских или ненаменских позајмица за стицање конкретног средства, признају се као расход периода. Према параграфу 23 МРС 23, капитализација трошкова позајмљивања се обуставља током продужених периода у којима је прекинут активан развој. Трошкови позајмљивања настали током продуженог периода у коме су прекинуте активности неопходне за припрему средства за планирану употребу или продају, не могу да се капитализују, већ се приказују као расход периода (нпр. привремено одуштајање од изградње започетог грађевинског објекта).

С обзиром да се кредит евидентира у иностраној валути, на дан биланса обавеза се своди на средњи курс валуте и по том основу настају и књиже се позитивне и негативне курсне разлике.

Краткорочне финансијске обавезе су обавезе према повезаним правним лицима и правним лицима са узајамним учешћем, краткорочни кредити и остале краткорочне финансијске обавезе. SMATSA доо је евидентирала обавезу према Директорату цивилног ваздухопловства Републике Србије по основу потписаног Протокола ТОР04 број 184/9 од 20.08.2007. године.

Краткорочне обавезе из пословања су обавезе према добављачима и остале обавезе из пословања. SMATSA доо је евидентирала све обавезе према домаћим и ино-добављачима.

Остале краткорочне обавезе подразумевају обавезе по основу зарада и накнада зарада, обавезе према члановима Надзорног одбора и Скупштине SMATSA доо, обавезе према физичким лицима за накнаде по уговорима и обавезе за порез на додатну вредност.

Краткорочним обавезама сматрају се обавезе које доспевају у року од годину дана од дана састављања финансијских извештаја.

Обавеза је свака уговорена обавеза:

- предаје готовине или другог финансијског средства другом предузећу или
- размене финансијских инструмената са другим предузећем под потенцијално неповољним условима.

Приликом почетног признавања SMATSA доо мери финансијску обавезу по њеној набавној вредности, која представља поштену вредност надокнаде која је примљена за њу. Трансакциони трошкови се укључују у почетно мерење свих финансијских обавеза.

Обавезе у иностраној валути, као и обавезе са валутном клаузулом, процењују се на дан састављања финансијских извештаја, по средњем курсу стране валуте. Разлике које се том приликом обрачунавају обухватају се као расход или приход периода.

Смањење обавеза по основу закона, ванпарничног поравнања и слично врши се директним отписивањем.

9.4.2.15 Текући и одложени порез на добит

Трошкови пореза за период обухватају текући и одложени порез. Порез се признаје у билансу успеха, осим до висине која се односи на ставке које су директно признате у капиталу. У том случају порез се такође признаје у капиталу.

Текући порез на добит се обрачунава на датум биланса стања, на основу важеће законске пореске регулативе Републике Србије, где SMATSA доо послује и остварује опорезиву добит. Руководство периодично врши процену ставки садржаних у пореској пријави, са становишта околности у којима примењива пореска регулатива подлеже тумачењу и врши резервисање, ако је примерено, на основу износа за који се очекује да ће бити плаћен пореским органима.

Одложени порез на добит се укалкулисава у пуном износу, коришћењем методе обавеза, за привремене разлике које настану између пореске основице средстава и обавеза и њихових књиговодствених износа у финансијским извештајима. Међутим, уколико одложени порез на добит, под условом да није рачуноводствено обухваћен, проистекне из иницијалног признавања средства или обавезе у некој другој трансакцији осим пословне комбинације која у тренутку трансакције не утиче ни на рачуноводствену ни на опорезиву добит или губитак, тада се он рачуноводствено не обухвата. Одложени порез на добит се одмерава према пореским стопама (и закону) које су на снази до датума биланса стања и за које се очекује да ће бити примењене у периоду у коме ће се одложена пореска средства реализовати или одложене пореске обавезе измирити. Одложено пореско средство се признаје до износа за који је вероватно да ће будућа добит за опорезивање бити расположива и да ће се привремене разлике измирити на терет те добити.

9.4.2.16 Приходи и расходи

Приходи обухватају приходе од уобичајених активности SMATSA доо и добитке. Приходи од уобичајених активности су приходи од пружања услуга у ваздушном саобраћају, вршења услуге калибраже, школовања пилота и контролора, приходи од субвенција, дотација, компензација и повраћаја дажбина, по основу продаје услуга и други приходи који су обрачунати у књиговодственој исправи, независно од времена наплате.

Добици представљају друге ставке које задовољавају дефиницију прихода и могу, али не морају, да проистекну из уобичајених активности SMATSA доо. Добици представљају повећање економских користи и као такви по природи нису различити од прихода. Добици укључују добитке проистекле из продаје дугорочних средстава, нереализоване добитке, на пример, оне који резултирају из пораста исказане вредности дугорочних средстава. Добици се признају на нето основи, након умањења за одговарајуће расходе.

Различите врсте средстава могу да буду примљене или увећане преко прихода, примери укључују готовину, потраживања и робу и услуге које су примљене у замену за испоручене производе и услуге. Приходи,

такође, могу настати из измирења обавезе по основу отплате преосталог дуга.

SMATSA доо признаје приход када се његов износ може поуздано измерити, када је вероватно да ће у будућности SMATSA доо имати економске користи и када су испуњени посебни критеријуми за сваку активност. Износ прихода се не сматра поуздано мерљивим док се не реше све потенцијалне обавезе које могу настати у вези са продајом. Своје процене SMATSA доо заснива на резултатима из претходног пословања, узимајући у обзир тип купца, врсту трансакције и специфичности сваког посла.

Приход од уговора са фиксном ценом (за пружање услуга школовања контролора, пилота и услуга калибраже) признаје се по методу степена завршености. Приходи од услуга исказани су сразмерно степену завршености услуге на дан билансирања.

Приход од камата се признаје на временски пропорционалној основи.

Приходи по основу ефеката валутне клаузуле обухватају позитиван ефекат уговорене ревалоризације и валутне клаузуле.

SMATSA доо на рачуну 692 евидентира Приходе по основу исправки грешака из ранијих година које нису материјално значајне. На датум билансирања (31.12.) пословни догађаји евидентирани на рачуну 692 рекласификују се на рачун 679 (уколико не представљају материјално значајне грешке) или у корист рачуна нераспоређене добити, уколико представљају материјално значајну грешку.

Укупне пословне расходе чине: трошкови материјала, трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи, трошкови амортизације и резервисања, трошкови производних услуга и нематеријални трошкови независно од момента плаћања.

Издаци за рекламу, пропаганду и репрезентацију морају да буду веродостојни, односно документовани, да су настали и да су плаћени. Као издаци за репрезентацију могу да се признају веродостојно документовани трошкови по следећим основама: угоститељске услуге за пословне partnere ради закључења и реализације уговора или другог облика пословне сарадње, давање производа пословним партнерима, угоститељске услуге поводом прослава јубилеја и слично.

SMATSA доо на рачуну 592 евидентира Расходе по основу исправки грешака из ранијих година које нису материјално значајне. На датум билансирања

(31.12.) пословни догађаји евидентирани на рачуну 592 рекласификују се на рачун 579 (уколико не представљају материјално значајне грешке) или на терет рачуна нераспоређене добити, уколико представљају материјално значајну грешку.

Губици представљају друге ставке које задовољавају дефиницију расхода и могу, али не морају, да проистекну из уобичајених активности SMATSA доо. Губици представљају смањење економских користи и као такви нису по својој природи различити од других расхода.

Губици могу бити, на пример, последица катастрофа, као што су пожар и поплава, али и произаћи из продаје дугорочних средстава. Дефиниција расхода, такође, укључује нереализоване губитке, на пример оне произашле из ефеката пораста курса стране валуте у вези са задуживањем у тој валути. Када се губици признају у билансу успеха приказују се посебно, због тога што је сазнање о њима корисно при доношењу економских одлука. Губици се обично приказују на нето основи, након умањења за одговарајуће приходе.

9.4.2.17 Камате и други трошкови позајмљивања

Камате и остали трошкови позајмљивања SMATSA доо обухватају се у складу са MPC 23 – Трошкови позајмљивања. Расходи камата и други трошкови позајмљивања који се непосредно могу приписа-

9.4.3 Управљање финансијским ризиком

9.4.3.1 Фактори финансијског ризика

Пословање SMATSA доо је изложено различитим финансијским ризицима: тржишни ризик (обухвата ризик од промена курсева страних валута, ризик од промене фер вредности каматне стопе, каматни ризик готовинског тока, ризик од промене цена), кредитни ризик, ризик ликвидности и ризик токова готовине. Управљање ризицима у SMATSA доо је усмерено на настојање да се у ситуацији непредвидивости финансијских тржишта потенцијални негативни утицаји на финансијско пословање сведу на минимум. SMATSA доо користи изведене финансијске инструменте како би се заштитила од неких облика ризика.

Ризицима управља руководство SMATSA доо, у складу са препорукама Надзорног одбора. Руководство идентификује и процењује финансијске ризике и дефинише начине заштите од ризика у сарадњи са пословним јединицама, при чему

ти стицању, изградњи или изради квалификованог средства, морају се капитализовати (приписати) набавној вредности (цени коштања) средства.

Трошкови позајмљивања настали током продуженог периода, у коме су прекинуте активности неопходне за припрему средства за планирану употребу или продају, не могу да се капитализују, већ се приказују као расход периода (нпр. привремено одустајање од изградње започетог грађевинског објекта).

9.4.2.18 Накнадно установљене грешке

Исправка накнадно установљених материјално значајних грешака врши се преко рачуна нераспоређене добити из ранијих година, односно нераспоређеног губитка ранијих година, на начин утврђен MPC 8 – Рачуноводствене политике, промене рачуноводствених процена и грешке. Материјално значајном грешком сматра се грешка која је у појединачном износу или у кумулативном износу са осталим грешкама већа од 3% укупних прихода. Накнадно установљене грешке које нису материјално значајне исправљају се на терет расхода, односно у корист прихода периода у коме су идентификоване.

9.4.2.19 Функционална валута и валута приказивања

Функционална валута и валута приказивања SMATSA доо је динар, у складу са MPC 21 - Ефекти промена девизних курсева.

правовремено и прецизно доноси пословне одлуке и тиме штити SMATSA доо од кредитног и тржишног ризика.

9.4.3.2 Циљеви управљања финансијским ризицима

Финансијски ризици укључују:

1. тржишни ризик (девизни и каматни),
2. кредитни ризик и
3. ризик ликвидности.

Финансијски ризици се сагледавају на временској основи и превасходно се избегавају смањењем изложености. SMATSA доо не користи никакве финансијске инструменте како би избегла утицај финансијских ризика на пословање, с обзиром да такви инструменти нису у широкој употреби, нити постоји њихово организовано тржиште у Републици Србији.

1) Тржишни ризик (девизни и каматни)

У свом пословању SMATSA доо је изложена финансијским ризицима, од промена курса страних валута (SMATSA доо послује у међународним оквирима) и промена каматних стопа. Ризик проистиче из будућих трговинских трансакција, призна тих средстава и обавеза и нето улагања у иностранна пословања. Ризик од промене курса страних валута настаје када су будуће трансакције и призната средства и обавезе исказане у валути која није функционална валута SMATSA доо.

Изложеност тржишном ризику се сагледава преко анализе сензитивности. Није било значајнијих промена у изложености SMATSA доо тржишном ризику, нити у начину на који SMATSA доо управља или мери тај ризик. SMATSA доо има обавезу да своју укупну изложеност ризику од промена курса страних валута заштити доношењем правилних и правовремених одлука.

Основни финансијски инструменти SMATSA доо су готовина и готовински еквиваленти, потраживања, финансијски пласмани који настају директно из пословања SMATSA доо, као и дугорочни и краткорочни зајмови, обавезе према добављачима и остале обавезе чија је основна намена финансирање текућег пословања. Обавезе према добављачима измирене су делимично у току јануара и фебруара 2015. године.

Политика руководства SMATSA доо у погледу управљања ризиком је да заштити између 90% и 100% очекиваних токова готовине (углавном прихода од извршених услуга и трошкова набавке опреме и резервних делова), у свакој од главних валута у току наредних 12 месеци. Процент наплате рутних накнада за услуге пружене ино-комитентима износио је приближно 99%. Процент наплате за терминалне услуге ино-комитентима износио је приближно 85%, а од домаћих комитентата приближно 98%.

Девизни ризик. SMATSA доо је изложена девизном ризику првенствено преко готовине и готовинских еквивалената, потраживања од купаца, дугорочних кредита и обавеза према добављачима који су деноминирани у иностраној валути. SMATSA доо не користи посебне финансијске инструменте као заштиту од ризика, с обзиром да у Републици Србији такви инструменти нису уобичајени. Стабилност економског окружења у којем SMATSA доо послује у великој мери зависи од мера Владе Србије у привреди, укључујући и успостављање одговарајућег правног и законодавног оквира.

SMATSA доо је осетљива на промене девизног курса евра (EUR) и америчког долара (USD). Финансијска средства су структурално претежно састављена од ненаплаћених потраживања од купаца (највећим делом се односи на дуговања ино-компанија) и од готовине и готовинских еквивалената (девизни рачун). Обавезе се састоје од дугорочних кредита и обавеза према добављачима. Дугорочни кредити се евидентирају у иностраној валути, док се обавезе према добављачима за опрему и резервне делове евидентирају у иностраној валути, а обавезе према добављачима за фиксне месечне обавезе (струја, ПТТ, гориво, итд.) у домаћој валути. Наведена средства и обавезе се курсирају на дан 31.12. текуће године и по том основу се књиже курсне разлике. Резултат пословања једним делом зависи од финансијских прихода и расхода. Процент учешћа финансијских прихода (позитивне курсне разлике) у укупним приходима у 2015. години износио је 0,85% (2014. године 2,95%). Процент учешћа финансијских расхода (негативне курсне разлике) у укупним расходима у 2015. години износио је 0,72% (2014. године 4,21%).

Каматни ризик. SMATSA доо је изложена ризику од промене каматних стопа на обавезе код којих је каматна стопа варијабилна. Овај ризик зависи од финансијског тржишта, те SMATSA доо нема на располагању инструменте којима би ублажила његов утицај.

2) Кредитни ризик

Кредити дати по променљивим каматним стопама излажу SMATSA доо каматном ризику новчаног тока. Кредити дати по фиксним каматним стопама излажу SMATSA доо ризику промене фер вредности кредитних стопа. У току 2014. и 2015. године, кредити SMATSA доо са фиксном и променљивим каматним стопама су били изражени у иностраној валути. Анализе осетљивости су показале да промене каматних стопа по кредиту од EBRD не доводе SMATSA доо у каматни ризик. Повећање или смањење од 1% представља, од стране руководства, процену реално могуће промене у каматним стопама. Закључак је да та промена не би битно утицала на финансијски резултат.

Рацио задужености. С обзиром да предузеће располаже већим износом кредита од износа готовине и готовинских еквивалената (3.427.544 и 3.638.462 хиљада динара), то значи да SMATSA доо има рацио задужености који се може приказати на два начина:

• Позајмљени извори/Укупни извори x 100 =
 $3.910.181/17.435.278 \times 100 = 22,43\%$

• Дугорочни кредити/Капитал + Дуг.обавезе
x 100 = $3.427.544/15.654.430 \times 100 = 21,90\%$

Први се користи да покаже учешће позајмљених извора у укупном капиталу и допринос позајмљеног капитала финансирању активе. Показатељ задужености (рацио задужености) показује да је у сваком динару расположивих извора SMATSA доо садржано 0,2243 динара туђих извора (апсолутно), односно да задуженост предузећа износи 22,43% укупних извора финансирања (релативно). То значи да на расположиву имовину предузећа повериоци полажу право у висини степена задужености.

Други рацио се користи да покаже учешће дугорочног позајмљеног капитала у укупном дугорочном капиталу (сопственом и позајмљеном), што је у тесној вези са степеном рентабилности и брзином ослобађања капитала кроз отпис (амортизација). Учешће дугорочних кредита у укупним дугорочним изворима износи 21,90%. Високо учешће обавеза у укупном капиталу и дугорочних обавеза у основном капиталу је прихватљиво и неће угрозити сигурност и ликвидност, јер је ниво расположивих готовинских еквивалената висок.

SMATSA доо нема заложена средства ради обезбеђења кредита.

3) Ризик ликвидности

Ликвидност се дефинише као способност предузећа да извршава новчане обавезе у пуном износу и на време, а да при томе очува потребан обим и структуру обртних средстава за обављање текућег пословања и кредитни бонитет. Одржавање платежне способности (ликвидности) преваходно је захтев наметнут SMATSA доо од стране поверилаца (кредитора), односно правног система.

Ликвидност представља покривеност краткорочних обавеза обртним средствима. Руководство SMATSA доо је одржавало ликвидност пословања адекватним финансирањем реалног дела обртних средстава (залиха) дугорочним капиталом и водећи рачуна да номинална актива (потраживања + готовина) увек буде финансирана краткорочним обавезама, под условом једнаке брзине обртања, што значи под условом да је брзина доспевања краткорочних обавеза одговарала брзини наплате потраживања. Опрезно управљање ризиком ликвидности подразумева одржавање довољног износа готовине, као и обезбеђење адекватних извора финансирања преко одговарајућег износа кредитних обавеза и могућности.

Извештај независног ревизора

MOORE STEPHENS
REVIZIJA I RAČUNOVODSTVO

Privredno društvo za reviziju računovodstvo i konsalting
 "MOORE STEPHENS Revizija i Računovodstvo" d.o.o.
 Studentski Trg 4/V, 11000 Beograd, Srbija
 Tel: +381 (0) 11 3283 440, 3281 194; Fax: 2181 072
 E-mail: office@revizija.co.rs, www.revizija.co.rs
 Matični broj/ID: 06974848; PIB/VAT: 100300288

Broj: 134/16

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA
Udeličarima "Kontrole letenja Srbije i Crne Gore SMATSA" d.o.o., Beograd
Izveštaj o finansijskim izveštajima

Izvršili smo reviziju priloženih godišnjih finansijskih izveštaja "Kontrole letenja Srbije i Crne Gore SMATSA" d.o.o., Beograd (dalje u tekstu i: Društvo), koji uključuju bilans stanja na dan 31. decembra 2015. godine, bilans uspeha, izveštaj o ostalom rezultatu, izveštaj o promenama na kapitalu i izveštaj o tokovima gotovine za godinu završenu na taj dan, kao i napomene uz finansijske izveštaje koje uključuju pregled značajnih računovodstvenih politika i druge objašnjavajuće informacije.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izveštaje

Rukovodstvo je odgovorno za pripremu i fer prezentaciju ovih godišnjih finansijskih izveštaja u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Republici Srbiji, kao i za ustrojavanje neophodnih internih kontrola koje omogućuju pripremu finansijskih izveštaja koji ne sadrže greške, bilo namerne ili slučajne.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o ovim godišnjim finansijskim izveštajima na osnovu svoje revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi nalažu da radimo u skladu sa etičkim zahtevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj meri, uverimo da godišnji finansijski izveštaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze.

Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i obelodanjivanjima datim u godišnjim finansijskim izveštajima. Izbor postupaka je zasnovan na revizorskom prosuđivanju, uključujući procenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u godišnjim finansijskim izveštajima, nastalim usled kriminalne radnje ili greške. Prilikom procene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju godišnjih finansijskih izveštaja, u cilju osmišljavanja revizijskih postupaka koji su odgovarajući datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti internih kontrola pravnog lica. Revizija takođe, uključuje ocenu primenjenih računovodstvenih politika i značajnih procena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocenu opšte prezentacije godišnjih finansijskih izveštaja.

Smatramo da su pribavljeni revizijski dokazi dovoljni i odgovarajući da obezbede osnovu za naše revizorsko mišljenje.

Mišljenje

Po našem mišljenju, godišnji finansijski izveštaji istinito i objektivno po svim materijalno značajnim pitanjima, prikazuju finansijsko stanje "Kontrola letenja Srbije i Crne Gore SMATSA" d.o.o., Beograd na dan 31. decembra 2015. godine, kao i rezultat njegovog poslovanja i tokove gotovine za poslovnu godinu završenu na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Republici Srbiji i računovodstvenim politikama obelodanjenim u napomenama uz godišnje finansijske izveštaje.

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Udelačarima "Kontrola letenja Srbije i Crne Gore SMATSA" d.o.o., Beograd - Nastavak

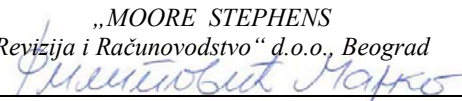
Izveštaj o ostalim regulatornim zahtevima

U skladu sa zahtevima koji proističu iz člana 30. Zakona o reviziji („Sl. glasnik RS“ br. 62/2013) izvršili smo proveru usklađenosti godišnjeg izveštaja o poslovanju sa godišnjim finansijskim izveštajima Društva. Rukovodstvo Društva je odgovorno za sastavljanje godišnjeg izveštaja o poslovanju u skladu sa važećom zakonskom regulativom. Naša odgovornost je da sprovođenjem revizorskih postupaka u skladu sa Međunarodnim standardom revizije 720 - Odgovornost revizora u vezi sa ostalim informacijama u dokumentima koji sadrže finansijske izveštaje koji su bili predmet revizije, iznesemo svoj zaključak u vezi sa usklađenosti izveštaja o poslovanju sa finansijskim izveštajima Društva.

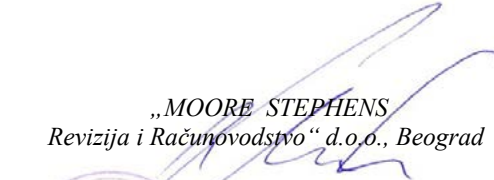
Na bazi sprovedenih revizorskih postupaka nismo uočili materijalno značajne nekonzistentnosti, koje bi ukazivale da godišnji izveštaj o poslovanju za 2015. godinu nije usklađen sa godišnjim finansijskim izveštajima Društva za istu poslovnu godinu.

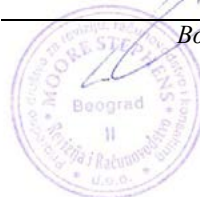
U Beogradu, 27. maj 2016. godine

„MOORE STEPHENS
Revizija i Računovodstvo“ d.o.o., Beograd

Marko Filipović
Ovlašćeni revizor

„MOORE STEPHENS
Revizija i Računovodstvo“ d.o.o., Beograd

Bogoljub Aleksić
Direktor

Ознаке и скраћенице

ADR	All-Purpose Data Stream Replicator
ADQ	Aeronautical Data Quality
AFIS	Aerodrome Flight Information Services (Информисање ваздухоплова у лету са аеродрома)
AFTN	Aeronautical Fixed Telecommunication Network (Фиксна ваздухопловна телекомуникациона мрежа)
AIP	Aeronautical Information Publication (Зборник ваздухопловних информација)
AIS	Aeronautical Information Services (Услуге ваздухопловног информисања)
ALR	Alerting Services (Услуге узбуне)
AMHS	Aeronautical Message Handling System (Систем за управљање ваздухопловним порукама)
ARTAS	ATM surveillance Tracker And Server (Надзор примаоца и сервер)
ASM	Airspace Management (Управљање ваздушним простором)
ATC	Air Traffic Control (Контрола ваздушног саобраћаја)
ATFCM	Air Traffic Flow and Capacity Management (Управљање протоком ваздушног саобраћаја и капацитетом)
ATFM	Air Traffic Flow Management (Управљање протоком ваздушног саобраћаја)
ATIS	Automatic Terminal Information Service (Аутоматско обавештавање у зони аеродрома)
ATM	Air Traffic Management (Управљање ваздушним саобраћајем)
ATP	Airline Pilot Training (Авио-обука пилота)
ATS	Air Traffic Services (Услуге у ваздушном саобраћају)
BHANSA	Bosnia and Herzegovina Air Navigation Service Agency (Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби Босне и Херцеговине)
CANSO	Civil Air Navigation Services Organization (Међународно удружење пружалаца услуга у ваздушној пловидби)
CAT	Category (Категорија)

CDA	Continuous Decision Approach (Припажање на слетање уз стално снижавање висине)
CIMACT	Civil Military ATM Co-ordination Tool (Програм за војно-цивилно координисање ваздушног простора)
CPL	Comercial Pilot Licence (Дозвола комерцијалног пилота)
CPR	Correlated position report
CS5 EAIMS	Centralised Services 5: European ATM Information Management Service
DCT	Direct route
DME	Distance Measuring Equipment (Опрема за мерење удаљености)
DPS	Data Processing System (Систем за обраду података)
DVOR	Doppler VOR (Доплерски VOR)
EANPG	Европска група за планирање ваздушног саобраћаја
EASA	European Aviation Safety Agency (Европска агенција за безбедност у ваздушном саобраћају)
ECAC	European Civil Aviation Conference (Европска конференција за цивилно ваздухопловство)
ECMA	Европска конференција о ваздухопловној метеорологији
ECMVF	Европски центар за средњорочну прогнозу
ESARR	Eurocontrol Safety Regulatory Requirements (Еуроконтрол регулаторно безбедносни захтеви)
EUMETCAL	European Meteorological Computer Assisted Learning
ETFMS	Enhanced Tactical Flow Management System (Побољшан тактички систем управљања протоком)
EUROCONTROL	European Agency for the Safety of Air Navigation (Европска организација за безбедност ваздушне пловидбе)
FAB	Functional Airspace Block (Функционални блок ваздушног простора)
FAMUS	Future ATM Modernisation and Upgrade System (Пројекат будуће модернизације и унапређења система управљања ваздушним саобраћајем)
FDPS	Flight Data Processing System
FIR	Flight Information Region (Област информисања о лету)
FIS	Flight Information Services (Услуге информисања ваздухоплова у лету)
FMTF	Flight Message Transfer Protocol (Протокол за пренос података о лету)
FUA	Flexible Use of Airspace (Флексибилно коришћење ваздушног простора)
GRIB	Gridded Binary
ICAO	International Civil Aviation Organization (Међународна организација за цивилно ваздухопловство)
ICASC	Међународни комитет за ваздухопловне стандарде и калибражу

IFIS	Међународни симпозијум о калибражи
ILS	Instrument Landing System (Систем слетања по инструментима)
LLZ	Localizer (индикатор правца)
LOA	Letter of Agreement (Писмо споразума)
LRD	Long Range DCTs
LVP	Low Visibility Procedures (Процедуре ниске видљивости)
MET	Meteorology or Meteorological (Метеорологија или метеоролошки)
MTOW	Maximum take of weight (Максимална тежина ваздухоплова при полетању)
NATO	North Atlantic Treaty Organization (Међународна одбрамбено-безбедносна организација)
OAT	Operational Air Traffic (Оперативни ваздушни саобраћај)
OLDI	On-Line Data Interchange (Размена података на вези)
PANS OPS	Procedures for Air Navigation Services - Aircraft Operations (Ваздухопловно-навигационе процедуре)
PBN	Performance Based Navigation
PBN SID	Performance Based Navigation Standard Instrument Departures
PBN STAR	Performance Based Navigation Standard Arrival
PPL	Private Pilot Licence (Дозвола приватног пилота ваздухоплова)
PSR	Primary Surveillance Radar (Примарни надзорни радар)
RMCDE	Radar Message Conversion and Distribution Equipment (Радарска конверзија порука и дистрибуција опреме)
ROMATSA	Romanian Air Traffic Services (Контрола летења Румуније)
RRR	Radar Data Recording & Replay System (Систем за снимање и репродуковање радарских података)
SAA	SMATSA Aviation Academy (SMATSA Ваздухопловна академија)
SEAFRA	South East Axis Free Route Airspace (Концепт слободног планирања рута на југоисточној оси)
SES	Single European Sky (Јединствено европско небо)
SMATSA	Serbia and Montenegro Air Traffic Services SMATSA Ilc (Контрола летења Србије и Црне Горе SMATSA доо)
SMS	Safety Management System (Управљање безбедносним системима)
SSR	Secondary Surveillance Radar (Секундарни надзорни радар)
SUSAN	SMATSA Upgrade of System for Air Navigation (Пројекат модернизације контроле летења)
TRS	Time Reference Signal (Сигнал референтног времена)
TSA	Temporary Segregated Area (Привремено издвојена зона)

VCS	Voice Communication System (Систем за гласовну комуникацију)
WMO	Светска метеоролошка организација
АКЛ	Аеродромска контрола летења
АЦВ	Агенција за цивилно ваздухопловство Црне Горе
ДЦВ	Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије
ЗРНС	Земаљска радио-навигациона средства
ПСС	Полетно-слетна стаза
ТКЛ	Терминална контрола летења
ЦКЛ	Центар контроле летења

Назив организације:
Контрола летења Србије и Црне Горе
SMATSA доо, Београд

Седиште:
Трг Николе Пашића 10, 11000 Београд
Република Србија, п.ф. 640

Матични број:
17520407

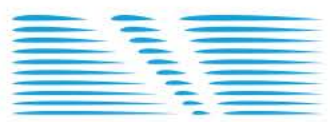
ПИБ:
103170161

Телефон:
+381 11 3218 123

Факс:
+381 11 3240 456

Електронска пошта:
kl@smatsa.rs

Интернет адреса:
www.smatsa.rs

smatsa

Трг Николе Пашића 10, 11000 Београд
Република Србија, п.ф. 640
www.SMATSA.rs